Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Twee rechtsvragen aangaande Finland: de demilitarisatie der Alandgroep en de autonomie van Oost-Karelië

https://hdl.handle.net/1874/282356

r. qu. 192, 1928

TWEE RECHTSVRAGEN AANGAANDE FINLAND:

DE DEMILITARISATIE DER ALANDGROEP EN DE AUTONOMIE VAN OOST-KARELIË

R. C. S. HAMBURGER

TWEE RECHTSVRAGEN AANGAANDE FINLAND: DE DEMILITARISATIE DER ALANDGROEP EN DE AUTONOMIE VAN OOST-KARELIË

A. qu. 192; 1925

TWEE RECHTSVRAGEN AANGAANDE FINLAND: DE DEMILITARISATIE DER ALANDGROEP EN DE AUTONOMIE VAN OOST-KARELIË

PROEFSCHRIFT TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN DOCTOR IN DE RECHTSGELEERDHEID AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT, OP GEZAG VAN DEN RECTOR-MAGNIFICUS DR. H. F. NIERSTRASZ, HOOGLEERAAR IN DE FACULTEIT DER WIS- EN NATUURKUNDE, VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAT DER UNIVERSITEIT TEGEN DE BEDENKINGEN VAN DE FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID TE VERDEDIGEN OP MAANDAG 6 JULI 1925, DES NAMIDDAGS VIER UUR, DOOR **REBECCA CATHARINA SOPHIA HAMBURGER,** GEBOREN TE VOORTHUIZEN.

UNIVERSITEITS BIBLIOTHEEK UTRECHT

P. DEN BOER
SENATUS VETERANORUM TYPOGRAPHUS ET LIBRORUM EDITOR
UTRECHT MCMXXV

INLEIDING.

Wanneer een nieuwe staat zijn intrede doet in de volkenrechtsgemeenschap, rijzen in den regel tal van moeilijkheden. Verschillende omstandigheden werken hiertoe mede. Om te beginnen brengt iedere staatwording noodwendig het ontstaan van allerlei nieuwe rechtsbetrekkingen en verschillende veranderingen in de tusschen de staten bestaande verhoudingen teweeg. Allereerst ontstaan er rechtsbetrekkingen tusschen den nieuwen staat en den moederstaat, verder ontwikkelen zich rechtsbanden tusschen den nieuwen staat en derde staten, tenslotte treden er wijzigingen in de verhouding tusschen den moederstaat en derde staten in. Zooals te begrijpen is, doen deze veranderingen in den rechtstoestand tal van vragen ontstaan, welke niet altijd even gemakkelijk kunnen worden opgelost. Dit nog temeer, daar het stellig volkenrecht op dit punt vele leemten vertoont en bovendien de volkenrechtswetenschap op dit gebied weinig ontwikkeld is. Zelfs met betrekking tot quaesties, welke zich regelmatig bij iedere staatwording plegen voor te doen — zooals bv. inzake de voorwaarden en het karakter der erkenning, de overname of verdeeling van schulden, het opvolgen in verdragen — zoekt men vaak tevergeefs naar vaste regels, welke tot leidraad bij een eventueele oplossing zouden kunnen dienen. Bedenkt men dan nog, dat nieuwe staten gewoonlijk ontstaan in woelige tijden, welke op zichzelf reeds zeer geschikt zijn tot het weer opleven van oude en het ontstaan van nieuwe moeilijkheden, dan kan men gemakkelijk begrijpen, dat bij iedere staatwording een geheele reeks van vragen moet worden beantwoord.

De staatwording van Finland maakt hierop geen uitzondering. Ook hierbij hebben zich zeer vele quaesties voorgedaan, ofschoon de wijzigingen in den toestand hier in zoo-

verre iets minder groot waren, dat Finland reeds sinds 1809 een politieke eenheid vormde in het Russische staatsverband, welke alleen in 1917 en 1918 tot onafhankelijkheid is gekomen.

Duidelijk blijkt reeds van allerlei vragen, wanneer men bv. het den 14den October 1920 tusschen Rusland en Finland gesloten vredesverdrag van Dorpat [1]) wat nader beziet. Een geheele reeks van tusschen Finland en Rusland te regelen feitelijke en rechtspunten vindt men hier opgelost.

Zoo worden in de artikelen 2 en 3 van dit verdrag de grenzen tusschen Finland en Rusland nauwkeurig afgebakend. Merkwaardig is het, dat de breedte der kustzee in de Finsche golf in het algemeen op vier zeemijlen gesteld is. Gewoonlijk rekent men hiervoor drie zeemijlen. Finland en Rusland hebben zich hier dus aangesloten bij de bekende Scandinavische breedtebepaling.

In de artikelen 5 tot en met 9 worden verschillende punten geregeld in verband met de cessie van Petschenga. Deze streek, welke zich als een smalle strook in het hooge Noorden uitstrekt ten Zuidoosten van de vroegere Noorsch-Russische grens werd door Rusland in artikel 4 van het vredesverdrag uitdrukkelijk aan Finland afgestaan. De jonge Finsche staat verkreeg hiermede de zoo gewenschte verbinding in het Noorden met de zee. Meerdere quaesties deden zich naar aanleiding van dezen afstand echter voor.

Zoo was Rusland nu bevreesd, dat Finland zijn vloot in de Noordelijke IJszee al te sterk tot ontwikkeling zou brengen. In artikel 6 van het verdrag van Dorpat beperkte Finland zich daarom eenigszins wat betreft zijn militaire werkzaamheden in de Noordelijke IJszee, zoowel wat oorlogsvaartuigen en vliegtuigen, als wat den aanleg van militaire werken op de kust betreft.

Ook was in verband met den afstand van Petschenga een regeling der visscherij in de Noordelijke IJszee tusschen Finland en Rusland wenschelijk. Artikel 7 voorzag hierin. Rus-

---

1) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 3e série tome XII[1] p. 37—52.

land en Finland gaven aan elkander's onderdanen het recht om vrijelijk in hun territoriale wateren te varen en te visschen, terwijl zij hun bovendien de bevoegdheid verleenden aldaar de voor de vischvangst noodige werken aan te leggen. Een na het in werking treden van het vredesverdrag te sluiten conventie zou de zaak nog nader in bijzonderheden regelen.

Bovendien was een regeling gewenscht voor het verkeer van Rusland naar Noorwegen en vice-versa, daar de rechtstreeksche verbinding tusschen Rusland en Noorwegen voortaan niet meer zou bestaan. Na de cessie van Petschenga ging alle verkeer tusschen Rusland en Noorwegen over Finsch gebied. Voor zijn onderdanen bedong Rusland nu in artikel 8 een vrij recht van doortocht door het gebied van Petschenga bij hun gaan naar en komen uit Noorwegen. Ook over het verzenden van koopwaren en het overvliegen van vliegtuigen werd in dit artikel gehandeld, terwijl bovendien ook hier een later te sluiten conventie in uitzicht werd gesteld, welke de quaestie meer in bijzonderheden zou regelen.

Tenslotte werd in artikel 9 bepaald, dat de op het territoir van Petschenga zich bevindende Russische burgers zonder verdere formaliteiten de Finsche nationaliteit zouden verkrijgen. Een optierecht werd hun echter toegekend, voorzoover zij den leeftijd van achttien jaren bereikt hadden.

Verder vindt men in de artikelen 10 en 11 een regeling der tusschen Finland en Rusland met betrekking tot Oost-Karelië ontstane moeilijkheden. Finland had n.l. de Oost-Kareliërs in hun onafhankelijkheidsstrijd tegen het bolsjewistisch Rusland gesteund. Bij den vrede zijn nu ook de met betrekking tot Oost-Karelië ontstane quaesties geregeld.

De artikelen 12 tot en met 15 handelen over den rechtstoestand van de Finsche golf. Deze golf, vroeger geheel door Russisch gebied omgeven en door Russische auteurs daarom vaak als Russisch territoriaal water beschouwd, werd na de onafhankelijkverklaring der Russische randstaten, deels door Finsch, deels door Estlandsch, deels door Russisch gebied begrensd.

In beginsel werd nu overeengekomen — in aansluiting aan de overeenkomstige bepaling (art. 6) van het vroegere vredesverdrag van Dorpat tusschen Estland en Rusland van 2 Februari 1920 [1] — dat Finland en Rusland naar een neutraliseering van de Finsche golf en van de geheele Oostzee zouden streven. Bovendien verplichtte Finland zich reeds dadelijk verschillende in de Finsche golf gelegen eilanden „militair te neutraliseeren" — een term, die blijkens de omschrijving, welke het verdrag er zelf van geeft, geen eigenlijke neutraliseering, maar veeleer demilitariseering beoogt —, alsook bepaalde gedeelten van de kust te demilitariseeren.

Evenzoo verbinden Finland en Rusland zich in artikel 16 om bij het Ladogameer en de daarmede in verbinding staande rivieren en kanalen geen offensieve werken aan te leggen. In geval de Finsche golf en de Oostzee geneutraliseerd worden, zal ook het Ladogameer geneutraliseerd worden.

Hierna volgen eenige bepalingen van rivieren- en waterrecht. Rusland staat in artikel 17 den Finschen koopvaardijschepen vrije vaart door de Newa tusschen Finsche golf en Ladogameer toe.

Volgens artikel 18 mag de waterstand in het Ladogameer niet dan na voorafgaande overeenstemming tusschen Rusland en Finland gewijzigd worden.

Artikel 19 verwijst tal van speciale quaesties naar een of meer Finsch-Russische commissies ter nadere behandeling. Bovendien handelt artikel 21 nog over het vervoer van hout langs rivieren, welke van het territoir van den eenen staat naar dat van den anderen staat loopen. Een conventie zal deze quaestie nader regelen.

Naast deze meer in het bijzonder met Finland's eigenaardige gesteldheid samenhangende quaesties worden ook meer algemeene vragen, welke bij elke staatwording zich plegen voor te doen, in het vredesverdrag ter sprake gebracht.

Zoo handelt b.v. artikel 22 — om hier slechts enkele der

---

1) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 3e série tome XI p. 864 vv.

voornaamste punten even aan te stippen — over de aan den Russischen staat toebehoorende goederen, welke op Finsch gebied en over de aan den Finschen staat toebehoorende goederen, welke op Russisch gebied zich bevinden. Zonder schadevergoeding worden deze het eigendom respectievelijk van den Finschen en van den Russischen staat.

Over de teruggave van schepen, welke Finland en Rusland van elkander in handen hebben, wordt in artikel 23 gesproken.

De artikelen 25 en volgende sluiten over en weer medeaansprakelijkheid voor publieke schulden der wederpartij uit en regelen de wederzijdsche schulden.

Verder vindt men in artikel 32 een voorloopige regeling der handelsbetrekkingen tusschen beide staten. Definitief moeten deze in een later tractaat worden geregeld.

Ook een voorloopige regeling van het spoorwegverkeer benevens van post en telegraaf vindt men in het verdrag van Dorpat.

Ziet men dus reeds bij een vluchtige beschouwing van het Dorpatsche vredesverdrag, dat zich bij de onafhankelijkverklaring van Finland zeer vele vragen, welke oplossing behoefden, hebben voorgedaan, nog duidelijker blijkt dit, wanneer men bovendien bedenkt:

1e dat niet alle tusschen Finland en Rusland bestaande quaesties in dit verdrag aangeroerd zijn;

2e dat niet alle in dit verdrag behandelde quaesties definitief tot oplossing zijn gebracht, doch meerdere naderhand weer tot nieuwe moeilijkheden aanleiding gegeven hebben;

3e dat zich behalve tusschen Finland en Rusland, ook tusschen Finland en andere staten en met betrekking tot Finland ook tusschen Rusland en derde staten allerlei moeilijkheden hebben voorgedaan.

Niet al deze quaesties waren echter even belangrijk. De meeste hadden slechts beteekenis voor de betrokken staten, de algemeene aandacht trokken zij niet.

Drie quaesties maken hierop een uitzondering. Deze hebben meer in het bijzonder de algemeene belangstelling ge-

wekt, daar de Volkenbond zich hiermede heeft bezig-gehouden.

Hiertoe behooren twee vragen met betrekking tot de Alandseilanden, welke in den vorm van een geschil tusschen Finland en Zweden, door Engeland voor den Volkenbond zijn gebracht.

De derde vraag heeft betrekking op een tusschen Finland en Rusland gerezen quaestie inzake Oost-Karelië, welke door Finland zelf voor den Volkenbond is gebracht.

Wat de beide eerste vragen betreft, de Alandseilanden, welke aan den ingang van de Botnische golf gelegen zijn en steeds administratief tot Finland behoord hadden, moest Zweden in 1809 tegelijk met Finland aan Rusland afstaan. Sindsdien bleef deze archipel bij voortduring het lot van Finland deelen, waartoe zij staatsrechtelijk behoorde. Tegelijk met de Finsche onafhankelijkheidsbeweging in 1917 ontstond echter op deze eilanden een separatistische beweging. Men wilde afscheiding van Finland en aansluiting bij Zweden. Een beroep werd hierbij gedaan op het zelfbeschikkingsrecht. Finland wilde van deze beweging niets weten, Zweden daarentegen steunde ze. De verhouding tusschen Finland en Zweden werd dientengevolge zeer gespannen. Engeland besloot toen tenslotte de zaak voor den Volkenbond te brengen. Met een beroep op artikel 11 van het Pacte vestigde den 19den Juni 1920 Lord Curzon namens Engeland de aandacht van den Volkenbond op deze quaestie.

Na advies ingewonnen te hebben eerst van een „Commissie van juristen" wat betreft de juridische, daarna van een „Commissie van rapporteurs" wat de praktische zijde der quaestie betreft, besliste de Conseil den 24sten Juni 1921 tenslotte in hoofdzaak ten gunste van Finland.

Tegelijk met de vraag, aan welken staat de territoriale souvereiniteit over de Alandseilanden toekwam, was nog een tweede vraag door den Conseil behandeld, n.l. deze: hoe staat het met de internationale verplichtingen inzake de Alandseilanden, welke voortvloeien uit de in het algemeen vredes-

verdrag van Parijs van 1856 geïncorporeerde conventie met betrekking tot de niet-versterking der Alandseilanden van 30 Maart 1856?

Hoewel zoowel de Commissie van Juristen als de Commissie van Rapporteurs van oordeel waren, dat deze conventie nog steeds van kracht was, werd toch op grond van praktische overwegingen door de Commissie van Rapporteurs aangeraden de conventie van 1856 door een nieuwe conventie te vervangen.

Aldus besloot de Conseil in zijn zitting van 24 Juni 1921. Den 20sten October 1921 kwam de nieuwe conventie tot stand.

Wat tenslotte de Oost-Karelische quaestie betreft, naar aanleiding van de artikelen 10 en 11 van het Dorpatsche vredesverdrag en van een door de Russische gevolmachtigden afgelegde, in het procesverbaal der vredesconferentie opgenomen declaratie met betrekking tot Oost-Karelië's autonomie waren moeilijkheden tusschen Finland en Rusland ontstaan. Na tal van vergeefsche pogingen aangewend te hebben om deze quaestie tot een oplossing te brengen, legde Finland haar tenslotte den 26sten November 1921 aan den Volkenbond voor.

Rusland was ten sterkste hiertegen gekant. Een door den Conseil tot het Hof gericht verzoek om een „avis consultatif" in deze quaestie uit te brengen had geen resultaat. Het Hof achtte zich niet bevoegd hier een „avis" te geven. Nog steeds is deze quaestie onopgelost.

Wil men nu enkele der belangrijkste quaesties behandelen, welke zich bij Finland's onafhankelijkverklaring hebben voorgedaan, dan ligt het voor de hand deze drie quaesties, welke de Volkenbond behandeld heeft, wat nader te bezien.

Daar de eerstgenoemde quaestie — n.l. die welke op de territoriale souvereiniteit over de Alandseilanden betrekking heeft — echter reeds uitvoerig behandeld is, niet alleen in tal van brochures en tijdschriftartikelen, maar ook in een uit-

voerig geschrift van prof. van der Vlugt [1]) en een dissertatie van den heer Colijn [2]), is deze quaestie hier terzijde gelaten en worden in de volgende bladzijden alleen enkele opmerkingen gemaakt over:

I. de demilitarisatie der Alandgroep;
II. de autonomie van Oost-Karelië.

---

1) Van der Vlugt. La question des Iles d'Aland. Considérations suggérées par le rapport des juristes. Leyde 1921.

2) La Décision de la Société des Nations concernant les Iles d'Aland. Amsterdam 1923.

HOOFDSTUK I.

De demilitarisatie der Alandgroep.

INLEIDING.

Naast de vraag of Finland al dan niet verplicht was den Alanders het zelfbeschikkingsrecht toe te kennen, deed zich — gelijk we in de Inleiding zagen — bij Finland's onafhankelijkverklaring nog een andere moeilijkheid voor met betrekking tot deze eilandengroep.

Den 30sten Maart 1856 was een conventie tot stand gekomen tusschen Frankrijk, Engeland en Rusland, waarbij de Russische Czaar „ter voldoening aan den wensch, welken Hunne Majesteiten de Keizer der Franschen en de Koningin van het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Ierland hem kenbaar hadden gemaakt", verklaarde, dat de Alandseilanden niet versterkt zouden worden en dat aldaar geenerlei militaire of marine-inrichtingen onderhouden of gevestigd zouden worden. 1) Deze conventie was toegevoegd aan het algemeene vredesverdrag van Parijs van denzelfden datum. Artikel 33 van dit verdrag bepaalde n.l.: „La convention conclue en ce jour entre Leurs Majestés l'Empereur des Français, la Reine du Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande, d'une part, et Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies, de l'autre part, relativement aux îles d'Aland, est et demeure annexée au présent traité et aura même force et valeur que si elle en faisait partie." 2)

De tweede vraag, welke zich bij Finland's onafhankelijkverklaring ten aanzien van de Alandseilanden voordeed, was

---

1) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 1e série tome XV p. 788 vv.
2) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 1e série tome XV p. 780.

nu deze: Hoe staat het met de in 1856 met betrekking tot deze eilanden in het leven geroepen internationale verplichtingen? Zijn deze nog steeds van kracht, of hebben zij in den loop der tijden, speciaal ook tengevolge van de gebeurtenissen der laatste jaren — als daar zijn: het uitbreken van den wereldoorlog, het aanleggen van militaire werken op Aland, de overgang der souvereiniteit over deze eilanden van Rusland op Finland — hare beteekenis verloren?

Stonden bij de quaestie of aan Aland al dan niet het zelfbeschikkingsrecht moest worden toegekend, Finland en Zweden lijnrecht tegenover elkander, bij deze vraag was dit niet het geval. Weliswaar bestond er ook hier op enkele punten verschil van opvatting tusschen beide staten. Zoo achtte b.v. Zweden zich gerechtigd nakoming der in 1856 aangegane verplichtingen van Finland te vorderen, Finland daarentegen meende alleen tegenover Engeland en Frankrijk, de onderteekenaars der conventie, gebonden te zijn [1]). Zoo oordeelde Zweden het in strijd met de tractaatsbepalingen van 1856, dat Finland troepen naar Aland zond en aldaar een station voor draadlooze telegraphie had. Finland achtte zich hiertoe echter volkomen gerechtigd en was van meening, dat de conventie van 1856 zich daartegen allerminst verzette. [2]) Over de hoofdzaak waren zij het echter eens. Zoowel Finland als Zweden erkenden uitdrukkelijk, dat het fortificatieverbod betreffende de Alandseilanden gehandhaafd moest blijven. Zweden wilde zelfs nog wel verder gaan en — voor het geval

---

1) Mémoire présenté au nom du Gouvernement suédois à la Commission Internationale de juristes (26 juillet 1920). Documents Diplomatiques publiés par le ministère des Affaires étrangères. Les îles d'Aland. Stockholm 1920, p. 188. — Mémoire présenté au nom du Gouvernement suédois à la Comm. Int. de juristes (11 août 1920). Documents etc. p. 217, 218. — Mémoire présenté par M. Enckell à la Commission Internationale de juristes (23 juillet 1920). Documents diplomatiques publiés par le ministère des Affaires étrangères. La question des îles d'Aland (octobre 1920). Helsingfors 1920, p. 30.

2) Mémoire présenté au nom du Gouvernement suédois à la Comm. Int. de juristes (11 août 1920). Documents etc. p. 218.

het de eilanden verkreeg — bovendien in een volledige neutraliseering toestemmen. Duidelijk blijkt de eenstemmigheid van beide staten op dit punt o. a. uit verschillende tusschen hen gewisselde nota's, uit de conventie van 31 December 1918 [1], waarbij Finland, Zweden en Duitschland zich verbonden tot het afbreken der tijdens den oorlog door Rusland op Aland opgerichte versterkingen, en uit tal van verklaringen, zoowel van Finsche als van Zweedsche zijde voor den Volkenbond afgelegd [2]. Terecht merkte dan ook de Engelsche vertegenwoordiger in den Volkenbondsraad Balfour in een kort overzicht, dat hij van de met betrekking tot de Alandseilanden gerezen quaesties tijdens de zevende zitting van den Raad te Londen gaf, ten aanzien van de non-fortificatie dezer eilanden op: „Les deux parties furent d'accord qu'il serait souhaitable de maintenir toutes les obligations internationales militaires, navales et aériennes concernant les Iles d'Aland." [3]

Was hier dus niet direct een conflict te beslechten, toch heeft de Raad van den Volkenbond het beter geacht om — toen zijn aandacht door Engeland eenmaal op de Alandseilanden gevestigd was — zich niet uitsluitend te beperken tot de onmiddellijk aan zijn oordeel onderworpen quaestie inzake het zelfbeschikkingsrecht, maar daarnaast ook de aangelegenheid van de fortificatie dezer eilanden nader te bezien. En terecht.

In de eerste plaats toch was deze quaestie theoretisch zeer belangrijk. In de tweede plaats had het ook praktische beteekenis na te gaan, wat er van de conventie van 1856 geworden was. Immers, al wilden zoowel Finland als Zweden het fortificatieverbod handhaven, daarom stond het nog niet vast, dat dit doel rechtens bereikt zou kunnen worden door

---

1) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 3e série tome XII[1] p. 55 vv. Vgl. hierna in den tekst p. 30.

2) Vgl. het artikel van Prof. de Visscher getiteld: „La question des îles d'Aland" in de Revue de droit intern. et de législ. comparée, 3e série tome 2, speciaal p. 244 en 245.

3) Journal Officiel de la Société des Nations 1920, p. 249.

een eenvoudige verklaring der beide staten, dat zij de conventie van 1856 nog als van kracht beschouwden, laat staan door een algeheel stilzwijgen. Het was n.l. zeer goed denkbaar, dat deze conventie b.v. tengevolge van den oorlog of van den overgang van het staatsgezag over de eilanden van Rusland op Finland, was tenietgegaan. In dat geval zou een nieuwe conventie noodig zijn om het door Zweden en Finland gewenschte fortificatieverbod te verwezenlijken.

Het is daarom heel goed te begrijpen, dat de Volkenbondsraad tegelijk met de quaestie inzake het zelfbeschikkingsrecht ook het fortificatie-vraagstuk onder de oogen heeft gezien.

Toen de Conseil — nadat Finland, overeenkomstig artikel 15 alinea 8 van het Volkenbondsverdrag, de exceptie van onbevoegdheid had ingeroepen, op grond dat het internationale recht de vraag of aan Aland het zelfbeschikkingsrecht moest worden toegekend, overlaat aan de uitsluitende bevoegdheid van Finland — aan een hiertoe te benoemen commissie van juristen opdroeg te onderzoeken, inhoeverre dit beroep van Finland opging, droeg hij deze tegelijkertijd op om na te gaan, hoe het stond met de internationale verplichtingen, welke in 1856 met betrekking tot Aland in het leven waren geroepen. Het Raadsbesluit van 12 Juli 1920 [1]) toch luidde aldus:

„Une Commission Internationale de trois juristes sera désignée afin de faire connaître au Conseil, dans le plus bref délai possible, leur opinion:

I. Sur la question de savoir si, dans le sens de l'alinéa 8 de l'article 15 du Pacte, la thèse soutenue par la Suède devant le Conseil au sujet des îles d'Aland porte sur une question que le Droit International laisse à la compétence exclusive de la Finlande.

II. Sur l'état actuel des obligations internationales en matière de démilitarisation concernant les îles d'Aland."

Overeenkomstig haar opdracht behandelde deze commissie — bestaande uit de hoogleeraren Larnaude, deken der rechts-

1) J. O. S. d. N. 1920 p. 249.

geleerde faculteit van Parijs, Struycken, lid van den Nederlandschen Raad van State en Max Huber, rechtskundig raadsman van het politieke departement van Zwitserland — niet alleen de vraag, inhoeverre met betrekking tot het zelfbeschikkingsrecht Finland's beroep op artikel 15 lid 8 van het Pacte opging, maar hield zij zich tevens bezig met het fortificatie-verbod.

Wat dit laatste punt betreft, onderzocht zij aan de hand van een tweetal vragen hoe het met de ten aanzien der Alandeilanden bestaande internationale verplichtingen gesteld was.

Achtereenvolgens ging zij na: 1° of de conventie en het tractaat van 1856 nog van kracht waren, 2° welk karakter en welke juridische beteekenis deze stipulaties hadden.

De conclusies, waartoe zij tenslotte kwam, waren deze [1]):

„1°. Les stipulations de la Convention et du Traité de Paix du 30 mars 1856 concernant la démilitarisation des Iles d'Aland sont encore en vigueur.

2°. Elles ont été établies dans un intérêt européen et elles ont créé pour les Iles d'Aland un statut international particulier au point de vue militaire. Il en résulte que, aussi longtemps que ces stipulations n'ont pas été valablement remplacées par de nouvelles, chaque Etat intéressé est en droit de réclamer qu' elles soient respectées. Il en résulte également que tout Etat possédant les Iles doit se conformer aux obligations qui découlent pour lui du système de démilitarisation par ces stipulations."

Na van deze Commissie in haar rapport van 5 September 1920 een uitvoerige juridische beschouwing van de zaak ontvangen te hebben, waarin deze conclusies waren toegelicht, besloot de Conseil hierna nog een tweede Commissie te benoemen om de zaak vanuit een praktisch oogpunt te bezien.

Het desbetreffend Raadsbesluit van 20 September 1920 [2]) luidde aldus:

---

1) J. O. S. d. N. supplément spécial 1920—1921, numéro 3 (octobre 1920), p. 19.

2) J. O. S. d. N. 1920 p. 396.

„Le Conseil de la Société des Nations, saisi par la Grande-Bretagne de la question des Iles d'Aland;

Après avoir pris connaissance du rapport fourni à sa demande et à titre consultatif par une Commission Internationale de Juristes;

Conscient des devoirs que lui imposent les articles 11 et 4 du Pacte dans l'intérêt suprême de la paix entre les nations;

a) se déclare conformément aux conclusions des rapports, „compétent pour recommander toutes solutions qu'il considère comme les plus équitables et les plus appropriées à l'espèce";

b) et délègue M.M..... pour lui présenter dans le plus bref délai après les consultations nécessaires, un rapport lui fournissant les éléments sur lesquels le Conseil pourra fonder une recommandation de nature à établir dans cette partie du monde, par un réglement, soit définitif, soit provisoire, des conditions favorables au maintien de la paix, en tenant compte des intérêts légitimes de toutes les parties en cause."

Ook deze Commissie, de zoogenaamde Commissie van Rapporteurs, — bestaande uit de heeren: baron Beyens (België), Felix Calonder (Zwitserland) en Abraham Elkus (Vereenigde Staten) — behandelde in haar, den 16den April 1921 verschenen, rapport [1]) niet alleen de op het zelfbeschikkingsrecht betrekking hebbende quaestie, maar ook het demilitarisatievraagstuk. Zij kwam tot de conclusie, dat — hoewel uit een juridisch oogpunt de Alandsconventie nog steeds van kracht was — praktische overwegingen het toch gewenscht maakten deze conventie door een nieuwe te vervangen.

Dienovereenkomstig formuleerde de Conseil in zijne zitting van den 24sten Juni 1921 met betrekking tot deze quaestie de volgende „aanbeveling" [2]):

„....Un accord international en vue de la non-fortification

---

1) La question des Iles d'Aland. Rapport présenté au Conseil de la Société des Nations par la Commission des Rapporteurs, 1921. Document du Conseil B. 7.

2) J. O. S. d. N. 1921, p. 699.

et de la neutralisation de l'Archipel doit garantir au peuple suédois et à tous les pays intéressés que les Iles d'Aland ne deviendront jamais une cause de danger au point de vue militaire. A cet effet la convention de 1856 doit être remplacée par un accord plus large placé sous la garantie de toutes les Puissances intéressées, y compris la Suède. Le Conseil estime que cet accord devrait se conformer, dans ses grandes lignes, au projet suédois de convention pour la neutralisation des Iles. Il charge le Secrétaire général d'inviter les gouvernements intéressés à désigner des représentants dûment accrédités pour discuter et conclure le traité proposé."

In overeenstemming hiermede noodigde de secretarisgeneraal de belanghebbende staten uit tot een conferentie, op welke de nieuwe conventie inzake de niet-versterking van Aland zou worden besproken. Deze conferentie, waaraan Duitschland, Denemarken, Estland, Finland, Frankrijk, Groot-Britannië, Italië, Letland, Polen en Zweden deelnamen, werd van 10—20 October 1921 te Genève gehouden. Den 20sten October 1921 kwam een nieuwe conventie inzake de non-fortificatie en neutraliseering der Alandseilanden [1]) tusschen deze tien staten tot stand. De mogelijkheid werd bovendien opengelaten dat naderhand ook andere staten, welke daar belang bij hadden, tot deze conventie zouden kunnen toetreden.

Artikel 9 lid 2 der nieuwe conventie bepaalde n.l. het volgende:

„La présente convention pourra, du consentement unanime des Hautes Parties Contractantes, être présentée à toute Puissance non signataire dont l'accession paraîtrait ultérieurement souhaitable en vue de son adhésion formelle."

Een bepaling vooral met het oog op een mogelijk toetreden van Rusland, wanneer in dit land weer normale toestanden zijn teruggekeerd, en van Litauen van belang.

Praktisch is de quaestie inzake de niet-versterking der

---

1) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 3e série tome XII[1] p. 65—70. League of Nations, Treaty Series 1922. No. 6.

Alandseilanden dus tot een oplossing gebracht. Toch is het niet van belang ontbloot, achteraf de zaak nog eens kritisch in haar geheel te overzien.

Wil men echter een althans eenigszins volledig overzicht krijgen van de verschillende vragen, welke met betrekking tot de non-fortificatie der Alandseilanden gesteld kunnen worden, dan zal men goed doen zich niet uitsluitend te bepalen tot de van Volkenbondszijde in deze zaak uitgebrachte rapporten, maar het vraagstuk meer in algemeen verband moeten bezien. Evenmin zal men zich kunnen beperken tot een behandeling der vragen, welke zich gedurende de periode van den wereldoorlog met betrekking tot deze quaestie hebben voorgedaan. Daar de strategische beteekenis der Alandseilanden reeds meer dan een eeuw de internationale politiek heeft bezig gehouden, zal men niet kunnen nalaten, ook de in vroegeren tijd gerezen quaesties in het kort te behandelen en dus eerst een beknopt historisch overzicht moeten geven. Daarna kan dan meer in bijzonderheden de periode van den wereldoorlog behandeld worden, terwijl tenslotte nog een enkele opmerking gemaakt zal moeten worden met betrekking tot de nieuwe conventie, welke de quaestie tenslotte praktisch tot een oplossing heeft gebracht.

De indeeling van dit hoofdstuk wordt dus als volgt:

A. Historisch overzicht.

B. De invloed van den wereldoorlog en zijne gevolgen op het voortbestaan van het fortificatieverbod.

C. De nieuwe conventie.

A. HISTORISCH OVERZICHT.

Reeds meer dan honderd jaar houdt het vraagstuk van de fortificatie der Alandseilanden van tijd tot tijd de Europeesche politiek bezig.

1809, Vrede van Frederikshamn.

De eerste maal, dat over een fortificatieverbod gesproken werd, was in 1809 bij de vredesonderhandelingen te Frede-

rikshamn, welke aan den voor Zweden zoo ongelukkig verloopen oorlog met Rusland (1808—1809) een einde maakten. Napoleon had bij de besprekingen met Czaar Alexander I te Tilsit in 1807 dezen de vrije hand gelaten ten opzichte van Finland. Dit om Alexander's aandacht af te leiden van het Westen, speciaal van Spanje, waar Napoleon met een opstand te kampen had. Bekend is Napoleon's uitspraak: „J'ai vendu la Finlande pour l'Espagne". 1)

Eenmaal zeker van Napoleon's goedkeuring, zocht Alexander slechts naar een geschikte gelegenheid om Zweden aan te vallen. Vrij spoedig deed deze zich voor.

In zijn blinden haat tegen Napoleon weigerde Gustaaf IV van Zweden deel te nemen aan het tegen Engeland gerichte continentaalstelsel en overeenkomstig de verdragen van 1780 en 1800 de Oostzee af te sluiten voor de Engelsche vloot. Dit nu greep Alexander aan. In Februari 1808 viel hij zonder voorafgaande oorlogsverklaring Zweden aan. In dezen krijg, welke achttien maanden duurde, was Zweden zeer ongelukkig. Finland viel vrij spoedig den Russen in handen; ook Aland, dat zij den 12den April 1808 bezetten. Wel moesten zij deze eilanden den 10den Mei reeds weer verlaten, door een vanuit Zweden gesteunden opstand der Alanders daartoe gedwongen, maar het volgende jaar keerden zij er toch weer terug (Maart 1809). Inmiddels was er echter in Zweden een verandering in de regeering gekomen. Den 13den Maart 1809 werd Gustaaf IV, over wien men speciaal ook met het oog op zijn buitenlandsche politiek zeer ontevreden was, door een paleisrevolutie ten val gebracht. Zijn oom, hertog Karel, welke voorloopig met de regeering belast werd, volgde een meer vreedzame politiek. Een wapenstilstand werd gesloten, welke na eenigen tijd door vredesonderhandelingen gevolgd werd. Bij deze te Frederikshamn gevoerde onderhandelingen nu, werd voor de eerste maal de gedachte aan een demilitarisatie der

---

1) Lavisse et Rambaud. Histoire générale du IXe siècle à nos jours, tome IX p. 134.

Alandseilanden naar voren gebracht. Zeer zwaar waren n.l. de eischen, welke de Russen aldaar aan Zweden stelden. De zwaarste was die, waarbij afstand van Finland en Aland gevraagd werd. De Zweedsche gevolmachtigden verzetten zich hiertegen dan ook tot het uiterste. Speciaal tegen een afstand van Aland, dat Zweden — naar hun zeggen — onmogelijk kon missen. Echter tevergeefs, Rusland was onverzettelijk. Bij deze gelegenheid werd het bekende woord gesproken: „Garder la Finlande sans les îles d'Aland, ce serait la même chose que de prendre un coffre-fort dont on abandonnerait les clefs." 1) Tenslotte stemde Zweden dan ook toe in den afstand der Alandseilanden, echter op voorwaarde dat Rusland de verplichting op zich zou nemen de eilanden niet van fortificatiewerken te voorzien. Romantzoff, de Russische gevolmachtigde, bleek echter ook op dit punt niet te bewegen. En ook in dit opzicht kon Zweden tenslotte niet anders dan toegeven, zoodat zelfs van een fortificatieverbod met betrekking tot de afgestane eilanden niet kwam. Wat het overwinnende Rusland in 1809 weigerde, moest het echter — zelf overwonnen — in 1856 aanvaarden, gelijk we uit het vervolg zullen zien.

1853 en vlg., Krimoorlog.

Na 1809 traden de Alandseilanden in het algemeen — en daarmede ook de quaestie hunner demilitarisatie — geruimen tijd op den achtergrond om pas met den Krimoorlog (1853—1856) weer naar voren te komen. De verhouding tusschen Zweden en Rusland werd n.l. beter. De nieuwgekozen Zweedsche koning Karel XIV Johan — de vroegere Fransche generaal Bernadotte — zocht aansluiting bij Rusland. Tweeërlei overweging bracht hem daartoe. In de eerste plaats dacht hij aldus de positie zijner dynastie te versterken. Hij sloot n.l.

---

1) La question des Iles d'Aland. Rapport présenté au Conseil de la Société des Nations par la Commission des Rapporteurs, 1921. Document du Conseil B. 7, p. 12.

den 30sten Augustus 1812 te Abo een familietractaat met Alexander van Rusland, waarbij wederzijdsche hulp en trouw werd beloofd. In de tweede plaats hoopte Bernadotte met behulp van Rusland Noorwegen voor Zweden te winnen. Terwille van een mogelijk verwerven van Noorwegen zette hij de gedachte aan een terugwinnen van Finland en de Alandseilanden voorloopig terzijde en streefde naar een vriendschappelijke verhouding met Rusland. Langzamerhand echter, onder Alexander's opvolger Nicolaas I (sinds 1825) en meer nog onder den opvolger van Karel XIV Johan († 1844) verminderde deze goede verhouding weer. Dit begon in 1834, toen Nicolaas I — vreezende voor verwikkelingen in het Oosten, welke het binnendringen van een Engelsche vloot in de Oostzee zouden kunnen medebrengen — versterkingen op Aland ging aanleggen [1]). Twee vestingen werden in dien tijd aangelegd: Kastelholm en Bomarsund. Wel verklaarde Zweden — toen Rusland op aandringen vooral van Engeland te Stockholm liet informeeren, hoe Zweden den aanleg dezer fortificaties opvatte — dat het Rusland ten volle vertrouwde [2]), op den duur wekten deze versterkingen toch een zeker wantrouwen bij Zweden. Temeer daar het Zweedsche volk nooit den afstand van Finland had kunnen vergeten, terwijl bovendien Rusland's hulp ter verkrijging van Noorwegen sinds lang niet meer noodig was. Immers reeds in 1814 was de Unie tusschen Zweden en Noorwegen tot stand gekomen.

Toen dan ook de Krimoorlog in 1853 uitbrak tusschen Rusland eenerzijds, Turkije, gesteund door Frankrijk en Engeland andererzijds, waren de sympathieën in Zweden zeer sterk voor de Westersche mogendheden.

De Krimoorlog, welke eigenlijk betrekking had op aangelegenheden in het Oosten, werd — gelijk zijn naam reeds aanduidt — voornamelijk in de Krim gevoerd.

---

1) Sjoestedt. La question des Iles d'Aland. Un problème baltique. Paris 1919, p. 14.

2) Sjoestedt. t. a. p., p. 14, 15.

Deels om de Russische macht op verschillende punten tegelijk aan te grijpen en om de aandacht van de overige operatieterreinen af te leiden, waar de krijgsverrichtingen weinig voortgang hadden, deels omdat Engeland met het oog op zijn handelsbelangen Rusland's macht in de Oostzee wel gaarne wat wilde inperken, begonnen Frankrijk en Engeland in 1854 echter een expeditie tegen Aland. Frankrijk leverde de soldaten, Engeland de schepen. In den nacht van 11 op 12 Augustus werd het beleg geslagen voor Bomarsund, dat den 16den Augustus capituleerde.

Verschillende pogingen werden in dezen tijd door de Westersche mogendheden aangewend om Zweden in den oorlog te betrekken. Echter tevergeefs. De toenmalige Zweedsche koning Oskar I volgde een zuiver opportunistische politiek. [1] Ondanks Zweden's sympathie voor de Westersche mogendheden was hij niet te bewegen om deel te nemen aan den oorlog. Zelfs een aanbieding der Alandseilanden in ruil voor Zweden's hulp kon hem er niet toe brengen Zweden's neutraliteit prijs te geven. [2]

Het eenige, wat Frankrijk en Engeland tenslotte wisten te verkrijgen, was het zoogenaamde Novembertractaat (1855).

Toen nl. Bomarsund reeds lang gevallen was, wist eindelijk de Fransche maarschalk Canrobert, welke tusschen 16 en 21 November te Stockholm vertoefde, den Zweedschen koning te bewegen tot het sluiten van het tractaat van 21 November 1855. [3] Eenerzijds verbond zich de koning van Zweden en Noorwegen hierbij om geen enkel deel van het tot het vereenigd koninkrijk behoorend territoir aan Rusland af te staan, noch aan Rusland eenigerlei visch-, weide- of andere rechten hetzij op een deel van genoemd territoir, hetzij op de kustzee te verleenen. In geval Rusland eenig voorstel zou doen hetzij

---

1) A. Cullberg. La politique du roi Oscar Ier pendant la guerre de Crimée. Stockholm 1912.

2) Waultrin. La neutralité des îles d'Aland. Rev. Gén. de droit int. publ. tome XIV (1907), p. 525.

3) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 1e série tome XV p. 628 vv.

om een deel van het territoir aan Rusland af te staan, hetzij om eenigerlei visch-, weide- of andere rechten aan Rusland te verleenen, zou de koning van Zweden en Noorwegen dit onmiddellijk aan Frankrijk en Engeland mededeelen. Andererzijds verplichtten Frankrijk en Engeland zich om in een dergelijk geval het vereenigd koninkrijk zoowel ter zee als te land te hulp te komen bij zijn verzet tegen de Russische eischen.

Dit Novembertractaat heeft — naar tegenwoordig vrij algemeen aangenomen wordt [1] — den algemeenen vrede ten zeerste bespoedigd. Zweden heeft den Westerschen mogendheden hiermede dus een belangrijken dienst bewezen.

Ter belooning nu van Zweden werd, speciaal ook op aandringen van Engeland, dat met het oog op zijn handelsbelangen in de Oostzee [2] Rusland's invloed gaarne wat ten gunste van Zweden ingeperkt zag, een vijfde punt aan de reeds vroeger opgestelde vredespreliminairen toegevoegd. Rusland werd daarbij verplicht om naast de reeds met name in de eerste vier artikelen der preliminairen opgenoemde verplichtingen bovendien nog enkele verplichtingen in het algemeen Europeesch belang op zich te nemen. Gedoeld werd hierbij in de eerste plaats op een fortificatieverbod met betrekking tot de Alandseilanden, gelijk uit de protocollen der vredesconferentie [3] duidelijk blijkt.

In de zitting dezer conferentie van den 1sten Maart 1856, waar dit vijfde punt der preliminairen behandeld werd,

---

1) Fleischmann. Die Alandfrage. Eine Denkschrift. Berlin 1918, p. 16, noot 10.

Arnheim. Schweden. Perthes, Gotha 1917, p. 144.

De Taube. Une page inédite de l'histoire moderne du problème baltique. Les îles d'Aland et le mémorandum de St. Pétersbourg du 23 avril 1908. Revue gén. de droit int. publ. tome XXX (1923), p. 558, noot 1.

2) Sjoestedt. La question des Iles d'Aland, p. 15.

3) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 1e série tome XV, p. 708 vv.

Vergelijk ook: Bamberg. Geschichte der orientalischen Angelegenheit. Berlin 1892, p. 235 vv.

noemde nl. de Fransche minister van buitenlandsche zaken, graaf Walewski, als eerste bijzondere verplichting, welke de geallieerden in het algemeen Europeesch belang aan Rusland wenschten op te leggen: de non-fortificatie der Alandseilanden. Graaf Orloff, de Russische gevolmachtigde, antwoordde daarop, dat Rusland bereid was deze verplichting te aanvaarden, zoo men het op de andere punten eens kon worden. Echter verzocht hij deze bepaling in een afzonderlijke akte neer te leggen, welke tusschen Frankrijk, Engeland en Rusland apart gesloten zou worden, daar alleen deze mogendheden bij de krijgsverrichtingen in de Oostzee waren betrokken geweest.

De gevolmachtigde van Oostenrijk verzocht daarop, dat niettemin deze afzonderlijke akte in het algemeene vredesverdrag geïncorporeerd zou worden, waarmede het Congres instemde.

Zoo kwam den 30sten Maart 1856 de volgende conventie [1] tot stand:

„Sa Majesté l'Empereur des Français, sa Majesté la Reine du Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande, et sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies voulant étendre à la Mer Baltique l'accord si heureusement établi entre Elles en Orient et consolider par là les bienfaits de la paix générale, ont résolu de conclure une convention, et nommé à cet effet etc.

Article 1: Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies, pour répondre au désir qui lui a été exprimé par Leurs Majestés l'Empereur des Français et la Reine du Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande, déclare que les îles d'Aland ne seront pas fortifiées et qu il n'y sera maintenu ni créé aucun établissement militaire ou naval.

Article 2: La présente convention, annexeé au traité général signé à Paris en ce jour, sera ratifiée, et les ratifications en seront échangées dans l'espace de quatre semaines ou plus tôt si faire se peut."

---

1) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 1e série tome XV, p. 788 vv.

Bovendien bepaalde artikel 33 van het algemeen vredesverdrag van Parijs van 30 Maart 1856 [1], dat door Frankrijk, Oostenrijk, Groot-Britannië en Ierland, Rusland, Sardinië, Turkije en Pruisen geteekend werd:

„La Convention conclue en ce jour entre Leurs Majestés l'Empereur des Français, la Reine du Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande, d'une part, et Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies, de l'autre part, relativement aux îles d'Aland, est et demeure annexée au présent traité et aura même force et valeur que si elle en faisait partie."

Wat Rusland in 1809 aan Zweden had geweigerd moest het zich dus nu van de zijde zijner vijanden in den Krimoorlog laten welgevallen. Zweden behoefde niet meer ongerust te zijn voor een mogelijke bedreiging door Rusland vanuit Aland.

1905 en vlg., Baltische declaratie.

Na deze gebeurtenissen treedt andermaal het fortificatieverbod ten aanzien van de Alandseilanden geruimen tijd op den achtergrond. Eerst in de jaren 1905 en volgende komt het weer ter sprake. In de eerste plaats doordat Rusland in 1906 een kruiser naar Aland zond. Naar het heette, moest deze het smokkelen van wapenen in Finland tegengaan, dat van revolutionaire zijde aldaar plaats vond. Inderdaad werden echter verschillende peilingen gedaan in de baai van Bomarsund, op Aland werd een station voor draadlooze telegraphie opgericht, terwijl men daar bovendien een Russisch garnizoen legerde. Natuurlijk wekte dit, in het bijzonder ook in Zweden, eenige ongerustheid.

Van meer beteekenis was echter, dat Rusland in deze jaren pogingen langs diplomatieken weg deed om van de conventie van 1856 af te komen. Rusland, dat deze beperking zijner souvereiniteitsrechten slechts noode geduld had, meende nl. in dezen tijd een geschikte gelegenheid gevonden te hebben om zich ervan te ontdoen.

---

1) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 1e série tome XV, p. 780.

In 1905 toch was de Unie tusschen Zweden en Noorwegen verbroken. Het November-tractaat, hetwelk op het Vereenigd Koninkrijk betrekking had, verloor thans — zooals te begrijpen is — zijn beteekenis [1]). Voor Noorwegen werd het vervangen door het zoogenaamde integriteitsverdrag van 2 November 1907 [2]). Duitschland, Frankrijk, Engeland en Rusland verbonden zich hierbij Noorwegen's integriteit te zullen eerbiedigen, ja zelfs te zullen doen eerbiedigen, waartegenover Noorwegen zich van zijn kant verplichtte aan geen enkele mogendheid een deel van zijn territoir te zullen afstaan. Ook voor Zweden was een nieuw verdrag gewenscht ter vervanging van het Novembertractaat. Na langdurige onderhandelingen werd het Novembertractaat voor dezen staat tenslotte vervangen door een tweetal verklaringen inzake de handhaving van den status-quo in Noord- en Oostzee [3]). Die betreffende den status-quo in de Noordzee werd den 23sten April 1908 te Berlijn geteekend door de gevolmachtigden van Duitschland, Denemarken, Frankrijk, Engeland, Nederland en Zweden. De tweede, welke op de Oostzee betrekking had, werd op denzelfden datum te St. Petersburg ge-

---

1) Formeel afgeschaft, wat Zweden betreft, is dit tractaat in een den 23sten April 1908, dus gelijktijdig met de nader in den tekst te noemen Oost- en Noordzee-declaraties, door Frankrijk, Engeland en Zweden te Stockholm onderteekende verklaring, welke aldus luidde: „Les Soussignés, dûment autorisés par leurs Gouvernements respectifs, déclarent que le traité conclu par la Suède et la Norvège avec la France et la Grande-Bretagne concernant l'intégrité de la Suède et de la Norvège et signé à Stockholm le 21 novembre 1855, a cessé de sortir ses effets en ce qui concerne leurs trois Gouvernements."

(De Martens. Nouv. Rec. Gén. 3e série tome II, p. 10).

2) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 3e série tome I, p. 14, 15. Nu, althans wat Noorwegen en Duitschland, Frankrijk en Engeland aangaat, op zijn beurt weder vervallen. Den 8sten Januari 1924 kwamen deze staten n.l. overeen dit verdrag voortaan als vervallen te beschouwen.

Vgl. Bulletin de l'Institut International Intermédiaire, tome XII, 1 (janvier 1925), p. 128 en League of Nations Treaty Series vol. XXIII, ns. 1—4, p. 64.

3) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 3e série tome I, p. 17 vv.

teekend door de aan de Oostzee gelegen staten: Duitschland, Denemarken, Rusland en Zweden. Beide declaraties beoogden eenvoudig een handhaving van den territorialen status-quo. Aan beide was bovendien een memorandum toegevoegd.

Het aan de Oostzee-declaratie toegevoegde memorandum, hetwelk in dit verband meer speciaal van beteekenis is, luidde aldus:

„Au moment de signer la déclaration en date de ce jour, les Soussignés, d'ordre de leurs Gouvernements respectifs, croient devoir préciser

que le principe du maintien du statu quo, consacré par la susdite déclaration, ne vise que l'intégrité territoriale de toutes les possessions actuelles, continentales et insulaires, des Hautes Parties Contractantes dans les régions de la mer Baltique et que, par conséquent, le dit arrangement ne pourra d'aucune manière être invoqué lorsqu'il s'agira du libre exercice des droits de souveraineté des Hautes Parties Contractantes sur leurs possessions respectives susmentionnées."

Tijdens de onderhandelingen, welke over deze declaraties gevoerd werden, heeft Rusland nu gepoogd tot afschaffing der Alandsconventie te geraken. De regeeringen der betrokken staten werden hiertoe gepolst. In Zweden stuitte men op heftigen tegenstand. Herinnerd zij hier slechts aan de rijksdag-zitting van den 22sten Februari 1908, waar alle partijen zonder onderscheid zich aansloten bij de verklaring, dat Zweden bij de onderhandelingen, welke het bezig was te voeren, zijn veiligheid tegenover Rusland krachtig zou handhaven.[1]) Engeland was evenmin te vinden voor een afschaffing der Alandsconventie. Frankrijk was er echter minder sterk tegen gekant — vanwege het Fransch-Russisch verbond —, terwijl Rusland bovendien van Duitschland's medewerking tot een eventueele afschaffing zeker kon zijn. Duidelijk is dit gebleken uit de tijdens de vredesonderhandelingen te Brest-

1) Sjoestedt. La question des les d'Aland, p. 27.

Litovsk door Trotzky gepubliceerde geheime Duitsch-Russische overeenkomst van 16/29 October 1907 [1]).

In deze overeenkomst verklaarde Duitschland zich niet te zullen verzetten tegen een eventueele opheffing der conventie van 1856:

„..... Il est bien entendu que le Gouvernement Impérial d'Allemagne n'envisagera pas comme étant contraire aux principes ci-dessus énoncés l'abrogation éventuelle, en faveur de la Russie, de la convention du 30 mars 1856 conclue à Paris entre la Russie, la France et la Grande-Bretagne et relative aux îles d'Aland....."

Naar later bij het bekend worden dezer overeenkomst door Duitschland beweerd is, was Duitschland's medewerking stilzwijgend gebonden aan de voorwaarde, dat Zweden de afschaffing der Alands-conventie goedkeurde.

Hoe dit alles echter zij, resultaat heeft Rusland in ieder geval niet gehad.

De Baltische declaratie bevatte slechts de wederzijdsche verbintenissen tot handhaving van den territorialen statusquo in de Oostzee, terwijl ook het memorandum geen afschaffing der Alandsconventie inhield.

Wel werd in het memorandum op de Alandsconventie gedoeld. Zeer veel verschil van meening heeft ook over dit punt bestaan. Uit een artikel, dat onlangs van de hand van prof. de Taube in de „Revue générale de droit international public" [2]) verschenen is, blijkt echter duidelijk, dat het memorandum wel degelijk ziet op de Alandsconventie. In dit artikel, getiteld „Une page inédite de l'histoire moderne du problème baltique. Les îles d'Aland et le mémorandum de Saint-Pétersbourg du 23 avril 1908", deelt prof. de Taube — die als adviseur van het Russisch departement van buitenlandsche zaken onder minister Isvolsky in de jaren 1905—'08 een werkzaam aandeel heeft gehad in de diplomatieke

---

1) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 3e série tome X, p. 751, 752.

2) Rev. gén. de droit int. publ. tome XXX (1923), p. 556 vv.

onderhandelingen en het opmaken der documenten in quaestie — nl. mede, dat de Alandseilanden oorspronkelijk met zooveel woorden in het memorandum genoemd waren. Om de gevoelens van Zweden niet te kwetsen, werden zij echter nog op het laatste oogenblik — enkele dagen vóór de onderteekening van het memorandum — eruit gelaten. Dit tengevolge van de persoonlijke tusschenkomst van den Zweedschen koning, welke te dezen aanzien een eigenhandig schrijven tot den Czaar richtte, dat door dezen eveneens persoonlijk en buiten zijnen minister van buitenlandsche zaken om beantwoord werd.

Echter, al doelde het memorandum dus ongetwijfeld op de demilitarisatie der Alandseilanden, de conventie van 1856 werd daarom nog niet door het memorandum afgeschaft. Dit toch was rechtens onmogelijk, daar de staten, welke het memorandum onderteekenden (Duitschland, Denemarken, Rusland en Zweden) geenszins dezelfde waren als die, welke bij de Alandsconventie betrokken waren geweest (in de eerste plaats: Frankrijk, Engeland en Rusland, de onderteekenaars der Alandsconventie; verder ook de andere staten, welke het algemeen vredesverdrag van Parijs onderteekend hadden: Oostenrijk, Sardinië, Turkijë en Pruisen; volgens sommigen ook nog: Zweden). Al zal men dus na de mededeelingen van prof. de Taube de opvatting van de Floeckher [1]) niet meer kunnen deelen, welke aanneemt, dat de Alandsconventie door Baltische declaratie en memorandum niet is opgeheven, daar deze beide documenten over de Alandsconventie een volkomen stilzwijgen bewaren, toch zal men de Alandsconventie door Baltische declaratie en memorandum niet opgeheven

---

1) De Floeckher. La Convention relative à la Baltique et la question de la fortification des îles d'Aland. Revue Gén. de droit intern. public tome XV (1908), p. 271 vv., speciaal p. 273 en 274.

Ook: Waultrin. La neutralité des îles d'Aland, Revue Gén. de droit intern. public tome XIV (1907), p. 517 vv. en Krauel. Neutralität, Neutralisation und Befriedung im Völkerrecht 1915, p. 94 vv., achten de Alandsconventie niet opgeheven door het memorandum.

kunnen achten. De eenige beteekenis, welke men aan het memorandum kan toekennen, is deze: terwijl de Baltische declaratie den in de Oostzee bestaanden toestand uitdrukkelijk bekrachtigde, werd de non-fortificatie der Alandseilanden door het aan de Baltische declaratie toegevoegde memorandum van deze uitdrukkelijke bekrachtiging uitgesloten. Voor eventueele latere pogingen van Rusland om, in aansluiting aan de geheime Duitsch-Russische overeenkomst van October 1907, de Alandsconventie afgeschaft te krijgen was dit niet zonder beteekenis. Zweden kon thans nooit aanvoeren, dat Rusland in de Baltische declaratie de Alandsconventie nog weer eens uitdrukkelijk had bevestigd.

1914 en vlg., Wereldoorlog.

Tenslotte kwam het fortificatieverbod betreffende de Alandseilanden weer meerdere malen ter sprake in 1914 en volgende jaren.

Bij het uitbreken van den wereldoorlog richtte Rusland — bevreesd dat Duitschland zich van de Alandseilanden zou trachten meester te maken — aldaar zware versterkingen op, vestigde er een vlootbasis en legde er een garnizoen.

Tegenover Zweden legde Rusland echter geruststellende verklaringen af. Slechts voor den duur van den oorlog waren — aldus merkte Rusland op — deze fortificaties opgericht. Frankrijk en Engeland berichtten Zweden bovendien, dat zij analoge verzekeringen van Rusland hadden ontvangen. [1]

Daarna werd de non-fortificatie der Alandseilanden genoemd bij de in het begin van 1917 tusschen Frankrijk en Rusland gehouden besprekingen.

Uit latere publicaties dezer in het geheim gevoerde onderhandelingen [2] is nl. gebleken, dat Frankrijk zich hierbij tegenover Rusland verbonden had om — ingeval Rusland

---

1) J. O. S. d. N. supplément spécial 1920—1921, numéro 3 (octobre 1920), p. 16.

2) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 3e série tome X, p. 370 vv.

Frankrijk de vrije hand zou laten tegenover Duitschland met betrekking tot den Elzas, het Saarbekken en den linker Rijnoever — zijnerzijds Rusland ten aanzien van zijne Westgrens vrij te laten en zich tegen een eventueele afschaffing der Alandsconventie niet te zullen verzetten.

Verder kwam bij Finland's onafhankelijkverklaring de nietversterking der Alandseilanden weer naar voren. Tegelijk met Finland's onafhankelijkverklaring (einde 1917) ontstond n.l. op de Alandseilanden een separatistische beweging. Met een beroep op het zelfbeschikkingsrecht zochten de Alanders losmaking van Finland en aansluiting bij Zweden. Tijdens de hierover ontstane moeilijkheden werd nu meermalen zoowel van Finsche als van Zweedsche zijde verklaard, dat men zich gaarne zou houden aan de internationale verplichtingen welke de conventie van 1856 met betrekking tot de Alandseilanden in het leven had geroepen.

Ook Duitschland en Rusland spraken over de non-fortificatie der Alandsgroep. Tijdens de vredesonderhandelingen tusschen de Sovjet-republiek en de Centrale mogendheden te Brest-Litovsk bracht Duitschland, dat de Baltische quaesties gaarne buiten de Westersche mogendheden om wilde regelen, met genoegen op een desbetreffend verzoek van Zweden het punt ter sprake. In het vredesverdrag tusschen Duitschland en zijne bondgenooten eener-, Rusland andererzijds, dat den 3den Maart 1918 te Brest-Litovsk geteekend werd, kwam dan ook een bepaling betreffende de Alandseilanden voor.

Artikel 6 lid 3 en 4 van dit verdrag [1]) luidde aldus:

„Auch Finnland und die Aalandinseln werden alsbald von den russischen Truppen und der russischen Roten Garde, die

---

1) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 3e série tome X, p. 776.

Dit verdrag behoort tot de verdragen, welke door de vredesverdragen van Versailles (art. 292, art. 116 lid 2, art. 433), St. Germain, Neuilly en Trianon zijn opgeheven.

Vgl. Zitelmann: Russland im Friedensvertrage von Versailles, speciaal p. 15 en 16.

finnischen Häfen von der russischen Flotte und den russischen Streitkräften geräumt. Solange das Eis die Überführung der Kriegsschiffe in russische Häfen ausschlieszt, werden auf den Kriegsschiffen nur schwache Kommandos zurückbleiben. Ruszland stellt jede Agitation oder Propaganda gegen die Regierung oder die öffentlichen Einrichtungen Finnlands ein.

Die auf den Aalandinseln angelegten Befestigungen sind sobald als möglich zu entfernen. Über die dauernde Nichtbefestigung dieser Inseln sowie über ihre sonstige Behandlung in militärischer und schiffahrtstechnischer Hinsicht ist ein besonderes Abkommen zwischen Deutschland, Finnland, Ruszland und Schweden zu treffen; es besteht Einverständnis darüber, dasz hierzu auf Wunsch Deutschlands auch andere Anliegerstaaten der Ostsee hinzuziehen sein würden."

Een dergelijke bepaling vindt men in het den 7den Maart 1918 te Berlijn geteekende Duitsch-Finsche vriendschapsverdrag. Artikel 30 van dit verdrag [1]) luidt n.l. als volgt:

„Die vertragschlieszenden Teile sind darüber einig, dasz die auf den Aaland-Inseln angelegten Befestigungen sobald als möglich zu entfernen und die dauernde Nichtbefestigung dieser Inseln, wie ihre sonstige Behandlung in militärischer und schiffahrtstechnischer Hinsicht durch ein besonderes Abkommen zwischen Deutschland, Finnland, Ruszland und Schweden zu regeln sind; hierzu werden auf Wunsch Deutschlands auch andere Anliegerstaaten der Ostsee hinzuzuziehen sein."

De in dit artikel en eveneens in artikel 6 van het vredesverdrag tusschen Sovjet-Rusland en de Centrale mogendheden bedoelde conventie kwam den 31sten December 1918 tot stand, echter zonder medewerking van Rusland. Te Stockholm sloten n.l. Duitschland, Finland en Zweden den 31sten December 1918 een conventie [2]), waarbij de afbraak en het onbruikbaar maken der op Aland opgerichte versterkingen in praktische onderdeelen werd geregeld. Duitschland

1) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 3e série tome X, p. 843.
2) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 3e série tome XII, p. 55 vv.

werd tengevolge van het beëindigen van den oorlog verhinderd zijn aandeel in de uitvoering dezer conventie bij te dragen. Finland en Zweden zorgden tezamen voor de in de conventie voorziene afbraak der op Aland opgerichte fortificaties.

Op het oogenblik dat de Volkenbondsraad in deze quaestie gemengd werd (19 Juni 1920) was de feitelijke toestand der Alandseilanden dus weer dezelfde als vóór den oorlog. Op de eilanden werden geenerlei versterkingen gevonden. Hoe stond het echter met den rechtstoestand? Was ook deze onveranderd gebleven? Hadden het uitbreken van den wereldoorlog, de aanleg van militaire werken op Aland, de overgang van het staatsgezag over de eilanden van Rusland op Finland geen einde gemaakt aan de conventie van 1856? Ziedaar enkele vragen, welke als vanzelf naar voren komen. De beantwoording hiervan brengt ons op het tweede punt, dat behandeld moet worden, n.l.:

de invloed van den wereldoorlog en zijne gevolgen op het voortbestaan van het fortificatieverbod.

B. DE INVLOED VAN DEN WERELDOORLOG EN ZIJNE GEVOLGEN OP HET VOORTBESTAAN VAN HET FORTIFICATIEVERBOD.

Wil men nagaan welk het lot der Alandsconventie gedurende de periode van den wereldoorlog geweest is, dan doet men goed een drietal vragen meer in het bijzonder te behandelen. Vooreerst de vraag, welken invloed de wereldoorlog zelf op de conventie van 1856 gehad heeft. In de tweede plaats de vraag, welke beteekenis aan Finland's onafhankelijkverklaring in dit opzicht moet worden toegekend. Tenslotte nog de vraag, welken invloed de houding van Rusland's geallieerde medecontractanten te dezen aanzien heeft uitgeoefend. Eerst wanneer men deze drie vragen nauwkeurig heeft beantwoord, zal men enkele conclusies kunnen trekken ten aanzien van den rechtstoestand, waarin de Alandseilanden aan het einde van deze periode verkeerden.

In een viertal punten wordt deze afdeeling dus gesplitst:

1. de wereldoorlog;
2. de onafhankelijkverklaring van Finland;
3. de houding der geallieerden;
4. enkele conclusies ten aanzien van den rechtstoestand in 1920.

Opgemerkt zij nog, dat de vraag inhoeverre de „clausula rebus sic stantibus" hier van toepassing zou kunnen zijn, terzijde gelaten kan worden.

Afgezien nog van de zeer twijfelachtige waarde dezer leer, zal het bovendien hierom onnoodig zijn deze quaestie afzonderlijk te behandelen, daar de belanghebbende staten nooit eenig beroep op een mogelijke toepassing dezer „clausula rebus sic stantibus" gedaan hebben. Rusland heeft zich nooit beroepen op een door den oorlog teweeg gebrachte wijziging der omstandigheden, welke nakoming van het fortificatieverbod in den weg zou staan. Finland heeft evenmin ooit een beroep gedaan op een door den overgang der souvereiniteit veroorzaakte verandering, welke een verdere naleving der Alandsconventie onmogelijk zou hebben gemaakt.

Het minste wat men bij een toepassing der „clausula rebus sic stantibus" vragen mag is echter toch wel, dat er van belanghebbende zijde een beroep op wordt gedaan. Waar dit hier niet het geval was, zal men op een mogelijke toepassing der „clausula rebus sic stantibus" dus niet nader behoeven in te gaan.

1. *De wereldoorlog.*

Algemeene opmerkingen.

In het algemeen bestaat er zeer veel verschil van meening over de vraag, welken invloed de oorlog heeft op de internationale verdragen. Wel wordt tegenwoordig vrij eenstemmig aangenomen, dat de oorlog niet zonder meer aan alle verdragen een einde maakt. Duidelijk komt dit b.v. uit bij Jacomet. In zijn werk getiteld „La guerre et les traités" geeft deze een uitvoerige beschouwing inzake den invloed van den

oorlog op de internationale verdragen. Vergeleken worden hier zoowel de theoretische opvattingen van vroeger en tegenwoordig alsook de door de verschillende staten in tegenwoordigen en verleden tijd gevolgde praktijk. De conclusie, waartoe Jacomet dan tenslotte komt, is deze: dat, terwijl vroeger de oorlog in beginsel een einde maakte aan de internationale verdragen en slechts bij wijze van uitzondering soms een enkel tractaat den oorlog overleefde, dit tegenwoordig geheel veranderd is. Nu laat de oorlog als regel de internationale verdragen intact. Slechts enkele verdragen worden door den oorlog aangetast.

„Autrefois les traités étaient affectés d'une condition résolutoire implicite: la cessation de l'état de paix. Désormais la guerre les laisse vivre sous la condition suspensive que le traité de paix ne les annulera pas.

Les traités-lois, d'allure normative ou non-normative, sont respectés par la guerre. Les traités-contrats sont à l'abri des effets de la guerre, sauf les conventions d'un caractère purement politique ou économique." 1)

Ziedaar de stellingen, waarin Jacomet tenslotte de resultaten van zijn onderzoek samenvat.

Weliswaar wordt de vernietigende werking, welke de oorlog ook thans nog menigmaal op de internationale verdragen uitoefent, door Jacomet onderschat. De praktijk is te dezen opzichte wel eenigszins anders dan men uit Jacomet's betoog zou afleiden, terwijl ook de verschillende schrijvers het niet in allen deele met Jacomet eens zijn, — de kern van zijn betoog is echter juist: tegenwoordig vernietigt de oorlog niet zonder meer alle internationale verdragen.

Ook het „Institut de droit international" stelde zich bij de behandeling van de vraag, welken invloed de oorlog heeft op de internationale verdragen, tijdens zijne bijeenkomst te Christiania in 1912 op dit standpunt:

„L'ouverture et la poursuite des hostilités ne portent pas

---

1) R. Jacomet. La guerre et les traités, p. 186.

atteinte à l'existence des traités, conventions et accords, quels qu'en soient le titre et objet, conclus entre eux par les Etats belligérants. . .". 1)

Trouwens in onzen tijd, nu de relaties tusschen de verschillende staten zooveel talrijker zijn dan vroeger en de verschillende belangen zoo nauw zijn ineengestrengeld, zou de stelling, dat de oorlog zonder meer alle verdragen vernietigt, ook uit een praktisch oogpunt eenvoudig onhoudbaar zijn. Temeer daar er tegenwoordig zoovele verdragen gesloten worden, welke juist in geval van oorlog hunne werking moeten uitoefenen. Men denke b.v. aan de vele op den oorlog en de neutraliteit betrekking hebbende verdragen.

Is men het dus tegenwoordig in het algemeen erover eens, dat de oorlog de internationale verdragen niet zonder meer vernietigt — zoodra men zich nader afvraagt, welke verdragen nu wèl, welke niet door den oorlog worden aangetast, loopen de meeningen sterk uiteen. Duidelijk blijkt dit, wanneer men zich de vraag voorlegt of in een bepaald concreet geval een met name genoemde conventie door den oorlog is intact gelaten. Zoo b.v. in dit geval de Alandsconventie. Terwijl sommigen deze conventie als door den oorlog vernietigd beschouwen — in deze richting gaat b.v. Fleischmann 2) — nemen anderen daarentegen aan, dat zij geenerlei invloed van den oorlog heeft ondervonden — zoo b.v. de Juristencommisie. 3)

Trouwens, bestaat er in het algemeen reeds veel verschil van meening met betrekking tot den invloed, welken men aan den oorlog op de internationale verdragen toekent, in dubbele mate geldt dit voor de Alandsconventie, daar men het hierbij bovendien zoowel over de beteekenis der conventie

---

1) L'Institut de Droit International. Tableau général des travaux (1873—1913). Oxford University Press 1920, p. 255.

2) Fleischmann. Die Alandfrage. Eine Denkschrift. Berlin 1918, p. 33 vv.

3) J. O. S. d. N. supplément spécial 1920—1921, numéro 3 (octobre 1920), p. 16.

op zichzelf als over den persoonlijken omvang harer werking allerminst eens is.

a) Rechtscheppende overeenkomst, bron van objectieve rechtsnormen.

Zoo beschouwde bv. de door den Volkenbondsraad ingestelde internationale commissie van juristen de Alandsconventie als een rechtscheppende internationale overeenkomst (law-making treaty, Vereinbarung, traité-loi), het fortificatieverbod als een regel van objectief Europeesch recht. Doet men dit, dan zal men aan den oorlog geen vernietigenden invloed op deze conventie toekennen.

Vrij algemeen toch wordt aangenomen, — en terecht — dat de rechtscheppende internationale overeenkomsten niet aangetast worden door den oorlog. Zoo zegt b.v. Jacomet uitdrukkelijk: „Les traités-lois, d'allure normative ou non-normative, sont respectés par la guerre." 1)

Von Ullmann noemt onder de verdragen, welke de oorlog onaangetast laat, als een der eerste de „rechtsetzende Verträge" 2). En Oppenheim merkt te dezen aanzien op: „So-called law-making treaties (such as the Declaration of Paris for example) are not cancelled by the outbreak of war." 3)

Men kan zich trouwens ook moeilijk voorstellen, dat een regel van Europeesch recht vernietigd zou worden doordat enkele der staten, welke aan dien regel gebonden waren, met elkander in oorlog waren geraakt. Ten hoogste zou men in bepaalde gevallen een tijdelijke schorsing van den regel tusschen de belligerenten kunnen aannemen, maar dit is in casu eveneens onmogelijk.

Overbodig was dan ook de redeneering der Juristen-commissie, dat — hoe men in het algemeen ook over den invloed van den oorlog op de internationale verdragen oordeelen mocht — in ieder geval de Alandsconventie geen invloed

1) R. Jacomet. La guerre et les traités, p. 186.
2) E. v. Ullmann. Völkerrecht 1908, p. 474.
3) Oppenheim. International Law. 1920, vol. 2, p. 146.

van den oorlog ondervonden had, aangezien de drie onderteekenaars dezer conventie gedurende den wereldoorlog bondgenooten geweest waren, terwijl bovendien ook het algemeen vredesverdrag van Parijs, welks onderteekenaars voor het meerendeel onderling niet in oorlog geweest waren, nog steeds van kracht was. De Juristencommissie had kunnen volstaan met de opmerking, dat — waar het fortificatieverbod als een (Europeesche) volkenrechtsnorm opgevat moest worden, — van een vernietiging van dit verbod tengevolge van het uitbreken van den oorlog tusschen enkele der aan deze norm gebonden staten geen sprake kon zijn.

Een dergelijke opmerking wordt — zeer terecht — van Zweedsche zijde gemaakt in een den 26sten Juli 1920 aan de internationale commissie van juristen aangeboden memorie. Ten aanzien van den invloed van den oorlog op de Alandsconventie wordt hier n.l. het volgende [1]) gezegd:

„Des voix se sont fait entendre pour prétendre que la Convention de 1856 aurait perdu sa force par la guerre mondiale, qui, peu à peu, a embrassé toutes les Puissances signataires. On ne peut cependant pas accepter cette théorie. Quelle que soit l'opinion que l'on professe en général relative à l'effet d'une guerre sur les traités entre belligérants, il est clair qu'un arrangement d'un caractère aussi universel et permanent que le traité de 1856 ne peut pas être annulé par une guerre."

b) Politiek verdrag.

De gedachtengang wordt een geheel andere, wanneer men de Alandsconventie niet als een rechtscheppende internationale overeenkomst, maar als een verdrag (Vertrag, traité-contrat) van politieken aard en het fortificatieverbod niet als een objectieve rechtsnorm doch als een subjectieve door Rus-

---

1) Mémoire présenté au nom du Gouvernement Suédois à la Commission Internationale de Juristes (26 juillet 1920). Documents diplomatiques publiés par le ministère des affaires étrangères. Les îles d'Aland. Stockholm 1920, p. 190.

land aanvaarde verplichting opvat. Ook dit laatste wordt door meerderen gedaan, zooals door Strupp, von Staël Holstein, de Floeckher. [1])

Vrij algemeen toch wordt — zelfs door die schrijvers, welke overigens den invloed van den oorlog op de internationale verdragen ten zeerste beperken — aangenomen, dat politieke verdragen door den oorlog vernietigd worden. Zoo merkt bv. Jacomet te dezen opzichte op: „Les traités-contrats sont à l'abri des effets de la guerre, sauf les conventions d'un caractère purement *politique* ou économique." [2])

Wil deze werking van den oorlog intreden, dan zullen echter bepaalde voorwaarden vervuld moeten zijn.

Vooreerst zal de groepeering der oorlogvoerenden moeten overeenkomen met de groepeering der contractanten van het politieke verdrag. Wanneer bv. als partijen ter eenre zijde zijn opgetreden de staten A en B en als partijen ter andere zijde de staten C en D, dan zal het enkele feit van het uitbreken van een oorlog tusschen de staten A, B, C en D eenerzijds en de staten E en F andererzijds geenerlei invloed hebben op het voortbestaan van het verdrag. Geheel vervallen zal het door den oorlog alleen dàn, wanneer de staten A en B met de staten C en D in oorlog geraken. Moeilijker is de verhouding te beoordeelen, ingeval de oorlogstoestand intreedt bv. tusschen de staten A, B en C eenerzijds en D andererzijds. In dit laatste geval is echter in het enkele uitbreken van den oorlog geen voldoende grond te zien om in het algemeen nu ook den rechtsband tusschen A en B eenerzijds en C anderer-

---

1) Strupp. Die Rechtslage der Alandsinseln. Zeitschrift für Völkerrecht IX (1916), p. 485 vv.

Von Staël Holstein. Die Alandfrage vor dem Völkerbund. Zeitschrift für Völkerrecht XII (1922), p. 19 vv.

De Floeckher. „La Convention relative à la Baltique et la question de la fortification des îles d'Aland". Revue de droit intern. public, tome XV (1908), p. 271 en „La question de la mer Baltique et de la mer du Nord", t. a. p. p. 125 vv.

2) R. Jacomet. La guerre et les traités, p. 186.

zijds als verbroken te beschouwen. Wat de rechtsgevolgen bij zulk een groepeering der oorlogvoerenden zullen zijn, zal o.a. afhangen van den aard van het politiek verdrag: bij een alliantieverdrag b.v. kunnen de gevolgen heel andere zijn dan bij een demilitarisatieverdrag.

Maar ook afgezien daarvan, kan vervolgens de vernietigende invloed van den oorlog op de verdragen niet zonder meer erkend worden, ingeval tot de verdragspartijen nog andere staten behooren dan die, welke in den oorlog betrokken zijn geweest. Heeft het verdrag ook op buiten den oorlog gebleven staten betrekking, zoo blijft het voor deze in den regel zijn kracht behouden.

„Ist der Krieg das den Vertrag zerreiszende Moment, so kann dieser Eingriff sich auch nicht weiter erstrecken als auf die am Kriege beteiligten Staaten" [1], aldus merkt b.v. Fleischmann in dit verband op. En Jacomet zegt — om nog een voorbeeld aan te halen —: „Tout traité international engageant les signataires vis-à-vis de plusieurs puissances ne peut être rompu par le fait de la guerre survenant entre deux des contractants". [2]

Wat men in bepaalde gevallen van dezen aard wellicht wèl zou kunnen aannemen is dit, dat tusschen de oorlogvoerenden onderling de wederzijdsche rechten en verplichtingen tijdens den oorlog worden geschorst. Maar ook dit zal niet als algemeene regel kunnen worden erkend. Wanneer b.v. vóór het uitbreken van een oorlog tusschen de staten A en B, eerstgenoemde zich tegenover laatstgenoemde en een derden staat C, die neutraal blijft, verbonden heeft in een bepaald gedeelte van zijn gebied geen militaire werken te zullen aanleggen, dan zou men die verbintenis tijdens den oorlog zelfs tusschen A en B moeilijk als geschorst kunnen beschouwen, omdat de daaruit voortvloeiende praktische consequenties onvereenigbaar zouden zijn met de in elk

---

1) Fleischmann. Die Alandfrage. Eine Denkschrift. Berlin 1918, p. 35.
2) R. Jacomet. La guerre et les traités, p. 15.

geval van kracht blijvende rechtsverhouding tusschen A en C.

Wanneer men nu in het licht van deze algemeene opmerkingen de Alandsconventie beziet, komt men hierbij voor deze nieuwe moeilijkheid te staan, dat zeer verschillend wordt geoordeeld over de vraag, welke staten als partijen bij de conventie van 1856 aangemerkt moeten worden.

Er zijn schrijvers — zoo bv. Waultrin en Krauel [1]) — welke de Alandsconventie als een op zichzelf staand geheel, los van het algemeene vredesverdrag van Parijs, beschouwen en die dus alleen Engeland, Frankrijk en Rusland als bij de Alandsconventie betrokken staten aanmerken. Doet men dit, dan kan van een tenietgaan der Alandsconventie door het enkele feit van den oorlog, althans tot de Russische November-revolutie van 1917, geen sprake zijn, omdat Engeland, Frankrijk en Rusland, welke alle drie in den oorlog betrokken zijn geweest, als bondgenooten aan dezelfde zijde hebben gestreden. De Juristencommissie heeft zich dan ook terecht op het standpunt gesteld, dat de oorlog het verdrag tusschen de bondgenooten intact heeft gelaten.

Weliswaar zou er eenige twijfel kunnen rijzen voor de periode na de bolsjewistische revolutie, en in het bijzonder na de ondersteuning door de geallieerden van de contra-revolutionaire operatiën van Joedenitsj, Wrangel enz. tegen de regeering van Moskou, in verband ook met hunne directe krijgsoperatiën tegen de Sovjetregeering van de Moermankust, Siberië enz. uit. Maar van een eigenlijken oorlogstoestand tusschen de geallieerden en het Russische Rijk kan hier moeilijk gesproken worden; veeleer zijn deze operatiën volkenrechtelijk te construeeren als ongeoorloofde of wellicht, met het oog op de voorafgegane tractaatsbreuk door de bolsjewisten, toelaatbare interventie in de inwendige aangelegenheden van Rusland.

---

1) Waultrin. La neutralité des îles d'Aland. Revue gén. de droit intern. public, tome XIV (1907), p. 517 vv., speciaal p. 528.

W. Krauel. Neutralität, Neutralisation und Befriedung im Völkerrecht 1915, p. 94.

Bij deze opvatting van den persoonlijken werkingsomvang der Alandsconventie heeft de oorlog op zichzelf deze dus niet aangetast.

Ook wanneer men de Alandsconventie als een onderdeel van het algemeene Parijsche vredesverdrag beschouwt — deze meening zijn o.a. Fleischmann, Strupp, de Floeckher 1) toegedaan — hebben alle bij de Alandsconventie betrokken staten deelgenomen aan den oorlog. In dit geval echter waren zij voor een deel bondgenooten, terwijl zij voor een ander deel vijandig tegenover elkaar stonden.

Frankrijk, Engeland, Rusland en Sardinië (= Italië) eenerzijds streden in den wereldoorlog nl. met Oostenrijk (= Oostenrijk-Hongarijë), Pruisen (= Duitschland) en Turkijë andererzijds.

Met het oog op de groepeering der oorlogvoerenden zal men echter ook bij deze constructie de Alandsconventie door den oorlog alléén niet vernietigd kunnen achten. Wel is men misschien gerechtigd, Rusland tengevolge van den oorlog als voortaan tegenover het Duitsche Rijk, Oostenrijk-Hongarije en Turkijë van zijne verbintenis ontslagen te beschouwen, zoodat voor het herstel van deze verbintenis eene afzonderlijke bepaling van het vredesverdrag vereischt zou zijn geweest, maar ook dan nog zou Rusland door de enkele werking van den oorlog niet ontslagen zijn geworden tegenover Frankrijk, Engeland en Italië, op dezelfde gronden als hierboven reeds zijn aangevoerd.

Deze zelfde conclusie is nog te meer onafwijsbaar, wanneer men ook Zweden als verdragspartij beschouwt, zooals inderdaad door meerderen, in het bijzonder door verschillende Zweedsche schrijvers, wordt gedaan. In dat geval moet men Rusland ook tegenover dezen staat, welke geheel en al buiten

---

1) Fleischmann. Die Alandfrage. Eine Denkschrift. 1918, p. 35.

Strupp. Die Rechtslage der Alandinseln. Zeitschrift für Völkerrecht IX (1916), p. 485 vv., speciaal p. 486.

De Floeckher. La question de la mer Baltique et de la mer du Nord. Revue gén. de droit int. public, tome XV (1908), p. 125 vv., speciaal p. 128.

den oorlog gebleven is, tijdens den oorlog tot naleving der Alandsconventie verplicht achten.

Hoe men de zaak dus ook beschouwt, door den oorlog alléén kan de Alandsconventie, ook als politiek verdrag opgevat, niet vernietigd zijn. In hoeverre dit laatste het gevolg kan zijn geweest van een in verband met den oorlog gegeven toestemming van Rusland's geallieerden — een geheel andere vraag — wordt hieronder verder besproken (p. 64).

Het zou nl. mogelijk zijn, dat ten aanzien van de eene helft der contractanten van Parijs de oorlog en ten aanzien van de andere helft de toestemming der wederpartij vernietigend op de conventie heeft gewerkt.

c) Verdrag speciaal voor oorlogstijd.

Men kan echter nog langs een geheel anderen weg het behoud der Alandsconventie trachten te verdedigen. Men kan zich nl. afvragen of de Alandsconventie soms behoort tot die internationale verdragen, welke speciaal met het oog op een lateren oorlog gesloten zijn. Dergelijke verdragen worden niet door den oorlog vernietigd, integendeel het uitbreken van den oorlog is juist voorwaarde voor hun feitelijk in werking treden. Hiertoe behooren bijv. verdragen inzake de neutraliteit, Roode Kruis-conventies en dergelijke. Of de Alandsconventie tot deze verdragen behoort, zal men echter ernstig moeten betwijfelen. Een fortificatieverbod, dat alleen voor tijd van oorlog geldt, zou weinig zin hebben. De waarde van een dergelijk verbod is juist hierin gelegen, dat de staat, aan welken het is opgelegd, blijvend — ook in vredestijd — beperkt wordt in het aanleggen van fortificaties op een bepaald deel van zijn gebied.

Ook Fleischmann, welke deze quaestie eveneens behandelt, komt tot de conclusie, dat het zeer twijfelachtig is of de Alandsconventie als een speciaal voor den oorlog in het leven geroepen verdrag kan worden beschouwd.

Hij toch merkt te dezen aanzien o.a. op: „Die Frage ist

indes, ob und wann ein Vertrag in diese Gruppe (de voor geval van oorlog gesloten verdragen) fällt. ... Bei der Befestigungsservitut wird man immerhin einen Zweifel nicht ganz unterdrücken können. Aus diesen Voraussetzungen heraus ist das Verhalten Ruszlands während des Krieges zu verstehen; mit seiner spontanen Erklärung an die Schwedische Regierung, dasz es sich nur um vorübergehende Befestigungen handele, suchte es offenbar einen Ausweg aus der von ihm als fortdauernd betrachteten Servitutverpflichtung." [1]

d) Internationaal servituutsverdrag.

Tenslotte zal men de Alandsconventie nog aan den invloed van den oorlog kunnen trachten te onttrekken door aan te nemen, dat deze conventie niet eenvoudig een internationale verplichting van Rusland, doch een op de Alandseilanden rustend internationaal servituut in het leven heeft geroepen.

In dit laatste geval toch zal men wellicht de Alandsconventie kunnen rekenen tot die verdragen, welke Jacomet aanduidt als „traités qui établissent une situation permanente" en welke — naar deze auteur uiteenzet — de eerste zijn geweest, waarvoor een uitzondering is gemaakt op den vroeger algemeen geldenden regel, dat de oorlog alle verdragen vernietigt. [2] Ook Oppenheim merkt met betrekking tot deze verdragen op:

„Political and other treaties concluded for the purpose of setting up a *permanent* condition of things are not ipso facto annulled by the outbreak of war...." [3]

Algemeen aanvaard is deze opvatting echter niet. De door Jacomet en Oppenheim opgestelde regel is inderdaad onbetwistbaar voor verdragen, die een definitieve en volledige gebiedsoverdracht inhouden, zooals cessieverdragen of ver-

---

1) Fleischmann. Die Alandfrage. Eine Denkschrift. Berlin 1918. p. 38 en 39.

2) R. Jacomet. La guerre et les traités, p. 15.

3) Oppenheim. International Law 1920, vol. 2, p. 145, 146.

dragen tot erkenning van de onafhankelijkheid van afgescheiden gebiedsdeelen. Zoo heeft het enkele feit van het uitbreken van de achtereenvolgende oorlogen van den wereldoorlog natuurlijk de oudere cessieverdragen van Frankfort (1871) betreffende Elzas-Lotharingen, van Lausanne (1912) betreffende Tripolitanië en Cyrenaica, van Londen, Konstantinopel en Athene (1913 en 1914) betreffende het voormalige Turksche gebied in Europa, van Boekarest (1913) betreffende Zuid-Dobroedsja enz. niet vernietigd, met het gevolg, dat de indertijd gecedeerde gebieden weer onder het vroegere staatsgezag zouden zijn teruggekeerd. Doch juist, waar het de vestiging van beperkte gebiedsrechten betreft, is de quaestie uiterst betwist. Men denke slechts aan den afstand van Cyprus in beheer en administratie door Turkijë aan Engeland (1878), aan het pachtverdrag van Kiautsjoe (1898), enz.

Ten bewijze, hoe niet alleen de auteurs onderling, maar ook de afzonderlijke auteurs in achtereenvolgende geschriften in hun oordeel uiteenloopen, worde hier gewezen op Strupp, die in zijne „Urkunden zur Geschichte des Völkerrechts" 1911, I p. 201, noot 2 het Cyprusverdrag van 4 Juni 1878 [1]) als „verhüllte Abtretung" qualificeerde en er dus toen blijkbaar een „Dispositivvertrag", „setting up a permanent condition of things" in zag, doch die in 1916 in zijne „Ausgewählte diplomatische Aktenstücke zur orientalischen Frage", p. 128, noot 2 en in „Völkerrechtliche Tagesfragen" in de Zeitschrift für Völkerrecht IX p. 482, 483 noot 2 omzwenkte tot de constructie van „Verwaltung mit der Tendenz späteren vertragsmäszigen Erwerbs durch England" en die tenslotte in zijne „Grundzüge des positiven Völkerrechts", 1921, p. 51 in hoofdzaak weer tot zijne oorspronkelijke opvatting is teruggekeerd.

Zoo zal het ook in gevallen van op internationale servituten gelijkende verplichtingen vaak moeilijk zijn te bepalen of werkelijk „une situation permanente" bedoeld is en of zulke verdragen door den oorlog onaangetast worden gelaten.

---

1) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 2e série tome III, p. 272 vv.

Het blijft daarom twijfelachtig of de Alandsconventie alleen al uit hoofde van haar karakter van tractaat „établissant une situation permanente" ondanks den oorlog is blijven voortbestaan. 1)

Samenvatting.

Vat men tenslotte het voorafgaande in het kort samen, dan blijkt daaruit, dat voor een definitieve conclusie ten aanzien van den invloed van den oorlog op de Alandsconventie een nadere bepaling van het karakter dezer conventie niet strikt noodig is. Hoe men haar ook beschouwt, men zal tot de slotsom moeten komen, dat de Alandsconventie door het enkele feit van den oorlog misschien wel aangetast, maar zeker niet vernietigd is. Ook al is zij noch speciaal met het oog op den oorlog gesloten, noch met stelligheid te rekenen onder de categorie der verdragen, die „set up a permanent condition of things", men zal haar toch door den oorlog alléén niet vernietigd kunnen achten, onverschillig of het fortificatieverbod op te vatten is als een regel van Europeesch recht, dan wel als een internationale verdragsverplichting van Rusland tegenover Frankrijk en Engeland, tegenover alle contractanten van Parijs of bovendien tegenover Zweden.

2. *De onafhankelijkverklaring van Finland.*

Algemeene opmerkingen.

Het tweede punt, dat in dit verband behandeld moet worden, is het volgende: welken invloed heeft Finland's onafhankelijkverklaring op de Alandsconventie gehad? Evenals bij de vraag naar den invloed van den oorlog zal men ook hierbij zeer uiteenloopende meeningen kunnen beluisteren. Wel wordt vrij algemeen aangenomen, dat de conventie ook ondanks den

---

1) Tot deze conclusie zal men gemakkelijker komen, wanneer men de niet onbedenkelijke, privaatrechtelijk-getinte opvatting van Huber over het wezen der „dispositiven Verträge" aanvaardt. Vergel. hierover p. 50.

overgang der souvereiniteit over de Alandseilanden van Rusland op Finland haar kracht heeft behouden — de verschillende verklaringen, welke men hiervan geeft, loopen echter sterk uiteen. Men stelle b.v. slechts tegenover elkaar de opvatting der Juristencommissie, welke de non-fortificatie der Alandseilanden opvat als een regel van Europeesch recht en op grond daarvan ook Finland hieraan gebonden acht — en de opvatting, zooals die vooral van Zweedsche zijde gepropageerd is, dat men hier met een internationaal servituut te doen heeft, dat op het territoir rust en als zoodanig op Finland is overgegaan.

Trouwens het is niet de eerste maal, dat de volkenrechtswetenschap een dergelijke vraag heeft op te lossen. Men denke b.v. aan de neutraliseering van Chablais en Faucigny en aan de demilitarisatie van Hüningen — om slechts enkele der meest bekende voorbeelden te noemen.

Wat de neutraliseering der provincies Chablais en Faucigny betreft, aan Sardinië was door de groote mogendheden in artikel 8 van het verdrag van 20 Mei 1815 (annexe 13 Weenerslotacte) [1] ten gunste van Zwitserland, dat in verband met zijn neutraliteit gaarne ook den Zuidelijken oever van het meer van Genève geneutraliseerd zag, de neutraliseering zijner provincies Chablais en Faucigny opgelegd. In geval van oorlog zou Sardinië zijn troepen uit deze provincies terugtrekken, Zwitserland zou het bezettingsrecht hebben. In artikel 92 van de Weenerslotacte [2] werd dit artikel nagenoeg letterlijk overgenomen. Dit toch luidde aldus:

„Les provinces du Chablais et du Faucigny et tout le territoire de Savoie au nord d'Ugine appartenant à Sa Majesté le Roi de Sardaigne, feront partie de la neutralité de la Suisse, telle qu'elle est reconnue et garantie par les puissances. En conséquence, toutes les fois que les puissances voisines de la Suisse se trouveront en état d'hostilité ouverte ou imminente,

---

1) De Martens. Nouv. Rec. tome II, p. 298 vv.
2) De Martens. Nouv. Rec. tome II, p. 379 vv.

les troupes de Sa Majesté le Roi de Sardaigne, qui pourraient se trouver dans ces provinces se retireront et pourront à cet effet passer par le Valais, si cela devient nécessaire; aucunes autres troupes armées d'aucune autre puissance ne pourront traverser ni stationner dans les provinces et territoires susdits, sauf celles que la Confédération suisse jugerait à propos d'y placer; bien entendu que cet état de choses ne gêne en rien l'administration de ce pays où les agents civils de Sa Majesté le Roi de Sardaigne pourront aussi employer la garde municipale pour le maintien du bon ordre."

In een verklaring van 12 Augustus 1815 [1]) deelde Zwitserland mede, dat het hiermede accoord ging.

Nadat in artikel 3 lid 2 van den tweeden vrede van Parijs van 20 November 1815 [2]) deze neutraliseering nog tot andere deelen van Savoye was uitgebreid, werden de provincies bij het verdrag van Turijn van 24 Maart 1860 [3]) door Sardinië aan Frankrijk gecedeerd.

Vrij algemeen wordt nu aangenomen, dat door deze cessie de neutraliseering dezer provincies niet is tenietgegaan. Trouwens artikel 2 van het cessieverdrag van Turijn bepaalde uitdrukkelijk: „Il est également entendu que Sa Majesté le Roi de Sardaigne ne peut transférer les parties neutralisées de la Savoie qu'aux conditions auxquelles il les possède lui-même, et qu'il appartiendra à Sa Majesté l'Empereur des Français de s'entendre à ce sujet, tant avec les puissances représentées au congrès de Vienne qu'avec la Confédération Helvétique, et de lui donner les garanties qui résultent des stipulations rappelées dans le présent article."

Bovendien heeft Zwitserland in 1870 en 1914, al heeft het geen gebruik gemaakt van zijn bezettingsrecht, toch uitdrukkelijk verklaard dit recht te bezitten, terwijl Frankrijk het in 1883 uitdrukkelijk erkend heeft en het ook in artikel 435 van

---

1) De Martens. Nouv. Rec. tome IV, p. 184.
2) De Martens. Nouv. Rec. tome II, p. 682 vv.
3) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 1e série tome XVI², p. 539 vv.

het vredesverdrag van Versailles van 1919 nog als tot dusver gegolden hebbend aangemerkt wordt. [1])

Dit alles bewijst, dat in 1860 bij den overgang der geneutraliseerde deelen van Savoye van Sardinië op Frankrijk ook de verplichting tot neutraliseering mede overgegaan is.

Algemeen wordt dit dan ook aangenomen, zelfs door die schrijvers, welke overigens geen overgang van verdragen op den verkrijger van het territoir aannemen, zoo b.v. door Strupp, von Liszt, Schoenborn. [2]) Zeer verschillend verklaart men den overgang echter. Zoo meent men eenerzijds, dat de overgang hier enkel en alleen berust op artikel 2 van het Turijnsche cessieverdrag, andererzijds — en dit is de opvatting der meeste schrijvers — is men van oordeel, dat van rechtswege deze neutraliseering is overgegaan, zoodat artikel 2 van dat verdrag slechts de erkenning inhoudt van een onafhankelijk daarvan intredend rechtsgevolg der cessie. In het laatste geval vindt men weer verschillende uiteenloopende verklaringen van den overgang, gelijk uit het vervolg zal blijken.

Hetzelfde doet zich voor met betrekking tot de demilitarisatie van Hüningen. Eveneens in het belang van Zwitserland was bij den tweeden vrede van Parijs van 20 November 1815 [3]) door de geallieerden aan Frankrijk de verplichting opgelegd geen versterkingen van de stad Hüningen op te richten binnen drie mijlen afstands van Bazel. Artikel 3 lid 1 van het vredesverdrag luidde aldus:

„Les fortifications d'Huningue ayant été constamment un objet d'inquiétude pour la ville de Bâle, les hautes parties

---

1) Overigens is deze neutraliseering thans definitief vervallen door de bekrachtiging bij het aangehaalde art. 435 van een voorafgegaan accoord hieromtrent tusschen Frankrijk en Zwitserland.

2) Strupp. Grundzüge des positiven Völkerrechts, p. 54.
Von Liszt. Völkerrecht 1920, p. 71.
Schoenborn. Staatensukzessionen. Handbuch des Völkerrechts (Stier Somlo) II², p. 48, noot 4.
Een zeldzame uitzondering vormt Kiatibian. Des conséquences des transformations des Etats sur les traités. Paris 1892, p. 55 vv.

3) De Martens. Nouv. Rec. tome II, p. 682 vv.

contractantes, pour donner à la Confédération helvétique une nouvelle preuve de leur bienveillance et de leur sollicitude, sont convenues entre elles de faire démolir les fortifications d'Huningue; et le gouvernement français s'engage, par le même motif, à ne les rétablir dans aucun temps et à ne point les remplacer par d'autres fortifications à une distance moindre que trois lieues de la ville de Bâle."

Bij den vrede van Frankfort van 10 Mei 1871 [1]) stond Frankrijk met den Elzas ook Hüningen aan Duitschland af.

Al bevatte nu dit vredesverdrag niet — zooals het cessieverdrag van Turijn — een uitdrukkelijke verklaring, dat Frankrijk Hüningen niet kon overdoen zonder dat het fortificatieverbod mede overging, toch wordt ook hier vrij algemeen — ook door die schrijvers, welke overigens geen overgang van verdragen bij overgang van souvereiniteit aannemen — erkend, dat de verplichting tot niet-versterking in 1871 op Duitschland is overgegaan. [2])

Ook in 1919/20, toen de Elzas en daarmede tevens weer Hüningen van Duitschland op Frankrijk overging, is — naar men aanneemt [3]) — de demilitarisatieverplichting weer van Duitschland op Frankrijk overgegaan. Ook bij dit geval loopen echter de verklaringen, welke men van den overgang geeft, zeer uiteen.

Het is daarom noodig thans de verschillende verklaringen, welke men èn in deze gevallen èn nu onlangs weer bij de quaestie inzake de non-fortificatie der Alandseilanden ten

---

1) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 1e série tome XIX, p. 688 vv.

2) Zie bijv. Strupp. Grundzüge des positiven Völkerrechts, p. 54.
Von Liszt. Völkerrecht. 1920, p. 71.
Krauel. Neutralität, Neutralisation und Befriedung im Völkerrecht, p. 92.
Een afwijkende meening vindt men echter o.a. bij Schoenborn. Die Staatensukzessionen. Handbuch des Völkerrechts (Stier-Somlo) II², p. 48, noot 4.

3) Zie bijv. Strupp t.a.p. p. 54. In dit bijzondere geval zou men wellicht de constructie kunnen aannemen van een herleving van het oudtijds, n.l. van 1815—1871, op Frankrijk gerust hebbend verbod.

beste heeft gegeven, naast elkaar te stellen en dan meteen na te gaan:

in de eerste plaats inhoeverre deze verklaringen in het algemeen juist zijn, daarna inhoeverre ze in het geval van de Alandseilanden van toepassing kunnen zijn.

a) Successie-beginsel.

Zeer eenvoudig is de oplossing der strijdvraag voor hen, die, evenals in het privaatrecht, ook voor het internationale recht de successie in verdragsverhoudingen als algemeenen regel aanvaarden. Voor dezen staat bij voorbaat vast, dat het beginsel der statensuccessie medebrengt, dat ook b.v. in het geval der Alandseilanden het onafhankelijk geworden Finland als rechtsopvolger in het gebied van het voorheen binnen Rusland's grenzen gelegen groothertogdom, door alle ten aanzien van dat gebied gesloten verdragsverplichtingen gebonden is, tenzij er zeer bijzondere gronden aan te voeren mochten zijn — wat in casu niet zoo is — ten bewijze van het bij uitzondering „hoogstpersoonlijk" karakter dezer verplichtingen.

Intusschen meenen wij, dat het niet noodig is bij deze constructie hier te blijven stilstaan. Een algemeen beginsel van statensuccessie, dat — behoudens tegenbewijs in concreto — de internationale verhoudingen zou beheerschen, kan o.i. niet worden erkend en wordt dan ook door de groote meerderheid der auteurs verworpen. Wil men dus in een bepaald geval overgang van tractaatsverbintenissen op den „opvolger" in een bepaald staatsgebied betoogen, dan zal, naar wij meenen hier te mogen vooropstellen, een bijzondere titel of grond daarvoor moeten worden aangewezen. Welke gronden kunnen dit nu in het algemeen en in dit bijzondere geval zijn?

b) Internationaal servituut.

Het gemakkelijkst verklaart men den overgang, zoo men aanneemt, dat men in deze gevallen met internationale servituten te maken heeft. Dan toch beschouwt men de beperking

der territoriale souvereiniteit eenvoudig als een last, welke op het territoir rust en bij overgang van territoir mede overgaat volgens het bekende principe: „Res transit cum onere suo."

Bij deze constructie is het vrij onverschillig, of men de voorstelling van Huber dan wel die van von Rogister over het juridiek gebeuren in gevallen als deze als de juiste aanvaardt. De voorstelling van Huber is veel sterker privaatrechtelijk getint dan die van von Rogister.

De eerste toch rekent de verdragen, welke internationale servituten in het leven roepen, tot de zoogenaamde „dispositiven Verträge", van welke hij aanneemt:

„Sie gehen auf eine einmalige Leistung, durch deren Erfüllung sie konsumiert sind und in der Regel einen selbständigen dauernden Rechtszustand schaffen. Bei diesen Verträgen kann von Rechtsnachfolge nur soweit die Rede sein, als sie noch nicht erfüllt sind. Gleichwohl sprechen viele Autoren von einer Succession in Verträge dieser Art. Dies ist so falsch, als oh man sagte, der Erbe succediere in die Kaufverträge des Erblassers, statt in dessen Eigentum." 1)

Volgens Huber moet dus in deze gevallen niet het verdrag, maar de door het verdrag in het leven geroepen toestand als de last beschouwd worden, welke bij overgang van gebied mede overgaat.

Von Rogister verzet zich — en terecht — tegen deze zeer privaatrechtelijk getinte opvatting van Huber. Hij toch merkt te dezen aanzien o.a. op:

„Für unrichtig erachte ich es, wenn Huber meint, der beispielsweise eine Servitut begründende Vertrag sei konsumiert. Es bestehe fortan ein jus in re aliena, Successionsobjekt sei also das dingliche Recht, nicht der Vertrag. Das wäre zutreffend wenn der Vertrag dinglich im Sinne des Privatrechts wirken würde...." 2)

---

1) M. Huber. Die Staatensuccession. Völkerrechtliche und staatsrechtliche Praxis im XIX Jahrhundert, p. 43, 44.

2) L. von Rogister. Zur Lehre von der Staatennachfolge. Gibt es stillschweigenden Eintritt in Staatsverträge? 1902, p. 27.

In elk geval — onverschillig of men zich bij de opvatting van Huber dan wel bij die van von Rogister aansluit — laat zich echter bij deze constructie de overgang der neutraliseering van de provincies Chablais en Faucigny in 1860 van Sardinië op Frankrijk zeer goed verklaren. Wanneer men slechts aanneemt, dat deze neutraliseering niet als een speciaal aan Sardinië opgelegde verplichting bedoeld was, maar veeleer als een wegens de Zwitsersche nabuurschap op het territoir van Chablais en Faucigny gelegde last, volgt daaruit onmiddellijk, dat Frankrijk deze provincies niet verwerven kon dan eveneens bezwaard met den daarop rustenden last. Art. 2 van het cessieverdrag van Turijn moet dan zóó verklaard worden, dat hierbij eenvoudig een rechtsbeginsel geconstateerd wordt: het rechtsbeginsel nl., dat Sardinië deze provincies niet kon overdragen aan Frankrijk dan bezwaard met den daarop rustenden last.

Ook de overgang van Hüningen's demilitarisatie in 1871 van Frankrijk op Duitschland en in 1919/20 van Duitschland weer op Frankrijk, laat zich langs dezen weg uitstekend verklaren, wanneer men ook hierbij slechts de verplichting tot demilitarisatie niet als een aan Frankrijk speciaal opgelegde verplichting, maar als een op het gebied van Hüningen gelegden last beschouwt.

Tenslotte laat zich bij de Alandseilanden eveneens de overgang van het fortificatieverbod van Rusland op Finland zeer goed aldus verklaren. Ook hierbij zal men dan echter moeten kunnen aantoonen, dat het fortificatieverbod niet als een speciaal aan Rusland opgelegde verplichting bedoeld was, maar als een op de Alandseilanden drukkende last. Kan men het laatste aantoonen, dan volgt daaruit onmiddellijk, dat — toen de Alandseilanden van Russische in Finsche souvereiniteit overgingen — ook het fortificatieverbod, dat vroeger Rusland bond, thans op Finland kwam te rusten.

Is deze verklaring van den overgang dus — gelijk men ziet — zeer eenvoudig, algemeen aanvaard wordt zij daarom nog niet. Er zijn n.l. verscheidene schrijvers, — vooral ook

uit den lateren tijd — welke de geheele servituten-leer voor het volkenrecht terzijde schuiven.

Zoo wil b.v. ook in het geval van de Alandseilanden de Juristencommissie van de internationale servituten weinig weten. Te dezen opzichte toch merkt zij op: „La Suède a soutenu la thèse que la convention de 1856 a créé en l'espèce une servitude réelle grevant le territoire alandais. Une opinion analogue a été exprimée par des juristes éminents. Pourtant, l'existence de servitudes internationales, dans le sens propre et technique du mot, n'est pas généralement admise; elle a notamment été contestée par le Tribunal d'Arbitrage dans sa sentence du 7 septembre 1910 dans l'affaire des pêcheries des côtes de l'Atlantique. Ceux qui voudraient soutenir que des servitudes analogues à celles du droit civil peuvent exister entre Etats, se heurteraient dans l'espèce à la difficulté de déterminer un „territoire dominant" par rapport au „territoire servant" des Iles d'Aland. En tout cas, le territoire suédois ne pourrait guère être considéré comme formant le territoire dominant, puisque la Suède n'est ni partie à la Convention ou au Traité de 1856, ni même mentionnée dans ces actes". 1)

Wat het eerste deel van deze redeneering der Juristencommissie betreft, zeer juist zal men dit niet kunnen achten.

In de eerste plaats had de Juristencommissie zelf haar eigen standpunt moeten bepalen ten aanzien der servitutenleer. Met een verwijzing naar de wetenschap in het algemeen, welke den internationalen servituten minder gunstig gezind zou zijn, had zij niet mogen volstaan. Immers wanneer men zelf op deugdelijke gronden het tegendeel kan aantoonen, heeft het argument, dat de wetenschap in het algemeen zich op een bepaald standpunt stelt, geenerlei beteekenis, is er integendeel alle aanleiding hare uitspraken niet te volgen.

Wat in de tweede plaats het door de Juristencommissie

---

1) J. O. S. d. N. supplément spécial 1920—1921 numéro 3 (octobre 1920), p. 16, 17.

geciteerde vonnis betreft, de uitspraak van het Internationale Hof van Arbitrage inzake de Noord-Atlantische visscherijen heeft geenszins het bestaan van internationale servituten betwist — gelijk de Juristencommissie dit hier voorstelt. Wel stelden de arbiters zich op het standpunt, dat de internationale servituten niet gemakkelijk in overeenstemming te brengen zijn met het moderne souvereiniteitsbegrip en daarom niet zoo spoedig tot het aannemen van een internationaal servituut overgegaan mag worden, — onbestaanbaar achtten zij de internationale servituten echter niet [1]).

Zal men dus de argumentatie der Juristencommissie minder gelukkig moeten achten, ook in het algemeen zal men niet zooveel waarde kunnen hechten aan de argumenten, welke ter bestrijding der servitutenleer worden aangevoerd.

Zoo merkt b.v. van Liszt [2]) op — een opvatting, bij welke Schoenborn [3]), eveneens een bestrijder der servitutenleer, zich volkomen aansluit —:

---

1) Tegen de bewering der Vereenigde Staten, welke in dit geval een internationaal servituut wilden aannemen, voerde het Hof, hetwelk op dit punt een andere opvatting was toegedaan, aan, dat het hier geen internationaal servituut aanwezig achtte, o.a.:

„parce que cette doctrine qui n'est que peu conforme au principe de souveraineté qui prévaut dans les Etats à gouvernement constitutionnel comme la Grande-Bretagne et les Etats-Unis et aux relations internationales actuelles des Etats souverains, a trouvé un faible appui, s'il en a eu un, chez les publicistes modernes. Par conséquent elle ne pouvait, dans l'intérêt général de la communauté des nations et des parties du traité, être affirmée par ce Tribunal que sur la base de la preuve formelle d'un contrat international."

(Basdevant. L'Affaire des pêcheries des côtes septentrionales de l'Atlantique. Revue Gén. de droit intern. public, tome XIX (1912), p. 421 vv. speciaal p. 454.

Volledige tekst van het vonnis o.a. in Duitsche vertaling, in „Das Werk vom Haag" (Schücking) Zweite Serie, Die gerichtlichen Entscheidungen, Erster Band, Die Judikatur des Ständigen Schiedshofs von 1899—1910, Zweiter Teil, p. 454 vv.).

2) Von Liszt. Völkerrecht. 1920, p. 153.

3) Schoenborn. Staatensukzessionen. Handbuch des Völkerrechts (Stier-Somlo) II², p. 47 noot 1.

„Entweder Einschränkung des dominiums: dann entfällt die Anwendung des Völkerrechts; oder aber Einschränkung des Imperiums: dann entfällt der Begriff der Servitut."

Vergeefs zoekt men hierbij echter naar een nadere motiveering.

Von Liszt stelt dit alternatief eenvoudig zonder de juistheid van zijn stelling nader te bewijzen. Een bewijs zou trouwens ook moeilijk te vinden zijn. Waarom toch zou, in geval het imperium ingeperkt wordt, het servituutskarakter wegvallen? Wil men een uit het privaatrecht of uit het staatsrecht bekende figuur ook in het internationale recht toepassen, omdat men in die figuur een meer algemeene rechtsfiguur ziet, dan moet men haar natuurlijk voor dat andere terrein aan de aldaar voorkomende rechtsverschijnselen aanpassen. Dat een volkenrechtelijke servituut geen inperking van eigendomsrecht kan zijn, is zonder meer duidelijk, maar waarom kan zij geen inperking van staatsgezag inhouden? Een zelfde opmerking zou gelden voor zooveel andere figuren uit het volkenrecht als verkoop, ruil, verpachting, verpanding enz. van staatsgebied.

Evenmin van overwegende beteekenis zijn de andere bezwaren, welke gewoonlijk tegen de internationale servituten worden aangevoerd. Zoo o.a. door de Louter [1]) en Nys [2]) — om slechts enkele der meest bekende bestrijders der servitutenleer te noemen. In het kort komen deze bezwaren n.l. hierop neer, dat men — zoo men vasthoudt aan het bestaan van internationale servituten — hiermede een verouderd begrip handhaaft, dat, overgebleven uit het Romeinsche recht en berustende op een verwarring tusschen publiek- en privaatrecht, moeilijk in overeenstemming is te brengen met het moderne souvereiniteitsbegrip.

Ook deze argumenten vindt men niet nader toegelicht. Een

---

1) De Louter. Le Droit international public positif. tome I, p. 339.

2) E. Nys. Les prétendues servitudes internationales. Revue de droit intern. et de législ. comp. tome XIII (1911), p. 314 vv.

nadere toelichting zou trouwens ook hier niet gemakkelijk te vinden zijn.

Wanneer in een bepaald geval met zijne toestemming aan een staat, als gezaghebbende over zeker territoir, enkele beperkingen zijner territoriale souvereiniteit worden opgelegd, is er niet de minste grond om deze beperkingen in strijd te achten met het moderne souvereiniteitsbegrip. Evenmin zal hier van een verwarring tusschen volkenrecht en privaatrecht sprake kunnen zijn. Immers worden de internationale servituten niet gelijkgesteld met de privaatrechtelijke — slechts een zekere analogie tusschen beide wordt aangenomen, welke ze tot één rechtsfiguur samenvoegt.

De overeenstemming tusschen beide bestaat vooreerst hierin, dat evenals de privaatrechtelijke servituut als een last drukt op een bepaald erf en dit erf volgt in welke handen het ook overgaat (droit de suite), zoo ook de volkenrechtelijke servituut rust op een bepaald gebied en daarop blijft rusten, in welke handen het gebied ook overgaat. Vervolgens is overeenstemming ook hierin te zoeken, dat in het volkenrecht, evenals in het privaatrecht, de servituut tot de absolute rechten behoort en dus ook werkt tegenover derden. Wanneer b.v. een geheel buiten de oorspronkelijke verdragsverhouding staande staat in een geneutraliseerd en gedemilitariseerd gebied een „vreedzame" of oorlogsbezetting zou leggen, zou dit den servituutgerechtigden staat een aanspraak op terugtrekking der bezetting geven.

Naast deze punten van overeenstemming staan echter ook punten van verschil.

Het meest principieele verschil werd hierboven reeds aangestipt: terwijl de privaatrechtelijke erfdienstbaarheid beperking van eigendomsrecht inhoudt, kan de internationaalrechtelijke servituut in haar wezen nooit anders dan beperking van staatsgezag zijn. Dat deze beperking van staatsgezag altijd zou *moeten* medebrengen de bevoegdheid van den servituutgerechtigden staat tot uitoefening zijnerzijds van staatsgezagsdaden op of ten aanzien van het belaste gebied,

is wel beweerd, maar moeilijk vol te houden. Dit kan zeker het geval zijn (gelding van het Nederlandsch mijnrecht in de domaniale mijn onder Duitsch gebied), maar behoeft niet; het zal bij negatieve servituten in het algemeen zelfs niet het geval zijn.

Op een ander punt wijst de Juristencommissie, wanneer zij betoogt, dat bij de Alandsconventie tegenover Aland als lijdend erf moeilijk een heerschend erf kan gevonden worden. In de meeste gevallen zullen één of meer „heerschende staten" echter wel degelijk aan te wijzen zijn en zelfs bij de Alandseilanden schijnt het volstrekt niet gewrongen, hetzij Zweden alleen, hetzij de Baltische staten in het algemeen als zoodanig te beschouwen. Zou men verder moeten gaan en de Alandservituut moeten aanmerken als een last, ten bate van de geheele statengemeenschap op de eilandengroep gelegd, dan zou men daarmede vanzelf overglijden in den gedachtengang, die het fortificatieverbod als objectieve norm van volkenrecht ziet (vgl. hieronder p. 61).

In elk geval kunnen de servituten zeer goed gehandhaafd worden. Uit de punten van verschil, welke tusschen privaatrechtelijke en internationale servituten bestaan, blijkt alleen dat beide niet gelijkgesteld kunnen worden, doch slechts tusschen beide een zekere analogie gevonden wordt.

Wanneer men het voorafgaande samenvat, blijkt dus, dat men den overgang zoowel bij Chablais en Faucigny en Hüningen alsook bij de Alandseilanden zeer goed verklaren kan, wanneer men aanneemt, dat men hier met internationale servituten te maken heeft. Men zal in deze gevallen echter moeten aantoonen, dat de neutraliseering of het fortificatieverbod niet als een aan een bepaalden staat in het bijzonder opgelegde verplichting bedoeld is, maar als een in het algemeen op het gebied rustende last.

c) Verdrag „mit territorialer Beziehung."

Een geheel andere verklaring van het feit, dat bepaalde tractaten bij overgang van territoir niet tenietgaan, maar op den

opvolger in het gebied overgaan, tracht Schoenborn [1]) te geven.

Deze neemt nl. aan, dat, terwijl volgens de gangbare opvatting de internationale verdragen als regel bij overgang van gebied niet overgaan op den verkrijger van het territoir, een uitzondering gemaakt moet worden voor de zoogenaamde tractaten „mit territorialer Beziehung", welke dus meer in het bijzonder met betrekking tot het territoir zijn gesloten. Deze gaan volgens Schoenborn wèl over op den verkrijger van het gebied. Echter alleen dan, wanneer ze bij „Kollektivakt" tusschen een groot aantal staten gesloten zijn en voorzooverre de overgang van territoir plaats vindt binnen den kring van staten, welke partij waren bij den „Kollektivakt."

Al dadelijk kan men tegen deze opvatting inbrengen, dat zij op twee gedachten hinkt. Eenerzijds tracht Schoenborn hier den overgang te verklaren uit het feit, dat partijen in dergelijke gevallen een bepaalden staat hebben willen binden, niet zoozeer in zijn algemeene hoedanigheid van internationaal rechtssubject, als wel in zijne hoedanigheid van gezaghebbende over een bepaald gebied, en dat zij dus bepaaldelijk een last op het territoir hebben willen leggen. Deze gedachtengang leidt dus in de richting van de qualitatieve verbintenis voor het volkenrecht. Andererzijds is hier gedacht aan een norm van algemeen volkenrecht, welke ondanks overgang van territoir blijft gelden, tenminste zoolang het territoir overgaat binnen den kring der contractanten, d.w.z. van de staten, welke de norm hebben erkend. Gemakkelijk te combineeren zijn deze twee gedachten niet. Wel tracht Schoenborn dit te doen. Hij

---

1) Schoenborn. Staatensukzessionen. Handbuch des Völkerrechts (Stier-Somlo) II², p. 44 vv. Schoenborn geeft deze verklaring niet bepaald voor het geval van Chablais en Faucigny — waar hij in artikel 2 van het Turijnsche cessieverdrag den grond voor den overgang ziet — of voor het geval van Hüningen — waar hij den overgang betwijfelt (t. a. p., p. 48 noot 4). Dit neemt niet weg, dat men zeer goed nagaan kan of deze verklaring van Schoenborn ook op deze gevallen en op het geval der Alandseilanden van toepassing zou kunnen zijn.

zoekt de schakel hierin, dat alleen dàn een staat niet in zijn algemeene hoedanigheid van internationaal rechtssubject, maar als gezaghebbende over zeker territoir gebonden kan zijn, wanneer de verplichting bij „Kollektivakt" is opgelegd en voorzoover overgang plaats vindt binnen den kring der contractanten. Echter is er geen enkele reden om aan te nemen, dat partijen alleen in deze gevallen een last op het territoir hebben willen leggen. Een combinatie van beide gedachten is dan ook moeilijk te vinden. Eigenlijk heeft men hier twee verschillende verklaringen van den overgang, welke niet goed met elkander vereenigd kunnen worden. Het beste doet men dan ook, zoo men ze elk afzonderlijk beschouwt.

Wat de eerste gedachte betreft, zeer zeker laat de overgang zich heel goed verklaren, zoo men het betrokken verdrag als een tractaat „mit territorialer Beziehung" opvat. In andere woorden geeft men in dit geval echter dezelfde verklaring van den overgang als degenen, die in dergelijke verplichtingen internationale servituten zien, daarvan geven. Een nieuw gezichtspunt verkrijgt men op deze wijze dus niet.

Wat de tweede verklaring betreft, welke in Schoenborn's betoog gevonden wordt, hierbij wordt de zaak ongetwijfeld van een geheel anderen kant bezien. Immers wordt hierbij gedacht aan een algemeene norm van volkenrecht, welke ondanks overgang van territoir blijft gelden, tenminste zoolang het territoir overgaat binnen den kring der contractanten, d.w.z. der aan de norm gebonden staten.

Toch is ook deze verklaring in het algemeen niet zeer bevredigend.

In de eerste plaats zal het dikwijls zeer moeilijk uit te maken zijn, of men een objectieve rechtsnorm, d.w.z. een rechtsregel, waaraan alle, of althans de hem uitdrukkelijk of stilzwijgend erkend hebbende, leden der rechtsgemeenschap onderworpen zijn, dan wel een aan een bepaalden staat opgelegde, en dan ook alleen dezen jegens zijne wederpartij(en) bindende verplichting voor zich heeft. Zoo vat bijv. bij het geval van de non-fortificatie der Alandseilanden de Juristen-

commissie het fortificatieverbod op als een regel van objectief Europeesch recht, Strupp daarentegen verwerpt deze opvatting der Juristencommissie uitdrukkelijk en is van meening, dat men in het fortificatieverbod een aan Rusland opgelegde subjectieve verplichting heeft te zien.

Op zichzelf is dit echter geen overwegend bezwaar tegen deze verklaring van den overgang.

Van meer beteekenis is het bezwaar, dat op deze wijze de overgang alleen verklaard kan worden, zoolang het territoir overgaat binnen den kring der contractanten. Zoodra het territoir overgaat aan een staat, die geen partij was bij den „Kollektivakt", schiet deze verklaring tekort of moet men den overgang der verbintenis loochenen.

Zoo zal deze verklaring voldoende zijn in het geval van de neutraliseering van Chablais en Faucigny en eveneens in dat der demilitarisatie van Hüningen, waar het territoir overging op een staat, welke aan den oorspronkelijken „Kollektivakt" deel had. De overgang van het op de Alandseilanden rustende fortificatieverbod kan echter op deze wijze niet verklaard worden. Immers Finland had geen deel noch aan de Alandsconventie van 30 Maart 1856, noch aan het algemeen vredesverdrag van Parijs van denzelfden datum. [1])

Afgezien dus nog van de bezwaren, welke men in het algemeen tegen de verklaring van Schoenborn kan aanvoeren, zal deze verklaring in geen geval dienen kunnen om den overgang van het met betrekking tot de Alandseilanden bestaande fortificatieverbod van Rusland op Finland nader toe te lichten.

d) Nietigheid van overdracht zonder medeoverdracht van den last.

Weer een andere verklaring van den overgang is de volgende:

---

1) Tenzij men zou aannemen, dat Finland als autonoom onderdeel van Rusland partij was geweest bij de conventie van 1856. Een gezochte op-

Men heeft in dergelijke gevallen te maken met verdragen, welke alleen nagekomen kunnen worden, zoolang men de beschikking heeft over een bepaald territoir. Cedeert men dit gebied nu, zonder dat men de territoriale verplichting mede overdraagt, dan tast men de rechten der wederpartij van het eerste verdrag aan. In dit geval zal men echter het cessie-verdrag nietig kunnen achten.

Zoo merkt b.v. de Louter op p. 480 van zijn werk „Le Droit International public positif" tome I, op:

„Ensuite un contrat politique est entaché de nullité si son contenu est juridiquement impossible, c'est-à-dire si les droits particuliers d'autres Etats, ou bien les principes généralement reconnus du droit international, sont, par lui, violés. Par exemple, un traité qui ne s'accorde pas avec un traité plus ancien, lequel compte une partie tierce parmi ses signataires, est sans force obligatoire....".

En meer in het bijzonder op p. 365:

„Les traités ayant pour objet une cession de territoire doivent naturellement satisfaire aux conditions exigées pour les traités d'Etat.... Il est clair que nulle cession de territoire ne peut froisser les droits de tiers, c'est-à-dire, en d'autres mots, que nul Etat ne peut céder un territoire dont il n'a pas la libre disposition ou à propos duquel il a assumé, envers d'autres, des obligations déterminées.... Il est évident qu'un Etat ne saurait se soustraire à ses obligations en abandonnant le territoire, dont il s'agit, à un autre Etat."

Om nu dit bezwaar te ontgaan zal een staat, die een dergelijk verdrag heeft aangegaan, welks vervulling voor hem onmogelijk wordt bij overdracht van een bepaald deel van zijn territoir, in geval van cessie uitdrukkelijk met den cessionaris overeenkomen, dat deze in het vervolg de verbintenissen uit dat vorige verdrag, hetwelk op het afgestane gebied betrekking heeft, zal nakomen. Deze zal het gebied

---

vatting, die niet aannemelijk is, omdat Finland elke internationale rechtspersoonlijkheid miste en als zoodanig dus niets meer beteekende dan b.v. het „koninkrijk" Polen.

rechtens niet kunnen verkrijgen zonder tevens die verplichtingen uit het vorige verdrag over te nemen, daar anders de rechten van derden door de overdracht zouden worden geschonden.

Op zichzelf is deze verklaring zeer goed te verdedigen.

In het geval van de neutraliseering van Chablais en Faucigny voldoet zij volkomen. Artikel 2 van het Turijnsche cessieverdrag is aldus zelfs zeer goed te begrijpen. Ook de overgang van Hüningen's demilitarisatie is aldus zeer verklaarbaar. Anders wordt het echter, wanneer het territoir niet krachtens cessie overgaat. Zoo b.v. in het geval van de Alandseilanden, waar de overgang krachtens een eenzijdige daad, n.l. Finland's onafhankelijkverklaring, tot stand kwam. Hier is geen cessieverdrag, dat met een vorig verdrag in strijd kan komen. Deze verklaring gaat derhalve in een dergelijk geval niet op. Hoewel deze verklaring in het algemeen niet onjuist geacht kan worden, schiet zij dus toch in sommige gevallen tekort. Met name ook in het geval van de Alandseilanden kan zij den overgang niet voldoende aannemelijk maken.

e) Objectieve Europeesche volkenrechtsnorm.

Tenslotte heeft men nog de verklaring, welke de Juristencommissie van den overgang geeft: men heeft in dergelijke gevallen te maken met regels van objectief Europeesch recht, waardoor alle staten van Europa gebonden zijn. Zoo neemt b.v. de Juristencommissie in het geval van de Alandseilanden aan, dat het verbod tot versterking dezer eilanden een regel is van Europeesch recht, waaraan ook die staten, welke noch de conventie inzake de Alandseilanden, noch het algemeen vredesverdrag van Parijs van 1856 geteekend hebben, gebonden zijn. Zelfs Finland, dat niet eens nog als staat bestond, toen genoemde conventie gesloten werd, is — volgens het oordeel der Juristencommissie — door zijn intrede in de

volkenrechtsgemeenschap terstond automatisch gebonden aan dezen regel van Europeesch recht. Schijnbaar heeft men hier dus een last op het territoir, welke met het territoir mede overgaat. Inderdaad is hier echter een regel van Europeesch volkenrecht aanwezig, welke ondanks den overgang van territoir zijn kracht behoudt voor alle leden der rechtsgemeenschap.

Merkwaardig is het in dit verband er op te wijzen, dat een der leden der Juristencommissie, n.l. Huber, in zijn jeugd reeds een dergelijke opvatting verdedigd had. Op p. 137 van zijn werk van 1898 over: „Die Staatensuccession. Völkerrechtliche und staatsrechtliche Praxis im XIX. Jahrhundert", vindt men n.l. de volgende passage:

„Eine uneigentliche Succession liegt vor in die Pflichten, die auf den groszen normativen Verträgen der Mächte beruhen. Sei es dasz der Altstaat selber Kontrahent war oder nicht. Jeder neu entstehende Staat, der in eine Rechtsgemeinschaft hineintritt, ist dadurch, mag er es wollen oder nicht, an die Rechte und Pflichten gebunden, die ihm aus dieser Rechtsgemeinschaft erwachsen. Unzweifelbar ist, dasz neu entstehende Staaten die Normen des Völkerrechts als europäisches Gewohnheitsrecht anerkennen müssen und beanspruchen können selbst vor ihrer Anerkennung.... Bei den groszen europäischen Verträgen tritt die Natur des Vertrags ganz zurück gegenüber der der Rechtserklärung des völkerrechtlichen Weistums."

Wellicht is ook von Liszt eenigszins van deze meening. Deze stelt zich n.l. op het standpunt [1]), dat — terwijl in den regel geenerlei verplichtingen bij overgang van territoir op den verkrijger van het gebied overgaan, een uitzondering gemaakt moet worden voor die verplichtingen, welke in het algemeen belang en bij „Kollektivakt" zijn opgelegd. Deze opvatting is niet goed te verklaren, tenzij men aanneemt, dat von Liszt hier — zij het dan ook intuïtief — in de richting der

---

1) Von Liszt. Völkerrecht. 1920, p. 71.

Juristencommissie is gegaan en den overgang dus eigenlijk baseert op het feit, dat hier bij „Kollektivakt" een objectieve volkenrechtsnorm in het leven is geroepen. Aldus interpreteert tenminste prof. de Visscher in een artikel in de „Revue de droit international et de législation comparée" 1) de opvatting van von Liszt.

Praktisch is de opvatting der Juristencommissie, welke dus — gelijk we zagen — reeds vroeger door Huber en wellicht ook door von Liszt verdedigd is, zeer aannemelijk. Zij gaat op zoowel bij overgang van territoir krachtens cessie als bij overgang op andere manieren. Niet alleen wanneer het territoir komt aan een staat, welke partij was bij de oorspronkelijke conventie, ook bij overgang op derde-staten, welke hieraan geenerlei deel hadden, kan zij den overgang aannemelijk maken.

In hoeverre deze constructie, die in de praktijk neerkomt op een rechtvaststellingsmonopolie der groote mogendheden, theoretisch houdbaar is, zal hieronder worden onderzocht (p. 67 vv.).

Samenvatting.

Gaat men na dit overzicht de verschillende verklaringen na, welke van den overgang van internationale verplichtingen op „opvolgers" in het staatsgezag gegeven zijn, dan blijkt dat alleen die, welke den overgang langs den weg hetzij der internationale servituten, hetzij van een algemeenen regel van (Europeesch) volkenrecht verklaren, voor het geval der Alandsconventie een bevredigende oplossing zouden kunnen geven.

Alleen wanneer men dus zal kunnen aantoonen, dat de Alandsconventie niet als een in het bijzonder aan Rusland opgelegde verplichting, maar als een op het territoir drukkende last (servituut) bedoeld is, of wanneer men de houdbaarheid van de constructie der „objectieve Europeesche

1) De Visscher. La question des îles d'Aland. Revue de droit intern. et de législ. comp. 3e série, tome II (1921), p. 258.

rechtsnorm" aannemelijk zal kunnen maken, zal men mogen concludeeren, dat de overgang van de souvereiniteit over deze eilanden van Rusland op Finland niet vernietigend op deze conventie gewerkt heeft.

3. *De houding der geallieerden.*

De derde vraag, welke in dit verband behandeld moet worden, is deze: Welken invloed heeft de houding van Rusland's geallieerde medecontractanten tijdens den wereldoorlog op de conventie van 1856 gehad?

Sommigen stellen het n.l. voor, als hadden Engeland en Frankrijk tijdens den wereldoorlog toegestemd in een opheffing dezer conventie. Uit het feit, dat Rusland gedurende den oorlog fortificaties op Aland opgericht heeft zonder dat in het bijzonder deze beide geallieerden zich daartegen hebben verzet, leidt men dan af, dat dezen — zij het stilzwijgend — toegestemd hebben in een opheffing der Alandsconventie.

Zoo vindt men b.v. in Zitelmann's „Ruszland im Friedensvertrage von Versailles" bij artikel 6 lid 4 van het vredesverdrag van Brest-Litovsk tusschen Sovjet-Rusland en de Centralen onder meer opgemerkt:

„Der letzte Absatz des Artikels stellt die Verpflichtung wieder her, die Aalands Inseln unbefestigt zu belassen, die in dem Aalands-Abkommen vom 30 März 1856 wie in Artikel 33 des gleichzeitigen Pariser Friedens von Ruszland übernommen worden war. Diese Verpflichtung war *teils durch den Verzicht der berechtigten Vertragsgegner*, teils durch den Kriegsausbruch zwischen den Vertragsparteien erloschen."

De juistheid dezer opvatting zal men echter zeer sterk in twijfel moeten trekken. Zooals uit de formuleering van Zitelmann zelf reeds voortvloeit, zou het tenietgaan van de Alandsconventie enkel op grond van toestemming der oorspronkelijke verdragspartijen alleen dàn erkend kunnen worden, wanneer men Rusland uitsluitend tegenover Frankrijk en Engeland tot nakoming der conventie verplicht achtte. Slechts wanneer men

de Alandsconventie als een op zichzelf staand geheel, los van het Parijsche vredesverdrag, beschouwt, is deze grond op zichzelf toereikend om het eventueel tenietgaan te verklaren.

Beschouwt men daarentegen deze conventie als een onderdeel van het Parijsche vredesverdrag, waarbij dus niet alleen de onderteekenaars der conventie: Frankrijk, Engeland en Rusland, maar alle onderteekenaars van het Parijsche vredesverdrag betrokken zijn, dan zou de grond van toestemming der mede-contractanten aangevuld moeten worden met dien van de vernietigende werking van den oorlog (vgl. p. 41).

Ook wanneer men het fortificatieverbod opvat als een regel van Europeesch recht, welken alle Europeesche staten gehouden zijn na te komen, zou de toestemming van Frankrijk en Engeland tot opheffing der conventie niet voldoende zijn. Ook de andere staten zouden in deze gevallen in hare opheffing moeten toestemmen.

Echter zelfs al zou men Rusland alleen door een persoonlijke verbintenis tegenover Frankrijk en Engeland tot nakoming der Alandsconventie verplicht achten, dan nog zou moeten ontkend worden, dat deze conventie tengevolge van een door Frankrijk en Engeland gegeven toestemming tot opheffing zou zijn teniet gegaan.

Immers mag uit het feit, dat Frankrijk en Engeland bij hun bondgenoot niet geprotesteerd hebben tegen den aanleg van fortificaties op Aland, niet afgeleid worden, dat deze staten nu ook toegestemd hebben in een opheffing der Alandsconventie. De omstandigheid, dat Rusland niet alleen tegenover Zweden, maar ook tegenover Frankrijk en Engeland meerdere malen geruststellende verklaringen heeft afgelegd omtrent het tijdelijk karakter dezer fortificaties, wijst er veeleer op, dat de Alandsconventie ten opzichte van de laatstgenoemde twee staten nog steeds van kracht was.

Trouwens ook uit de in het begin van 1917 tusschen Frankrijk en Rusland gevoerde geheime onderhandelingen blijkt dit duidelijk. Gelijk in het voorafgaande reeds is medegedeeld (p. 29), verbond Frankrijk zich bij deze besprekingen tegen-

over Rusland om — in geval Rusland Frankrijk de vrije hand zou laten tegenover Duitschland met betrekking tot den Elzas, het Saarbekken en den linker Rijnoever — zijnerzijds dan ook Rusland bij de bepaling zijner Westelijke grenzen vrij te laten en zich niet te zullen verzetten tegen een eventueele afschaffing der Alandsconventie. Ook dit wijst erop, dat Frankrijk en Engeland niet in het begin van den oorlog, toen Rusland fortificaties op de Alandseilanden aanlegde, in een opheffing der conventie hebben toegestemd. Immers de tijdens de Fransch-Russische onderhandelingen door Frankrijk afgelegde verklaring, dat het zich niet tegen een eventueele latere opheffing der Alandsconventie verzetten zou, was dan totaal overbodig geweest.

De conclusie ten aanzien van dit punt zal dan ook deze zijn: dat — hoe men de Alandsconventie ook opvat — deze in geen geval is tenietgegaan tengevolge van een door Frankrijk en Engeland gegeven toestemming tot opheffing.

4. *Enkele conclusies ten aanzien van den rechtstoestand in 1920.*

Wil men tenslotte een definitieve conclusie trekken ten aanzien van den rechtstoestand, waarin de Alandseilanden met het oog op hunne demilitarisatie aan het einde van de periode van den wereldoorlog — dus omstreeks 1920 — verkeerden, dan blijkt, dat dit niet mogelijk is, tenzij men eerst nauwkeurig zijn standpunt bepaalt ten aanzien van de voornaamste opvattingen, welke met betrekking tot de aan de Alandsconventie toe te kennen beteekenis worden verdedigd.

In het voorafgaande zijn we n.l. tot de volgende conclusies gekomen:

1. dat het enkele feit van den oorlog in geen geval — hoe men de Alandsconventie ook opvat — vernietigend op deze conventie gewerkt heeft (p. 44);

2. dat Finland's onafhankelijkverklaring en de daarmede gepaard gaande overgang van de souvereiniteit over de

Alandseilanden van Rusland op Finland de Alandsconventie vernietigd heeft, tenzij men òf aantoonen kan, dat de Alandsconventie niet als een in het bijzonder aan Rusland opgelegde verplichting, maar als een op het territoir drukkende last (servituut) bedoeld is, òf de houdbaarheid van de constructie der „objectieve Europeesche rechtsnorm" aannemelijk zal kunnen maken (p. 63/4);

3. dat er van een vernietiging der Alandsconventie tengevolge van een door Frankrijk en Engeland gegeven toestemming tot opheffing dezer conventie in geen geval, hoe men de conventie ook opvat, sprake kan zijn (p. 66).

Is het dus met betrekking tot den invloed, welken het feit van den oorlog en de houding van Rusland's geallieerde medecontractanten op het voortbestaan der Alandsconventie uitgeoefend hebben, onverschillig hoe men deze conventie opvat, een definitieve conclusie ten aanzien van den invloed, welken Finland's onafhankelijkverklaring te dezen opzichte heeft uitgeoefend — en in verband daarmede ook een definitieve conclusie met betrekking tot den rechtstoestand, waarin de Alandseilanden aan het einde van de periode van den wereldoorlog verkeerden — kan niet getrokken worden, tenzij men eerst nader onderzoekt, hoe men de Alandsconventie moet opvatten.

Allereerst moet men dan de vraag onder het oog zien, of het fortificatieverbod te construeeren is als een objectieve (Europeesche) volkenrechtsnorm. Aldus werd het verbod tot versterking der Alandseilanden in het bijzonder ook door de Juristencommissie [1]) opgevat, welke langs dezen weg een verklaring trachtte te geven van den overgang van dit verbod van Rusland op Finland na Finland's onafhankelijkverklaring.

Het antwoord op deze vraag van principieele beteekenis moet m. i. echter ontkennend luiden.

---

1) J. O. S. d. N. supplément spécial 1920—1921, numéro 3 (octobre 1920), p. 17.

Afgezien nog van het feit, dat ook bij deze opvatting, evenals bij die van Schoenborn, uitgegaan wordt van de soms zeer moeilijk te maken onderscheiding der volkenrechtsregels in objectieve normen en contractueele bedingen, is hier bovendien een ernstig bezwaar tegen deze opvatting aan te voeren: zij tast nl. de grondbeginselen van het volkenrecht, de onafhankelijkheid en rechtsgelijkheid der staten aan.

Aangenomen wordt hier nl., dat een staat gebonden kan worden door een rechtsregel, welken hij niet uitdrukkelijk of stilzwijgend als zoodanig erkend heeft, alleen doordat die norm is vastgesteld door de groote mogendheden op een Europeesch congres. Immers neemt de Juristencommissie aan, dat wanneer op een congres door de groote mogendheden een bepaalde norm van volkenrecht aangenomen wordt, ook de staten, welke geen deel gehad hebben aan dat congres of die overeenkomst, door het enkele feit der vaststelling — dus niet door een latere stilzwijgende aanvaarding — er aan gebonden zijn. Deze leer veronderstelt een aan de „groote mogendheden" toekomend recht tot vaststelling en tot oplegging aan de overige staten van volkenrechtelijke normen, een geprivilegeerde positie dus als rechtscheppende organen.

Het bestaan van dit recht — vooral hier niet te verwarren met de feitelijk gedulde macht — tot oplegging van volkenrechtsnormen is echter nimmer bewezen en het bestaat ook niet. Integendeel, een dergelijke pretentie is in strijd met het positieve volkenrecht en zijne grondgedachten, zoowel als met het eigenaardige karakter der volkenrechtsgemeenschap. Dit toch is een der voornaamste verschilpunten tusschen de nationale en de internationale gemeenschap, dat in de eerste de rechtssubjecten onder een centraal gezag staan, terwijl de laatste uit onafhankelijke rechtssubjecten bestaat. Hieruit volgt een principieel verschil ten aanzien van het recht in beide gemeenschappen. In de nationale openbaart het recht zich in hoofdzaak als wilsuiting — of, zoo men dit liever wil, als objectieve vastlegging van het rechtsbewustzijn — der overheid. Deze legt haar wil — of haar interpretatie van wat

„recht" is — aan de onderdanen op en kan hen zelfs door dwang tot naleving nopen. In de internationale gemeenschap echter voltrekt de rechtsvorming zich, op enkele weinige uitzonderingen na, in den vorm van een vrijwillige aanvaarding door de staten van zekere gedragsregels, welke met hun rechtsovertuiging overeenkomen. Hier is geen hoogere macht, die haar wil — of haar monopolistische interpretatie van het rechtsbewustzijn — oplegt en desnoods met geweld doorzet. Deze kan zelfs onmogelijk bestaan. Immers, zouden de staten een overheid boven zich erkennen, welke hun hare bevelen kon opleggen, dan zou er geen eigenlijk volkenrecht meer bestaan. De internationale rechtsgemeenschap van onafhankelijke staten had zich dan opgelost, zoo we al niet aan een wereldstaat met een wereldstaatsrecht gelooven, dan althans in een wereldfederatie met een wereldbondsstaatsrecht.

Uit den aard der huidige volkenrechtsgemeenschap vloeit dus voort, dat een staat niet gebonden geacht kan worden door een volkenrechtsregel, dien hijzelf niet als zoodanig heeft erkend. [1]) Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat het bestaan van het volkenrecht nu geheel en al afhangt van de willekeur der staten, welke naar hun goeddunken de volkenrechtsnormen al dan niet kunnen erkennen en, zoo zij ze eenmaal aanvaard hebben, ze weer vrijelijk terzijde kunnen schuiven. Zelfs al zou men de staten rechtens volkomen vrij achten, om althans bepaalde normen al dan niet te aanvaarden, dan nog zou men moeten aannemen, dat zij feitelijk in vele opzichten gebonden zijn. Eenerzijds in zooverre het een levensvoorwaarde is voor den modernen staat, welke niet geheel en al zelf in eigen behoeften kan voorzien, deel uit te maken van de volkenrechtsgemeenschap en deelneming hieraan slechts mogelijk is, inzooverre men althans de universeele volkenrechtsnormen erkent. Andererzijds inzooverre de personen, die voor den staat handelend optreden,

1) Hier wordt afgezien van de zeldzame uitzonderingsgevallen, waarin een staat gebonden is door normen, welker vaststelling hij met andere staten aan een bijzonder internationaal orgaan heeft overgedragen.

zich op den duur moreel gebonden zullen voelen door de eischen, die in de internationale rechtsovertuiging tot erkenning zijn gekomen. Dit neemt echter niet weg, dat rechtens een staat aan een norm van volkenrecht slechts gebonden is, als hijzelf dien aanvaard heeft. Voorzoover de Juristencommissie dit beginsel miskent, tast zij de onafhankelijkheid der staten aan. En niet alleen de onafhankelijkheid, ook de rechtsgelijkheid der staten wordt hier aangerand. Deze toch is, zooals von Martens het zeer scherp uitdrukte, geen eigenschap maar een noodzakelijk gevolg der souvereiniteit. Beschouwt men de volkenrechtsgemeenschap als een gemeenschap van rechtens onafhankelijke staten, dan volgt daaruit onmiddellijk, dat men deze ook rechtens als gelijken moet beschouwen. Nagenoeg alle schrijvers aanvaarden dan ook het beginsel der rechtsgelijkheid. De meesten hechten er zelfs groote beteekenis aan. Zoo zegt b.v. E. Nys: „Qui dit droit dit égalité" en de Louter: „Le principe élémentaire de l'égalité des Etats est d'une importance si prépondérante qu' on ne saurait trop la signaler." 1)

De Juristencommissie heeft dit beginsel der rechtsgelijkheid echter geheel en al miskend. Immers door aan te nemen, dat de groote mogendheden objectieve volkenrechtsregels kunnen opstellen, waaraan de kleine staten zonder meer gebonden zijn, wordt hier rechtens een overwicht gegeven aan de groote mogendheden, dat in lijnrechten strijd is met het beginsel der rechtsgelijkheid.

Niet alleen is deze opvatting der Juristencommissie theoretisch onjuist, als in strijd met de nog altijd erkende grondslagen der internationale gemeenschap, bovendien is zij, praktisch toegepast, zeer gevaarlijk voor de zelfstandigheid en onafhankelijkheid der kleine staten (en, zooals de periode onmiddellijk na den grooten oorlog overtuigend heeft aangetoond, niet alleen van dezen, maar ook van de overwonnen grootere mogendheden). Reeds thans, nu toch nog algemeen

---

1) De Louter. Le droit international public positif. tome I, p. 238.

het beginsel der rechtsgelijkheid gehuldigd wordt, hebben staten van den tweeden rang vaak de grootste moeite om zich tegenover hun machtige naburen te handhaven en om zich te verzetten tegen het opdringen van door hen niet gewenschte rechtsregels. De politieke ongelijkheid houdt ook nu een voortdurende bedreiging der rechtsgelijkheid in.

Zoo zal het voor de kleine staten dikwijls feitelijk haast onmogelijk zijn een norm, die de groote mogendheden aanvaarden, niet zelf ook aan te nemen. Gaat men echter dezen feitelijken toestand tot rechtstoestand verheffen en voortaan de politieke ongelijkheid als een ongelijkheid in rechte beschouwen, dan wordt het voor de kleine staten geheel en al onmogelijk hun onafhankelijkheid te handhaven. Ook den moreelen steun, welken zij nog hadden in de overtuiging, dat zij tenminste rechtens niet hadden onder te doen voor de groote mogendheden, wordt hun dan ontnomen.

Al is dan ook de verklaring, welke de Juristencommissie van den overgang geeft, op zichzelve bezien zeer aannemelijk, niet alleen in het algemeen, maar ook voor het geval der Alandseilanden in het bijzonder, toch zal men ze, aangezien zij de grondbeginselen van het volkenrecht, n.l. de onafhankelijkheid en rechtsgelijkheid der staten aantast, niet kunnen aanvaarden.

Aan de ontwikkelde principieele bedenkingen moet voorts nog het volgende worden toegevoegd:

In de eerste plaats, dat men — wanneer men het fortificatieverbod aldus opvat — bovendien in strijd komt met den tekst der conventie. Deze toch is zuiver geformuleerd als een verbintenis van Rusland tegenover Frankrijk en Engeland, later uitgebreid tot de verdere contractanten van Parijs. Het feit, dat de totstandkoming dezer conventie van algemeen Europeesch belang was — een omstandigheid, waarop degenen, welke het fortificatieverbod als een regel van Europeesch recht opvatten, steeds wijzen — verandert hieraan niets. Trouwens waar zou de grens getrokken moeten worden tusschen regelingen van Europeesch belang en andere?

In de tweede plaats moet hieraan nog toegevoegd worden, dat men — wanneer men deze opvatting huldigt — ook moeilijk een juiste interpretatie van het fortificatieverbod kan geven. Moet men in dit geval aannemen, dat de groote mogendheden, welke in 1856 dezen regel van Europeesch recht opstelden, bedoeld hebben, dat niet alleen Rusland onrecht zou begaan, wanneer het op deze eilanden fortificaties oprichtte, maar dat ook iedere opvolger in het territoir eventueel onrecht zou begaan, zoo hij aldaar versterkingen aanlegde? Aan deze mogelijkheid, dat n.l. de Alandseilanden in andere handen zouden overgaan, dacht echter niemand in 1856, nadat juist een overgang dezer eilanden op Zweden was van de hand gewezen.[1] Of zou de bedoeling zijn geweest, dat in een eventueelen lateren oorlog met Rusland ook Engeland en Frankrijk, zelfs als vijanden van Rusland, op deze eilanden geen fortificaties zouden mogen bouwen? Ook deze opvatting is niet aannemelijk, want een last, dien men zijn gewezen vijand oplegt, zal men hoogstwaarschijnlijk niet tegelijk op zich nemen ten eigen laste. Of zou men moeten aannemen, dat het de bedoeling geweest is te bepalen, dat welke latere vijand van Rusland ook op de Alandseilanden vasten voet zou krijgen, door dit fortificatieverbod gebonden zou zijn? Ook dit is niet waarschijnlijk. Men kan zich n.l. niet goed voorstellen, dat een verbod, hetwelk dienen moest om Rusland's macht in te perken, ook aan de vijanden van Rusland opgelegd zou worden. Hoe men zich ook inspant, een aannemelijke interpretatie van het fortificatieverbod, naar de

1) Naar Waultrin, La neutralité des îles d'Aland, Revue gén. de droit intern. public, tome XIV (1907), p. 517 vv. mededeelt, was Zweden tijdens den Krimoorlog tot geen deelneming aan den oorlog te bewegen. Zelfs een aanbieding der Alandseilanden in ruil voor Zweden's hulp kon dezen staat hiertoe niet brengen. Volgens L. von Staël Holstein, La doctrine des servitudes internationales et son application en Scandinavie. Revue de droit intern. et de législat. comparée 1922, p. 424 vv., speciaal p. 454 vv., heeft Zweden tijdens de vredesonderhandelingen nog wel pogingen aangewend de Alandseilanden te verkrijgen. Echter tevergeefs, met een fortificatieverbod moest het tevreden zijn.

bedoeling van 1856, is niet te vinden, wanneer men het opvat als regel van Europeesch recht.

Alles wijst er dus op, dat het fortificatieverbod niet als een objectieve rechtsregel opgevat kan worden, dat wij ons dus niet bevinden op het terrein der internationale rechtsnormen, doch op dat der internationale rechtsbetrekkingen of verbintenissen.

Is deze verbintenis nu terecht te construeeren als een internationaal servituut? ziedaar de tweede vraag, welke men zich stellen moet.

Ook op deze vraag zal het antwoord ontkennend moeten luiden. Wel is in het algemeen tegen de leer der internationale servituten niets overtuigends in te brengen — gelijk in het voorafgaande is gebleken —, echter zal men ten sterkste moeten betwijfelen, of men in dit speciale geval kan aannemen, dat het verbod tot versterking der Alandseilanden niet als een aan Rusland in het bijzonder opgelegde subjectieve verplichting, maar als een op het territoir drukkende last (servituut) bedoeld is.

Zou men een oogenblik alleen letten op de buitengewone strategische positie der Alandseilanden — zooals ze bijv. door Waultrin [1]) beschreven is — en op hun eigenaardige ligging ten opzichte van Zweden's hoofdstad, dan zou men geneigd zijn zich hier aan te sluiten bij het in het bijzonder van Zweedsche zijde verdedigde standpunt, dat men het fortificatieverbod moet opvatten als een last, welke op het gebied rustend, bij overgang van territoir mede overgaat. Gelijk in het voorafgaande (zie p. 72) echter reeds is opgemerkt, zou een dergelijke opvatting van het verbod tot versterking der Alandseilanden hoogstwaarschijnlijk met de bedoeling, welke partijen in 1856 gehad hebben, in strijd komen. Immers in het bijzonder vrees voor Rusland leidde in 1856 tot het in het leven roepen der Alandsconventie. Frankrijk en Engeland

---

1) Waultrin. La neutralité des îles d'Aland. Revue gén. de droit intern. public, tome XIV (1907), p. 517 vv.

hadden juist van de Russische versterkingen te Bomarsund en Kastelholm zooveel last ondervonden, terwijl ook Zweden — in welks belang deze conventie voornamelijk gesloten werd — speciaal voor Russische fortificaties op deze eilanden vreesde.

Trouwens het is ook niet waarschijnlijk, dat men in 1856 bewust gedacht heeft aan een overgang der Alandseilanden, waar juist toen een overgang dezer eilanden op Zweden was van de hand gewezen. De gedachte aan een fortificatieverbod, dat — op de eilanden rustende — bij een eventueelen overgang op den verkrijger van het territoir zou komen te drukken, is dan ook hoogstwaarschijnlijk zelfs niet opgekomen. Ook als een internationaal servituut zal men het fortificatieverbod dus niet kunnen opvatten.

Zal men het in 1856 vastgelegde verbod tot versterking der Alandseilanden dus noch als een regel van objectief Europeesch recht, noch als een internationaal servituut kunnen construeeren, dan blijft slechts de mogelijkheid over er een relatieve (persoonlijke) verbintenis [1] van Rusland in te zien. En wel een verbintenis, welke Rusland niet alleen tegenover Frankrijk en Engeland, de onderteekenaars der Alandsconventie, maar tegenover alle onderteekenaars van het Parijsche vredesverdrag gehouden is na te komen. [2]

1) Ten onrechte meent Waultrin, La neutralité des îles d'Aland, Revue gén. de droit intern. public, tome XIV (1907), p. 517 vv., speciaal p. 528, dat de in de Alandsconventie gebezigde uitdrukking: „Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies *déclare*" erop zou wijzen, dat Rusland hier geen internationale verplichting op zich had genomen, doch slechts een niet-bindende mededeeling had gedaan. Deze door Waultrin onderstelde mogelijkheid wordt terecht door Strupp, Die Rechtslage der Alandinseln, Zeitschrift für Völkerrecht IX (1916), p. 485 vv., speciaal p. 486 noot 1, met een beroep op de preambule en artikel 2 der Alandsconventie alsmede op artikel 33 van het vredesverdrag van Parijs, van de hand gewezen. Verg. overigens het overeenkomstige Russische sustenu ten aanzien van Oost-Karelië, hierna p. 116.

2) Waultrin. La neutralité des îles d'Aland, Revue gén. de droit intern. public, tome XIV (1907), p. 517 vv., speciaal p. 528 en W. Krauel, Neutralität, Neutralisation und Befriedung im Völkerrecht, 1915, p. 94 achten

Immers — al is het fortificatieverbod neergelegd in een afzonderlijke, alleen door Frankrijk, Engeland en Rusland onderteekende conventie — toch is het door artikel 33 van het vredesverdrag van Parijs tot een integreerend bestanddeel van dit verdrag gemaakt. Men zal Rusland dus niet alleen tegenover Frankrijk en Engeland, de mede-onderteekenaars der Alandsconventie, maar tegenover alle bij het algemeene vredesverdrag van Parijs betrokken staten n.l. Frankrijk, Oostenrijk (= Oostenrijk-Hongarije), Groot-Britannië en Ierland, Sardinië (= Italië), Turkije en Pruisen (= Duitschland) gebonden moeten achten. Echter niet tegenover Zweden. Wel wordt het van Zweedsche zijde [1]) vaak voorgesteld, als had ook deze staat het recht nakoming der Alandsconventie van Rusland te vorderen, bij deze opvatting zal men zich echter moeilijk kunnen aansluiten.

Weliswaar is de Alandsconventie ongetwijfeld voor een groot deel in het belang van Zweden gesloten, gelijk duidelijk blijkt zoowel wanneer men nagaat, hoe deze conventie is tot stand gekomen, als wanneer men let op de houding van Rusland tegenover Zweden in 1905 en volgende jaren, toen Rusland bij zijn pogingen om zich van de Alandsconventie te bevrijden wel degelijk ook met Zweden's gezindheid te dezen opzichte rekening hield, en in de jaren van den wereldoorlog, toen Rusland met betrekking tot de op de Alandseilanden opgerichte fortificaties geruststellende verklaringen aflegde niet alleen tegenover Frankrijk en Engeland, maar ook tegenover Zweden. Deze waarheid sluit echter nog geenszins in, dat aan Zweden ook het recht zou

---

Rusland alleen tegenover Frankrijk en Engeland gebonden. Anders daarentegen o.a. Strupp, Die Rechtslage der Alandsinseln. Zeitschrift für Völkerrecht IX (1916), p. 485 vv., speciaal p. 486, Fleischmann Die Alandfrage. Eine Denkschrift 1918, p. 35, de Floeckher. La question de la mer Baltique et de la mer du Nord. Revue gén. de droit intern. public. tome XV (1908), p. 125 vv., speciaal p. 128.

1) Vgl. b.v. L. Staël von Holstein. Die Alandfrage vor dem Völkerbund. Zeitschrift für Völkerrecht XII (1923), p. 19 vv., speciaal p. 36.

toekomen om van Rusland naleving dezer conventie te vorderen.

Welke beteekenis men ook hecht aan het volkenrechtelijk „beding ten behoeve van een derde", aan Zweden, dat niet alleen de Alandsconventie en het algemeene vredesverdrag van Parijs niet geteekend heeft, maar in deze stukken ook zelfs niet genoemd is, zal men geen zelfstandig recht op naleving dezer conventie kunnen toekennen. Te dezen opzichte zal men zich aansluiten moeten bij de opvatting van de Taube en Roxburgh [1]), welke zich op het standpunt stellen, dat — hoewel de Alandsconventie voor een groot deel in het belang van Zweden gesloten is — toch voor Zweden geenerlei recht uit deze conventie voortvloeit.

Men komt dus ten aanzien van de beteekenis, welke men aan het in 1856 met betrekking tot de Alandseilanden in het leven geroepen fortificatieverbod moet toekennen, tot deze conclusie:

dat het verbod tot versterking der Alandseilanden opgevat moet worden als een relatieve (persoonlijke) verbintenis van Rusland tegenover alle contractanten van Parijs, echter niet bovendien ook tegenover Zweden.

Beschouwt men het fortificatieverbod aldus, dan moet men aannemen, dat het tengevolge van Finland's onafhankelijkverklaring is tenietgegaan.

Slotsom.

Ten aanzien van den rechtstoestand, waarin de Alandseilanden aan het einde van de periode van den wereldoorlog met betrekking tot hunne demilitarisatie verkeerden, zal de finale conclusie dus deze moeten zijn:

dat, hoewel het enkele feit van den oorlog de Alandscon-

---

1) De Taube. Une page inédite de l'histoire moderne du problème baltique. Les îles d'Aland et le mémorandum de Saint-Petersbourg du 23 avril 1908. Revue gén. de droit intern. public, tome XXX (1923), speciaal p. 558.

Roxburgh. International conventions and third states. 1917, p. 40 vv.

ventie niet vernietigd heeft en ook van een opheffing dezer conventie door toestemming van Rusland's geallieerde medecontractanten geen sprake kan zijn, nochtans Finland's onafhankelijkverklaring en de daarmede gepaard gaande overgang der souvereiniteit over de Alandseilanden van Rusland op Finland vernietigend op deze conventie gewerkt heeft, zoodat — indien men de niet-versterking dezer eilanden wilde handhaven — een nieuwe conventie noodig was.

C. DE NIEUWE CONVENTIE.

Hoewel de door den Volkenbond ingestelde Commissie van Juristen tot de conclusie gekomen was, dat de Alandsconventie ook na den wereldoorlog nog steeds van kracht was en de daarna benoemde Commissie van Rapporteurs zich, wat het juridische gedeelte van het vraagstuk betreft, geheel en al bij het rapport der Juristencommissie aansloot, meende deze Commissie van Rapporteurs toch op grond van praktische overwegingen het in het leven roepen eener nieuwe conventie te moeten aanraden. Immers — aldus de Commissie van Rapporteurs — tijdens den wereldoorlog was de conventie van 1856 tekort geschoten. Men denke slechts aan de door Rusland op Aland opgerichte militaire werken. Daarom was het beter een nieuwe conventie te maken, temeer daar hiertegen noch van Zweedsche, noch van Finsche zijde bezwaar bestond. Immers van Zweedsche zijde was een ontwerp voor een nieuwe conventie aangeboden, waarbij een van Finsche zijde aangeboden ontwerp zich op de voornaamste punten aansloot.

In overeenstemming met deze ontwerpen adviseerde de Commissie van Rapporteurs [1]):

„. . Nous ne voyons pas de meilleur moyen d'imprimer à la neutralisation un véritable caractère international que de

1) La question des Iles d'Aland. Rapport présenté au Conseil de la Société des Nations par la Commission des Rapporteurs, 1921. Document du Conseil B. 7, p. 37.

recourir à un traité, auquel prendraient part, comme l'indiquent les deux projets, les grandes Puissances et les Etats riverains de la Baltique sous les auspices de la Société des Nations; celle-ci pourrait prier d'autres Etats encore, d'y donner leur sanction et leur signature.."

Conform dit advies der Commissie van Rapporteurs gaf ook de Conseil in zijn uitspraak van den 24sten Juni 1921 deze oplossing aan, dat een nieuwe conventie inzake de non-fortificatie en neutraliseering der Alandseilanden in het leven geroepen zou worden. Als leidraad zou het Zweedsche ontwerp kunnen dienen. De Secretaris-Generaal van den Volkenbond zou voor het bijeenroepen der belanghebbende staten moeten zorgen, welke dan gezamenlijk over de nieuwe conventie overleg zouden kunnen plegen.

Aldus geschiedde. Van 10—20 October 1921 vergaderden een tiental staten te Genève. Den 20sten October 1921 werd de nieuwe conventie geteekend door: Duitschland, Denemarken, Estland, Finland, Frankrijk, Engeland, Italië, Letland, Polen en Zweden. Den 6den April 1922 had de in artikel 10 der conventie voorziene eerste nederlegging der ratificatie-oorkonden plaats, nl. van Duitschland, Denemarken, Estland, Engeland, Frankrijk, Finland en Zweden. De nederlegging der Italiaansche ratificatie volgde op 10 Mei 1922, die van Polen op 29 Juni 1922 en die van Letland op 9 September 1922.

In een tiental artikelen omschrijft deze „Convention relative à la Non-Fortification et à la Neutralisation des Iles d'Aland" [1]) het nieuwe rechtsregiem der Alandseilanden. Over deze conventie tenslotte nog enkele opmerkingen.

Al dadelijk kan men erop wijzen, dat de nieuwe conventie, wel verre van de oude conventie van 1856 terzijde te schuiven, veeleer dient tot aanvulling dezer conventie. Uit-

---

1) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 3e série tome XII[1], p. 65—70. Treaty Series 1922 No. 6. De tekst der conventie is als bijlage hierachter afgedrukt.

drukkelijk wordt dit gezegd: niet alleen in het Conseilbesluit van 24 Juni 1921, maar ook in de conventie zelf. Men lette slechts op de preambule: „Le Président de l'Allemagne etc.... ont résolu à cette fin de compléter, sans y porter atteinte, l'effet de l'engagement pris par la Russie dans la convention du 30 mars 1856, relative aux îles d'Aland, annexée au Traité de Paris du même jour...." Verder op artikel 1, waarin het fortificatieverbod wordt herhaald in den vorm van een bekrachtiging — voorzoover noodig — van de Russische verklaring van 1856: „La Finlande, confirmant en tant que de besoin, en ce qui la concerne, la déclaration faite par la Russie dans la convention du 30 mars 1856...." Tenslotte op artikel 3, dat de in de conventie van 1856 neergelegde verdere demilitarisatie nader uitwerkt en aanvult.

Acht men de conventie van 1856 door oorlog of overgang van souvereiniteit vernietigd, dan kan men dezen opzet der nieuwe conventie, welke aanknoopt aan niet meer rechtens bestaande verbintenissen, moeilijk anders dan als zinloos beschouwen. Stelt men zich echter met de Juristencommissie en de Commissie van Rapporteurs op het standpunt, dat de oude conventie nog steeds van kracht is, dan spreekt deze opzet vanzelf. Immers de nieuwe conventie zou in dit geval de conventie van 1856, waaraan door ten deel andere staten deelgenomen was, niet hebben kunnen opheffen.

Wilde men de oude conventie van 1856 dus niet terzijde stellen, op verschillende punten aanvullen wilde men de oude verbintenis in de nieuwe conventie wèl. Ja zelfs werd ze tegelijkertijd — althans wanneer men zich op het standpunt stelt, dat de conventie van 1856 geen objectieven rechtsregel stelde, doch slechts een subjectieve verplichting voor Rusland in het leven riep — geheel van karakter veranderd.

Wat allereerst de aandacht trekt, is: dat de kring der partijen uitgebreid is. Kon men bij de conventie van 1856 nog wel de opvatting verdedigen, dat alleen Frankrijk, Engeland en Rusland partijen waren, bij de nieuwe conventie is het onmogelijk zulk een beperkt aantal contractanten aan te

nemen. Immers tien staten hebben aan de conventie deelgenomen. Bovendien bestaat de mogelijkheid, dat later nog andere staten, welke de conventie niet mede onderteekend hebben, tot toetreding worden uitgenoodigd. Het tweede lid van artikel 9 toch luidt aldus:

„La présente convention pourra, du consentement unanime des Hautes Parties Contractantes, être présentée à toute Puissance non-signataire dont l'accession paraîtrait ultérieurement souhaitable en vue de son adhésion formelle."

Vooral voor een eventueele toetreding van Rusland — wanneer daar de toestanden meer normaal zijn geworden — is dit artikel van belang, terwijl ook Lithauen, na de toewijzing van het gebied van Memel door het verdrag van 8 Mei 1924 Oostzeestaat geworden, thans meer in het bijzonder voor toetreding in aanmerking komt.

Tenslotte dient hierbij nog opgemerkt te worden, dat bij de nieuwe conventie ook de positie van Zweden duidelijk geregeld is. Zweden is gewoon partij bij de conventie van 1921. De twijfel, welke vroeger op dit punt bestond, is dus nu weggenomen.

Afgezien van de uitbreiding van den kring der partijen, verdient ook de inhoud der nieuwe conventie een korte nadere beschouwing.

Om te beginnen kan men in dit verband opmerken, dat de nieuwe conventie zich niet bepaald heeft tot een enkele hernieuwing van het verbod tot fortificatie der Alandseilanden en van de eenvoudige demilitarisatiebepaling van 1856, maar dat zij daarenboven de eilandengroep heeft geneutraliseerd.

Het eigenlijke verbod tot fortificatie is neergelegd in artikel 1, de verdere demilitarisatie wordt, veel uitvoeriger en met veel verdere strekking dan tot dusverre, geregeld in de artikelen 3 en 4, terwijl tenslotte de neutraliseering in het bijzonder omschreven wordt in artikel 6. Voor Finland, den territorialen souverein, zijn echter zoowel op de demilitarisatie als op de neutraliseering uitzonderingen gemaakt, welke respectievelijk in de artikelen 4 lid 2 en 6 lid 2 zijn op-

genomen. Bovendien bepaalt artikel 5, dat de vrije doorvaart door Aland's territoriale wateren ondanks de demilitarisatie gehandhaafd blijft.

Het belang der hier aangegeven aanvullingen treedt in het licht, wanneer men het volgende in het oog houdt. Demilitarisatie of fortificatieverbod sluiten op zichzelf geenszins oorlogsdaden op het betrokken gebied in tijd van oorlog uit en sluiten dus neutraliseering niet in. Neutraliseering van een gebied daarentegen ziet juist op het verbod om aldaar oorlogsdaden te verrichten, maar sluit militaire werken niet uit. De terminologie is echter vaak verward, zooals o.a. blijkt uit art. 13 van den Russisch-Finschen vrede van Dorpat.

Fortificatie-verbod (of demilitarisatie) en neutraliseering kunnen samengaan, maar behoeven dit niet. Alleen door een meer of minder vèrgaand fortificatieverbod getroffen zijn b.v. — om slechts enkele belangrijke voorbeelden te noemen —: Helgoland (art. 115 van het vredesverdrag van Versailles) en verschillende eilanden van den Stillen Oceaan (art. 19 van het vijfvoudig verdrag van Washington van 6 Februari 1922 tot beperking van de bewapening ter zee). In deze rechtspositie verkeerde tot voor kort ook Aland. Alleen geneutraliseerd daarentegen is b.v. het (versterkte) Panamakanaal volgens het tweede Hay-Pauncefote-verdrag van 18 November 1901.

Zeer vaak gaan de beide samen, zooals b.v. het geval is met de zone van Tanger volgens het verdrag van Parijs van 18 December 1923 (art. 3) en met de Zuidelijke grenszone tusschen Zweden en Noorwegen krachtens de tweede conventie van Karlstad van 26 October 1905.

Aland is dus voor het vervolg in deze laatste groep der niet alleen gedemilitariseerde, maar tevens geneutraliseerde gebieden overgegaan.

Voorts is ook het juridisch karakter der nieuwe overeenkomst een geheel ander geworden dan dat der conventie van 1856.

Hield deze laatste slechts een subjectieve verplichting van Rusland in tot non-fortificatie der Alandseilanden, de con-

ventie van 1921 schept inderdaad een objectieven rechtsregel, doordien zij het grond- en watergebied van Aland aan een bijzonder rechtsregiem onderwerpt, dat de strekking heeft algemeen te werken.

Duidelijk blijkt dit o.a. uit artikel 4: „Sous réserve des dispositions de l'article 7, aucune force militaire, navale ou aérienne *d'aucune Puissance* ne pourra pénétrer...." Verder uit artikel 8: „Les dispositions de la présente convention demeureront en vigueur, quelles que soient les modifications qui pourraient être apportées au statu-quo actuel dans la mer Baltique", en uit artikel 9 der conventie, dat een algemeene bekendmaking der overeenkomst ook aan niet-contractanten en latere toetredingen voorziet.

Neemt men met de Juristencommissie en de Commissie van Rapporteurs aan, dat ook de conventie van 1856 een objectieve rechtsnorm in het leven riep, dan draagt de nieuwe conventie geen ander karakter dan die van 1856. Is men daarentegen — zooals wij — van oordeel, dat de oude conventie slechts een subjectieve verplichting van Rusland in het leven riep, dan is de nieuwe conventie wel degelijk op dit punt van karakter veranderd.

De hierboven laatst aangehaalde bepaling van artikel 9, welke als volgt luidt:

„Le Conseil de la Société des Nations est prié de vouloir bien porter la présente Convention à la connaissance des Membres de la Société afin que le régime juridique des îles d'Aland, partie intégrante de la République de Finlande, tel qu'il ressort des dispositions de cette Convention, soit respecté par tous dans l'intérêt de la paix générale comme faisant partie des règles de conduite effectives des Gouvernements. — La présente Convention pourra, du consentement unanime des Hautes Parties Contractantes, être présentée à toute Puissance non signataire dont l'accession paraîtrait ultérieurement souhaitable en vue de son adhésion formelle", stelt echter tevens nog een nieuw dubium in het licht.

Staten, die ingevolge lid 2 formeel tot de conventie toe-

treden, zijn natuurlijk in de toekomst aan de nieuwe rechtsnormen gebonden. Het enkele feit, dat de Volkenbondsraad aan de in lid 1 vervatte uitnoodiging gevolg geeft, is echter niet voldoende om de nieuwe normen bindend te maken ook voor buiten de conventie gebleven staten; niettegenstaande artikel 4 bepaalt, dat geenerlei strijdmacht van eenige mogendheid (d'aucune Puissance, niet: d'aucune Puissance contractante) het grond- en watergebied van Aland zal mogen binnendringen, blijven derde-staten, die bij de conventie geen partij waren of door toetreding geworden zijn, ten aanzien van Aland uitsluitend door de algemeene volkenrechtsnormen gebonden. Alleen stilzwijgende toestemming in het nieuwe regiem zou voor deze derde staten de verplichting tot eerbiediging kunnen medebrengen.

Ook Rusland wordt door de conventie natuurlijk niet gebonden. Bovendien is Rusland door de werking der statensuccessie van zijn oude verbintenis van 1856 ontslagen. Alleen bij eventueele herovering van Aland door Rusland zou de netelige vraag kunnen rijzen, of dan te zijnen aanzien de verbintenis van 1856 weer herleven zou.

Tenslotte is de conventie van 1856 aangevuld, inzooverre in de nieuwe conventie een bepaling inzake een internationale garantie is opgenomen. Deze, in beginsel reeds in de preambule neergelegd, is nader uitgewerkt in artikel 7, dat op zijn beurt allerlei vragen doet rijzen.

Merkwaardig is in dit verband het memorandum [1]) van de heeren Anzilotti en Kaeckenbeeck, waarin de te Genève van 10—20 October 1921 vergaderd hebbende conferentie met betrekking tot de non-fortificatie en neutraliseering der Alandseilanden op enkele juridische moeilijkheden, welke zich bij de internationale garantie voordeden, werd gewezen.

Weliswaar zijn deze opmerkingen gemaakt naar aanleiding van artikel 4 van het eerste door de conferentie behandelde

1) Conférence relative à la non-fortification et à la neutralisation des Iles d'Aland. Actes de la Conférence publiés par les soins du secrétariat permanent de la Société des Nations, p. 51 vv.

„projet d'accord" [1]) — het eerste bemiddelingsontwerp, waarbij zoo goed mogelijk de Zweedsche en Finsche ontwerpen inzake een nieuwe conventie gecombineerd waren —, echter gelden deze bezwaren nog onveranderd ten aanzien van den definitieven tekst van artikel 7 der conventie van 20 October 1921.

De eerste juridische moeilijkheid, waarop in dit memorandum gewezen werd, was deze: In geval van schending of bedreiging der conventie zullen de hooge contracteerende partijen zich hetzij individueel, hetzij collectief tot den Conseil van den Volkenbond wenden, ten einde een beslissing van dezen uit te lokken met betrekking tot de alsdan te nemen maatregelen. Nu is de Raad niet verplicht in een dergelijk geval een beslissing te geven. „Une telle disposition ne peut évidemment lier le Conseil que si le Conseil l'accepte, et une question se pose alors dont la réponse est quelque peu douteuse, savoir si le Conseil peut, par sa propre décision et en dehors des dispositions du Pacte, s'obliger valablement à accepter une méthode d'invitation, sinon contraire au Pacte, du moins non prévue par lui. En tout cas, théoriquement du moins, il faut admettre qu'une nouvelle décision du Conseil pourrait à tout moment renverser la première," [2]) — aldus het memorandum.

---

1) Dit artikel luidde als volgt:

„Pour répondre aux voeux exprimés par le Conseil de la Société des Nations en vue de donner une garantie efficace à l'exécution de la présente Convention, les Hautes Parties Contractantes, en cas de violation ou de menace de violation de ces dispositions, pourront s'adresser soit individuellement, soit conjointement au Conseil de la Société des Nations, qui décidera des mesures à prendre pour en assurer le maintien.

Elles s'engagent à contribuer aux mesures que le Conseil décidera à cet effet.

Lorsque le Conseil aura à statuer sur les mesures prévues aux alinéas ci-dessus il appellera à siéger, en vertu de l'article 4 du Pacte, les Puissances qui sont parties à la présente Convention, qu'elles soient ou non Membres de la Société."

(Actes de la Conférence, p. 35).

2) Actes de la Conférence, p. 52.

Praktisch is deze moeilijkheid opgelost doordat de Raad in zijn beslissing van 11 Januari 1922 [1]) de door artikel 7 der conventie van 20 October 1921 opgelegde verplichtingen heeft aanvaard. Deze beslissing toch luidde aldus:

„Considérant que les obligations prévues à l'article 7 sont entièrement conformes à l'esprit du Pacte et à ses fins, le Conseil de la Société des Nations décide, sous réserve de la ratification de la convention par les Puissances signataires, d'accepter les obligations prévues au dit article 7, en vue du maintien de la paix et de la justice...."

Theoretisch blijft echter nog altijd de mogelijkheid bestaan, dat de Raad bij een nieuwe beslissing deze beslissing van 11 Januari 1922 teniet doet.

Een tweede punt, waarop in de boven afgedrukte passage van het memorandum tevens reeds gewezen werd en dat het eerste is van een reeks van afwijkingen tusschen het aangehaalde artikel 7 en het Volkenbondsverdrag, betreft de procedure voor den Raad ingeval van schending der conventie. Artikel 7 bepaalt te dezen opzichte: „Lorsque, aux fins de cet engagement, le Conseil aura à statuer dans les conditions indiquées ci-dessus, il appellera à siéger les Puissances qui sont parties à la présente convention, qu'elles soient ou non Membres de la Société.

Le vote du représentant de la Puissance accusée d'avoir violé les dispositions de cette convention ne comptera pas dans le calcul de l'unanimité requise pour la décision du Conseil...."

De vraag rijst nu of de Conseil volgens het Pacte wel gerechtigd is zich aan deze speciale procedure te binden.

Neemt men aan, dat de Conseil hier als Raad van den Volkenbond optreedt, dan zal men het in strijd met het Pacte moeten achten, dat de Conseil zich hier aan een procedure zou binden, welke eenigszins afwijkt [2]) van de normale in het Pacte voorgeschreven procedure.

---

1) J. O. S. d. N. 1922, p. 125.

2) Vgl. de procedure van art. 7 der conventie met art. 4 lid 5 en 6 van het Pacte, dat alleen voor Bondsleden een vertegenwoordiging „ad hoc" in den Conseil voorschrijft.

Anders is het daarentegen, wanneer men aanneemt, dat hier in artikel 7 aan de vorming van een speciaal internationaal orgaan gedacht is, waarvan de Conseil het hoofdbestanddeel uitmaakt. Bij deze, altijd eenigszins gezochte, constructie, die dus — buiten het Bondsverdrag om — náást den Volkenbondsraad andere internationale instanties met Volkenbondsfuncties belast, zou men inderdaad wellicht kunnen aannemen, dat de Conseil zich hier aan een speciale, van de in het Pacte voorgeschreven procedure afwijkende, procedure kan binden. Immers treedt de Conseil dan niet op als zoodanig, maar als deel uitmakende van een internationaal contrôle-orgaan.

Ook het memorandum gaat in deze richting. Hier toch wordt o.a. opgemerkt: [1])

„.... Nous nous trouvons en réalité devant un organe ad hoc composé du Conseil de la Société des Nations et des Hautes Parties Contractantes non représentées au Conseil. Les règles de procédure que cet organe peut suivre ne doivent pas nécessairement être les règles strictes prescrites par le Pacte...."

Wat voor het boven speciaal beoogde punt geldt, geldt evenzeer voor de verdere gewichtige afwijkingen: dat het aldus gevormde orgaan „ad hoc" beslissingen kan nemen, waaraan de contractanten gebonden zijn en dus arbitrale functies heeft (anders dan wat bij de „recommandations" van den Raad krachtens art. 15 van het Pacte het geval is) en dat ook aan beslissingen, met een meerderheid van twee derden genomen, rechtsgevolgen worden toegekend.

Tenslotte heeft men nog de vraag, hoe zich de normale actie van den Conseil volgens het Pacte [2]) en de exceptioneele actie van den Conseil in samenwerking met de hooge contracteerende partijen tot elkander verhouden. En in onmiddellijken samenhang hiermede de quaestie, of die partijen ook

---

1) Actes de la Conférence, p. 53.
2) Art. 16 van het Pacte.

vrij zijn individueel ter garantie der neutraliteit op te treden, zonder dat de Conseil zich uitgesproken heeft.

Daar het ons te ver zou voeren ook op deze punten nader in te gaan, bepalen wij ons te dezen aanzien tot de opmerkingen, dat hoogstwaarschijnlijk alleen dan van een individueele actie der staten sprake zal zijn, wanneer de gemeenschappelijke actie van artikel 7 uitgesloten is en dat het verder met de bedoeling der conventie het meest schijnt overeen te komen, zoo men aanneemt, dat de staten, zelfs wanneer de Raad geen recommandatie bij twee-derden-meerderheid kan geven, geen individueele actie mogen voeren. [1]) Immers de bedoeling van artikel 7 is: het vermijden van conflicten, welke zich bij een afzonderlijk optreden der verschillende staten zoo gemakkelijk kunnen voordoen. Dergelijke conflicten worden nu het meest afdoend onmogelijk gemaakt, zoo men de individueele actie der staten steeds uitsluit, ook ingeval de Raad geenerlei recommandatie met de vereischte meerderheid heeft kunnen geven.

Tot zoover de juridische moeilijkheden, welke de conventie van 1921 met betrekking tot de internationale garantie doet rijzen.

Nog één algemeene opmerking tenslotte inzake deze garantie: Finland neemt ten aanzien daarvan een speciale positie in. Terwijl de andere staten uitsluitend op grond der conventie tot garantie der bepalingen verplicht zijn, is Finland zoowel krachtens de conventie als op grond zijner souvereiniteit over de Alandseilanden tot verwezenlijking van de doeleinden der conventie gehouden. In een tweetal bepalingen vindt men deze speciale positie van Finland bekrachtigd. In artikel 6 lid 2, waar aan Finland het recht toegekend wordt om — ingeval een oorlog zou uitbreken, waarin de Oostzee betrokken zou zijn — in de geneutraliseerde zone tijdelijk mijnen te leggen. En in artikel 7 sub II, dat aldus luidt:

---

1) Aldus ook de Visscher. „La Convention relative à la non-fortification et à la neutralisation des îles d'Aland". Revue de droit intern. et de législ. comp. 3e série tome II (1921), p. 568 vv., speciaal p. 585.

„Dans le cas où la neutralité de la zone serait mise en péril par un coup de main dirigé soudainement, soit contre les îles d'Aland, soit à travers celles-ci contre le territoire continental finlandais, la Finlande prendra les mesures nécessaires dans la zone pour contenir et repousser l'agresseur jusqu' au moment où les Hautes Parties Contractantes, conformément aux dispositions de la présente convention, seront en état d'intervenir pour faire respecter la neutralité."

In beide gevallen moet Finland echter onmiddellijk mededeeling doen van zijn verrichtingen aan den Raad.

De nieuwe conventie inzake de non-fortificatie en neutraliseering der Alandseilanden heeft dus — zooals uit het voorafgaande blijkt — de oude conventie in verschillende opzichten aangevuld en uitgebreid, ja zelfs ze geheel van karakter doen veranderen. Of zij in de praktijk nu ook krachtiger zal zijn en beter gerespecteerd zal worden dan de vroegere conventie, zal de toekomst moeten leeren.

Juist in de laatste vijf jaren is het systeem van demilitarisatie en (of) neutraliseering zeer sterk in zwang gekomen. Overal op de wereld zijn nieuwe gedemilitariseerde en (of) geneutraliseerde zones ingericht: bewesten den Rijn, in de 50 K.M.-strook beoosten den Rijn, de Bosporus- en Dardanellenoevers en de eilanden in de zee van Marmara, het Bulgaarsch-Turksche grensgebied in Thracië, groote eilandengroepen in den Stillen Oceaan, Tanger enz. Zelfs ontbreken niet hardnekkige pogingen om deze maatregelen tot een algemeen stelsel te verheffen, zooals blijkt uit artikel 9 van het Protocol van Genève van 1924.

Ofschoon het dus niet onwaarschijnlijk is, dat het instituut bestemd is, in de toekomst een steeds belangrijker rol te spelen, zal men voorzichtig doen er voorloopig geen al te hooge verwachtingen van te koesteren. Over het algemeen toch is het lot, in het bijzonder van neutraliseeringen, tot dusver niet zeer gelukkig geweest: men denke slechts aan Luxemburg, België en het Kongobekken tijdens den wereld-

oorlog. Het beste doet men dan ook in te stemmen met de woorden van Charles Noble Gregory: „All will wish success to the new Convention and to the neutralization of the archipelago. However, agreements for neutralization have given such fatuous satisfaction in time of peace and such ghastly disappointment in time of war that we must not rely too far upon them." 1)

---

1) Charles Noble Gregory. The neutralization of the Aaland Islands. American Journal of International Law vol. 17 (1923), p. 63 vv., speciaal p. 74.

HOOFDSTUK II.

De autonomie van Oost-Karelië.

INLEIDING.

De derde bij Finland's staatwording gerezen quaestie, waarmede de Volkenbond zich heeft bezig gehouden, betrof een geschil tusschen Finland en Rusland met betrekking tot Oost-Karelië.

De bevolking van deze langs Finland's Oostgrens zich uitstrekkende landstreek had tijdens haar onafhankelijkheidsstrijd tegen het bolsjewistische Rusland herhaalde malen de hulp ingeroepen van het stamverwante Finland, dat in dien tijd (1918 en volgende jaren) eveneens met Rusland in oorlog was. Tenslotte had Finland gehoor gegeven aan de Oost-Karelische klachten. Een kleine Finsche troepenafdeeling werd in den zomer van 1918 naar Oost-Karelië gezonden. Finsche vrijwilligers begaven zich eveneens daarheen om te helpen in den strijd tegen Rusland. Ook verleenden de Finsche regeering en het Finsche volk in ruime mate materieelen steun aan de Oost-Karelische bevolking, welke — door de „bolsjewiki" van alles beroofd — in de grootste armoede verkeerde, ja zelfs voor een deel naar Finland uitgeweken was. Herhaalde malen zond Finland bovendien in de jaren 1918 en 1919 nota's aan vreemde mogendheden, ten einde dezen den toestand in Oost-Karelië en de daarmede in verband staande wenschen der bevolking uiteen te zetten, terwijl ook ter Parijsche vredesconferentie de Oost-Karelische zaak door Finland werd bepleit. Ten overstaan der Baltische commissie gaven de Finsche afgevaardigden in de zitting van 15 Juli 1921 een uitvoerig overzicht der Oost-Karelische quaestie.

Veel resultaat had Finland's hulp echter niet. Toen in den

zomer van 1920 te Dorpat vredesonderhandelingen tusschen Finland en Rusland aangeknoopt werden, was nagenoeg geheel Oost-Karelië in handen der Russen. Slechts een tweetal grensgemeenten, Repola en Porajärvi, werden door Finland bezet gehouden.

Het vredesverdrag van Dorpat, dat een einde maakte aan den oorlog tusschen Rusland en Finland, regelde nu naast tal van andere tusschen beide staten bestaande moeilijkheden ook die, welke met betrekking tot Oost-Karelië waren ontstaan.

De artikelen 10 en 11 van dit verdrag, dat den 14den October 1920 te Dorpat geteekend werd, luidden in den Franschen tekst [1]) aldus [2]):

Article 10.

„La Finlande retirera, dans un délai de quarante-cinq jours à partir de la mise en vigueur du présent Traité, ses troupes des communes de Repola et de Porajärvi.

Ces communes seront réincorporées dans l'Etat russe et attachées au territoire autonome de la Carélie de l'Est, qui comprendra la population carélienne des gouvernements d'Archangel et d'Olonetz et jouira du droit des nations de disposer d'elles-mêmes."

Article 11.

„Pour régler d'une manière plus précise les conditions de l'union des communes de Repola et de Porajärvi, citées dans l'article précédent, avec le territoire autonome de la Carélie de l'Est, les dispositions suivantes ont été adoptées par les

1) Zie omtrent de in artikel 38 geregelde vraag naar de authenticiteit der verschillende teksten van het vredesverdrag van Dorpat (Finsch, Zweedsch, Russisch, Fransch) hierna p. 126.

2) La question de la Carélie orientale. Février 1922. Documents publiés par le Ministère des affaires étrangères (Livre blanc finlandais, 1922), p. 5 en 6.

Puissances contractantes en faveur de la population locale:

1. Les habitants des communes devront obtenir une amnistie entière, conformément aux stipulations de l'article 35 du présent Traité.

2. Le maintien de l'ordre local sur le territoire des communes sera confié, pendant une durée de deux ans à partir de la mise en vigueur du présent Traité, à une milice instituée par la population locale.

3. Il sera garanti aux habitants des dites communes la possession intégrale de leurs biens meubles sur le territoire de ces communes, ainsi que le droit de disposer et d'user librement des champs qui leur appartiennent ou qu'ils cultivent, ainsi que de tous les autres biens immeubles en leur possession, dans les limites des lois en vigueur dans le territoire autonome de la Carélie de l'Est.

4. Tout habitant de ces communes sera autorisé, s'il le désire, à quitter librement la Russie dans un délai d'un an à partir de la mise en vigueur du présent Traité.

Les personnes quittant la Russie sous ces conditions seront autorisées à emporter avec elles tous leurs biens meubles et garderont, dans les limites des lois en vigueur dans le territoire autonome de la Carélie de l'Est, tous leurs droits aux immeubles laissés par elles dans le territoire des dites communes.

5. Il sera accordé aux citoyens finlandais et aux sociétés commerciales le droit, durant un an à partir de la mise en vigueur du présent traité, de terminer dans ces communes la coupe des forêts auxquelles ils ont acquis droit en vertu de contrats conclus avant le premier juin 1920, et d'en emporter le bois coupé."

Bovendien legden de Russische gevolmachtigden in de voltallige zitting der delegaties, welke ter onderteekening van het vredesverdrag den 14den October 1920 gehouden werd, de volgende, in den tekst van het proces-verbaal der vredes-

conferentie opgenomen, declaratie met betrekking tot Oost-Karelië's autonomie af: 1)

„La République Socialiste Fédérative des Soviets de Russie garantit à la population carélienne des gouvernements d'Archangel et d'Olonetz (Aunus) les droits suivants:

1) La population carélienne des gouvernements d'Archangel et d'Olonetz (Aunus) jouira du droit des nations de disposer d'elles-mêmes.

2) La Carélie de l'Est habitée par cette population formera, en ce qui concerne ses affaires intérieures, un territoire autonome uni à la Russie sur base fédérative.

3) Les affaires concernant cette région seront traitées par une représentation nationale élue par la population locale et ayant le droit d'imposition pour les besoins du territoire, le droit de rendre des ordonnances et règlements concernant les besoins locaux, ainsi que de régler l'administration locale.

4) La langue locale indigène sera la langue de l'administration, de la législation et de l'instruction publique.

5) Le territoire autonome de la Carélie de l'Est aura le droit de régler sa vie économique selon ses besoins locaux et selon l'organisation économique générale de la République.

6) En rapport avec la réorganisation des formations militaires défensives de la République russe, il sera organisé sur le territoire autonome de la Carélie de l'Est un système de

---

1) Livre blanc finlandais (1922), p. 6.

Minder beteekenis hadden de beide andere, door de Russische delegatie met betrekking tot Oost-Karelië afgelegde, declaraties. Van deze behelsde de eene een belofte van amnestie voor Russische soldaten van Finschen bloede, afkomstig uit Petrograd, die zich aan den krijgsdienst hadden onttrokken en voor Kareliërs uit Olonetz of het gouvernement Archangel, wien hetzelfde misdrijf was ten laste gelegd. In de andere verklaarden de Sovjets zich bereid om, onder voorbehoud eener kleine grenswacht, twee jaar lang de streek rondom Repola en Porajärvi van troepen ontbloot te laten, mits Finland hetzelfde deed en geen oorlogsgevaar dreigde. Vgl. Livre blanc finlandais (1922), p. 7.

milice ayant pour but la suppression de l'armée permanente et la création à sa place d'une milice nationale pour la défense locale."

Naar aanleiding nu van de artikelen 10 en 11 van het vredesverdrag van Dorpat, en in het bijzonder ook van de Russische declaratie inzake Oost-Karelië's autonomie, zijn de moeilijkheden tusschen Finland en Rusland ontstaan, waarvoor Finland tenslotte de hulp van den Raad van den Volkenbond heeft ingeroepen.

Vrij spoedig na den voor het in werking treden van het verdrag vastgestelden datum (1 Januari 1921) bereikten Finland nl. opnieuw van Oost-Karelische zijde tal van klachten. Rusland kwam — aldus klaagden de Oost-Kareliërs — in geen enkel opzicht de te Dorpat aanvaarde verplichtingen na. Van de aan Oost-Karelië beloofde autonomie was niets te bespeuren. Nog steeds werd de reeds vóór het vredesverdrag van Dorpat, bij decreet der Sovjets van 7 Juni 1920, ingestelde „Karelische arbeidersgemeente" gehandhaafd, hoewel de Karelische bevolking bij de instelling daarvan in geen enkel opzicht was gekend. Van een door de bevolking gekozen nationale vertegenwoordiging was evenmin sprake. De „Algemeene Vergadering der Sovjetvertegenwoordigers in Oost-Karelië" en het „Uitvoerend Bewind der Karelische Arbeidersgemeente" — twee lichamen, welke geenszins door de bevolking in haar geheel, vrij van elken dwang, gekozen waren — werden door Rusland als zoodanig beschouwd. Ook van het gebruik van de eigen taal voor wetgeving, administratie en onderwijs kwam niets, zoomin als van een zelfstandige economische organisatie.

Wat de taal betreft, nog in de meeste gevallen werd het Russisch als officieele taal gebruikt. Wat de economische organisatie aangaat, de communistische organisatie was ingevoerd, zonder dat men daarbij ook maar eenigszins acht geslagen had op de plaatselijke belangen. Het resultaat was dan ook een totale desorganisatie van den economischen toestand, de hongersnood heerschte in Oost-Karelië.

Werden de in de declaratie neergelegde bepalingen inzake Oost-Karelië dus geheel door Rusland over het hoofd gezien, evenmin werd acht geslagen op de in het vredesverdrag zelf aan de gemeenten Repola en Porajärvi meer in het bijzonder toegekende rechten. Van de aan de inwoners van Repola en Porajärvi toegekende amnestie was niets gekomen. Integendeel, verschillende hunner waren op grond van politieke misdrijven gearresteerd. Ook de bepaling, dat de orde in deze gemeenten gedurende de eerste twee jaren na het in werking treden van het vredesverdrag door een nationale militie zou worden gehandhaafd, werd niet nageleefd. De door het volk ingestelde militie was ten deele in de gevangenis geworpen, ten deele naar Finland gevlucht en door een van Russische zijde benoemde militie vervangen. Verder had het verdrag van Dorpat den bewoners van Repola en Porajärvi het volledig bezit hunner roerende alsmede het vrije gebruik hunner onroerende goederen, binnen de grenzen der in het autonome Oost-Karelië geldende wetten, gewaarborgd. Ook aan deze bepaling hielden de bolsjewiki zich in geen enkel opzicht.

Van aparte, in Oost-Karelië geldende wetten was geen sprake. Het communistisch regiem was ingevoerd. Velerlei werd verbeurd verklaard.

Evenmin nagekomen werd de bepaling, dat de inwoners van Repola en Porajärvi gedurende een jaar na het in werking treden van het vredesverdrag vrij het land zouden mogen verlaten met medenemen hunner roerende en met behoud hunner rechten op de door hen achtergelaten onroerende goederen. Ter uitvoering dezer bepaling was door de Sovjets geen enkele maatregel genomen. Integendeel, zij hielden de grens zóó gesloten, dat zelfs zieken niet naar Finland konden gaan om daar een dokter te raadplegen. Ook het vervoer van goederen met bestemming voor Finland werd belemmerd. Geen acht werd ook geslagen op de den Finschen burgers en handelsondernemingen toegekende rechten inzake het kappen van hout binnen het gebied der gemeenten Repola en Porajärvi.

Ziedaar enkele der voornaamste klachten, zooals deze herhaalde malen door Oost-Karelië tegenover Finland geuit werden [1]). Trouwens bij deze klachten was het niet gebleven. In den winter van 1921 namen de Oost-Kareliërs, welke na den vrede van Dorpat de wapens hadden neergelegd, ten einde raad deze wederom op.

Zooals te begrijpen is, kon Finland op den duur dit alles niet onopgemerkt laten voorbijgaan. Overeenkomstig artikel 37 van het verdrag van Dorpat was er een gemengde Finsch-Russische commissie ingesteld, welke zoowel voor het in werking stellen van het verdrag had te zorgen alsook de met betrekking tot het verdrag gerezen quaesties van publiek- en privaatrechtelijk karakter had te behandelen.

In deze commissie bracht Finland nu, reeds in Juni 1921, de met betrekking tot Oost-Karelië gerezen klachten ter sprake, meenende dat deze zeer zeker behoorden tot de door de gemengde commissie te behandelen quaesties. De Russische leden der commissie waren echter niet van deze opinie. Zij meenden, dat het hier ging om een interne Russische aangelegenheid, waarmede de gemengde commissie niets te maken had. Hardnekkig weigerden zij daarom de quaestie te behandelen.

Toen de Finsche regeering zag, dat de zaak in de gemengde commissie geen voortgang had, ja zelfs de werkzaamheden dezer commissie in het algemeen erdoor vertraagd werden, besloot zij zich rechtstreeks tot de Russische regeering te wenden.

Den 23sten Augustus 1921 overhandigde de Finsche zaak-

---

1) Vgl. Finland's uiteenzetting der Oost-Karelische klachten in het „Mémorandum sur la mise en application jusqu'ici des stipulations des articles 10 et 11 du Traité de Paix entre la Finlande et la Russie ainsi que des prescriptions de la déclaration s'y rattachant", toegevoegd aan de „Note du Chargé d'Affaires de Finlande à Moscou au Gouvernement des Soviets" (23 Augustus 1921). Livre blanc finlandais (1922), p. 12 vv.

gelastigde te Moskou, Gyllenbögel, een nota aan de Sovjetregeering, waarin uitdrukkelijk nakoming der inzake Oost-Karelië aanvaarde verplichtingen geëischt werd [1]. Aan deze nota was een memorandum van grieven toegevoegd, waarin de verschillende punten, waarop Rusland — naar Finland's oordeel — de met betrekking tot Oost-Karelië aanvaarde verplichtingen niet was nagekomen, waren opgesomd. Deze nota vormt mèt de nota van 25 Augustus 1921 [2], welke de eerste op enkele punten nog wat nader aanvulde, het begin van een geheele reeks van tusschen Finland en Rusland gewisselde nota's, welke evenmin de zaak tot een oplossing hebben kunnen brengen. Hield Finland hardnekkig vast aan de in de eerste nota gestelde eischen inzake Rusland's verplichtingen met betrekking tot Oost-Karelië in het algemeen, Repola en Porajärvi in het bijzonder, — met niet minder vasthoudendheid handhaafde Rusland de bewering, dat het hier om een zuiver Russische aangelegenheid ging, dat Oost-Karelië reeds lang autonomie genoot en dat de declaratie slechts als een niet-bindende mededeeling moest worden beschouwd. Bovendien keerde Rusland de rollen nog om en werd van beschuldigde beschuldiger: zijnerzijds verweet Rusland n.l. aan Finland, dat het den opstand in Oost-Karelië had uitgelokt [3]. De onrust in Oost-Karelië was — aldus Rusland — enkel en alleen te wijten aan de, van Finland uitgaande, anti-Russische propaganda.

Toen Finland bemerkte, dat ook de rechtstreeksche notawisseling met de Russische regeering niet baatte en Oost-Karelië bovendien wederom meerdere malen de hulp van

---

1) Livre blanc finlandais (1922), p. 8 vv.

2) Livre blanc finlandais (1922), p. 32 vv.

3) Vgl. het door de „R(épublique) S(ocialiste) F(édérative des) S(oviets Diplomatique Russo-Finlandaise concernant la Carélie Orientale" (Moscou, avril 1922), waarin men een uitvoerige uiteenzetting der door Rusland tegen Finland gerichte beschuldigingen vindt, in het bijzonder ook in de „Préface".

Finland zoowel als van Estland ingeroepen had [1]), besloot het tenslotte, ten einde raad, de zaak aan den Volkenbond voor te leggen.

Ter vermijding van te groote uitvoerigheid stippen wij uit de geschiedenis van de behandeling van het geschil voor de Volkenbondsorganen alleen het volgende aan.

Den 26sten November 1921 richtte de Finsche minister van buitenlandsche zaken een, op 7 December 1921 door Letland ondersteund, schrijven tot den Secretaris-generaal, houdende het verzoek om een enquête-commissie in te stellen, welke de Oost-Karelische quaestie nader zou kunnen bestudeeren. Het door deze Commissie uit te brengen rapport zou dan tot basis kunnen dienen voor een eventueele latere beslissing der quaestie door den Volkenbond. [2])

Bovendien ontving de Secretaris-Generaal den 28sten December 1921 een uitvoerig schrijven van de zijde der Oost-Kareliërs, welke inmiddels ook tot Denemarken, ja zelfs tot de geheele beschaafde wereld een verzoek om hulp gericht hadden [3]).

Tijdens zijn in Januari 1922 gehouden zitting nam de Conseil kennis van de verschillende op Oost-Karelië betrekking hebbende documenten, waaronder een toelichtend memorandum van het secretariaat. De Finsche minister Enckell gaf een uitvoerige uiteenzetting van het geschil, waarbij een beroep werd gedaan op artikel 11 en in het bijzonder ook op artikel 17 van het Pacte. [4]) Ook Estland, Letland, Polen en Lithauen pleitten ten gunste van Oost-Karelië. [5]) Tenslotte nam de Conseil den 14den Januari 1922 de volgende resolutie [6]) aan:

„Le Conseil de la Société des Nations, après avoir entendu

---

1) Vgl. Livre Vert. Actes et Documents concernant la Question carélienne (1922). Documents publiés par la Délégation carélienne, p. 80 vv.
2) Livre blanc finlandais (1922), p. 55 vv.
3) Livre vert carélien, p. 99 vv.
4) Livre vert carélien, p. 182 vv.
5) Livre vert carélien, p. 212 vv.
6) Livre blanc finlandais (1922), p. 95.

les renseignements fournis par la Délégation finlandaise sur la situation en Carélie orientale, qui a fait l'objet de la lettre du Gouvernement finlandais en date du 26 novembre 1921, ainsi que les déclarations des représentants de l'Esthonie, de la Lettonie, de la Lithuanie et de la Pologne, est disposé, s'il y a à ce sujet accord entre les deux parties intéressées, à examiner la question en vue de trouver une solution satisfaisante. Le Conseil estime qu'un des Etats intéressés, Membre de la Société, qui est en relations diplomatiques avec le Gouvernement de Moscou pourrait s'informer de ses dispositions à cet égard.

Si l'un de ces Etats pouvait aider, par ses bons offices entre les deux parties, à la solution de la question, dans le haut esprit de conciliation et d'humanité qui est celui de la Société des Nations, le Conseil ne pourrait que s'en montrer satisfait. Le Secrétaire Général est invité à recueillir tous renseignements utiles pour l'information du Conseil."

In overeenstemming met deze beslissing van den Conseil trachtten Estland en Polen, die beide diplomatieke betrekkingen met Sovjet-Rusland onderhielden, de tusschen Rusland en Finland bestaande quaestie tot een oplossing te brengen. Hun bemiddelingspogingen hadden echter geen resultaat. Rusland, dat zich trouwens van den beginne af tegen een behandeling der quaestie door den Volkenbond verzet had [1]), wilde van deze, op verzoek van den Volkenbond aangewende, bemiddelingspogingen niet weten.

Ook de Assemblée werd in de zaak betrokken: den 6den September 1922 gaf Finland ter volledige zitting een uitvoerig overzicht der quaestie en kondigde het zijn voornemen aan een „avis consultatif" van het Permanente Hof van Internationale Justitie uit te lokken.

Den 10den November 1922 diende de Finsche minister van

1) Vgl. b.v. de Russische nota van 5 December 1921, waarin geantwoord werd op de door Finland in een nota van 1 December 1921 gedane mededeeling, dat Finland de Oost-Karelische quaestie aan den Volkenbond had voorgelegd. (Livre blanc finlandais 1922, p. 62 vv.).

buitenlandsche zaken, onder overlegging van een uitvoerig nieuw memorandum, zijn reeds aangekondigd verzoek bij den Volkenbond in [1]:

„. . . que le Conseil demande à la Cour Permanente Internationale de Justice de se prononcer non seulement sur l'acception juridique, mais aussi sur les autres divergences différentes que cette question a soulevées . . ."

Na een voorloopige behandeling in de zitting van den Conseil van Januari 1923 en de ontvangst van nadere documenten, waaronder een nieuw memorandum van den Secretaris-generaal van 10 April 1923 en adviezen van drie buitenlandsche juristen, welke door Finland met betrekking tot de Oost-Karelische quaestie geraadpleegd waren, kreeg de Conseil tenslotte in zijne Aprilzitting van 1923 te beslissen over het inmiddels ingekomen definitieve verzoek van Finland [2] om de volgende vraag aan het Permanente Hof van Internationale Justitie om advies voor te leggen:

„Les articles 10 et 11 du traité de paix entre la Finlande et la Russie, signé à Dorpat le 14 octobre 1920, ainsi que la déclaration y annexée de la Délégation russe concernant l'autonomie de la Carélie orientale, constituent-ils des engagements d'ordre international obligeant la Russie vis-à-vis de la Finlande?"

In overeenstemming met het over dit verzoek door den Italiaanschen vertegenwoordiger uitgebracht rapport, nam de Conseil tenslotte den 21sten April 1923 de volgende resolutie [3] aan:

„Le Conseil de la Société des Nations prie la Cour permanente de Justice internationale de donner son avis consultatif, en prenant en considération les renseignements que pourraient lui adresser également les différents pays intéressés, sur la question suivante:

---

1) Livre blanc finlandais II (septembre 1923), p. 15 vv.
2) T. a p., p. 51 en 52.
3) T. a. p., p. 53.

„Les articles 10 et 11 du Traité de Paix entre la Finlande et la Russie, signé à Dorpat le 14 octobre 1920, ainsi que la déclaration y annexée de la Délégation russe concernant l'autonomie de la Carélie orientale, constituent-ils des engagements d'ordre international obligeant la Russie vis-à-vis de la Finlande à l'exécution des dispositions y contenues?"

Le Secrétaire Général est autorisé à soumettre cette requête à la Cour, ainsi que tous documents relatifs à la question, à exposer à la Cour l'action du Conseil dans la matière, à donner toute l'aide nécessaire à l'examen de l'affaire et à prendre, le cas échéant, les dispositions pour être représenté devant la Cour.",

welke resolutie den 27sten April 1923 werd gevolgd door het officieel verzoek aan het Hof om advies.

In overeenstemming met artikel 73 van het Reglement van het Hof werd dit verzoek door bemiddeling van den Secretarisgeneraal aan de leden van den Volkenbond en aan de staten, genoemd in de bijlage van het Pacte, medegedeeld.

Bovendien werd den griffier opgedragen Rusland hiervan in kennis te stellen. De Sovjetregeering antwoordde hierop den 11den Juni 1923 met een telegram [1], waarin ten sterkste de bemoeienis van Volkenbond en Hof in deze zaak werd afgekeurd.

Na openbare zittingen op 22 en 26 Juni, waarin van Finsche zijde een pleidooi werd gehouden door Erich [2], en na ontvangst van een nota van Polen en een telegram van Estland, deed het Hof tenslotte in een op 23 Juli 1923 gehouden openbare zitting voorlezing van zijn antwoord. [3] Het Hof verklaarde daarin, niet in staat te zijn op het verzoek van den Conseil in deze quaestie een „avis consultatif" te geven. Finland vond daarin aanleiding, den Conseil nog een memorie

---

1) Publications de la Cour Permanente de Justice internationale. Série B, Recueil des avis consultatifs, nº. 5, p. 12, 13, 14.

2) Livre blanc finlandais II (septembre 1923), p. 69 vv. en p. 82 vv.

3) Publications de la Cour Permanente de Justice internationale. Série B, nº. 5, speciaal p. 27 vv.

toe te zenden, waarin op verschillende punten critiek wordt uitgeoefend op het door het Hof gegeven antwoord. [1])

De Assemblée heeft, in verband met 's Hofs beslissing, op voorstel der Finsche delegatie, den 24sten September 1923 de volgende resolutie [2]) aangenomen:

„L'Assemblée.

Reconnaissant tout l'intérêt que présente la question de la Carélie orientale,

Prend acte de la déclaration de la délégation de Finlande que le Gouvernement finlandais, en l'absence de toute décision ou de tout avis contraire d'une juridiction internationale, maintient son droit de considérer les clauses du Traité de Dorpat et les déclarations annexes relatives au statut de la Carélie orientale comme des engagements d'ordre international;

Et prie le Conseil de continuer à recueillir toutes informations utiles sur cette question en vue de rechercher toute solution satisfaisante que permettraient les circonstances ultérieures."

De Conseil hield zich eveneens met het antwoord van het Hof bezig. In zijn zitting van 27 September 1923 nam hij, na kennisneming van een rapport van den Italiaanschen gedelegeerde Salandra, de volgende korte resolutie [3]) aan:

„Le Conseil prend acte de l'avis exprimé par la Cour", en vereenigde hij zich overigens, behoudens enkele wijzigingen, met dat rapport, waarin o.m. de volgende opmerkingen voorkomen [4]):

„....Il est certain que l'opinion exprimée par la Cour relativement à la procédure, décrite à l'article 17 du Pacte, ne saurait exclure la possibilité, pour le Conseil, de recourir à n'importe quelle mesure, y compris une requête d'avis consultatif adressée à la Cour, dans une question où se trouve impliqué un Etat non-Membre de la Société qui refuse de

---

1) Livre blanc finlandais III (septembre 1924), p. 6 vv.
2) T. a. p., p. 81.
3) T. a. p., p. 87.
4) T. a. p., p. 88.

fournir les renseignements nécessaires, dans le cas où les circonstances exigeraient l'adoption de mesures de ce genre pour permettre au Conseil de remplir les fonctions qui lui incombent, aux termes du Pacte, dans l'intérêt de la paix.

Le Conseil a entendu avec attention l'exposé présenté par le délégué de Finlande sur la question. Les Membres du Conseil ne manqueront pas de prendre connaissance avec le plus vif intérêt des observations qu'il a formulées."

Na deze resoluties van Conseil en Assemblée, welke de mogelijkheid eener latere, nadere behandeling der zaak door den Volkenbond openlaten, is de Oost-Karelische quaestie niet verder gekomen. Ze is op dit punt blijven staan en dus nog altijd niet opgelost.

Ter uiteenzetting van de quaestie zullen wij ook in dit hoofdstuk de stof ordenen door, na een kort overzicht van de lotgevallen van Oost-Karelië, eerst de vraag te behandelen, hoe de artikelen 10 en 11 van het Dorpatsche vredesverdrag en de Russische declaratie inzake Oost-Karelië's autonomie moeten worden opgevat, en daarna enkele opmerkingen te maken over de uitspraak van het Permanente Hof van Internationale Justitie.

De indeeling van dit hoofdstuk wordt derhalve aldus:

A. Historisch overzicht.

B. De artikelen 10 en 11 van het vredesverdrag van Dorpat en de Russische declaratie in zake Oost-Karelië's autonomie.

C. De uitspraak van het Permanente Hof van Internationale Justitie.

A. HISTORISCH OVERZICHT.

Oost-Karelië is gelegen in den Noordwesthoek van Rusland. Zuidwaarts strekt het zich uit tot aan het Ladogameer en de rivier de Svir, Noordwaarts tot aan het schiereiland Kola. In het Westen grenst het aan Finland, terwijl de Oostgrens wordt gevormd door het Onegameer en de Witte Zee. Geographisch vormt het een directe voortzetting van Finland. Het maakt

deel uit van Finnoscandië, een vrij scherp omlijnd gebied.

Oost-Karelië, dat in zijn volle lengte door den Moermanspoorweg wordt doorsneden, beslaat een oppervlakte van ongeveer 136.000 K.M².

Het Noordelijk deel of Karelië van Viena omvat het baljuwschap Kem of Kemi, behoorende tot de provincie Viena (Arkhangelsk), het Zuidelijk deel of Karelië van Aunus omvat de baljuwschappen Poventsa (Povenets), Petroskoi (Petrozavodsk) en Aunus (Olonets), welke de provincie Aunus vormen van het oude Russische Rijk.

Wat de — in tegenstelling tot de Luthersche Finnen, in hoofdzaak Grieksch-orthodoxe — bewoners betreft, deze behooren tot het vroeger zoo bekende, zeer nauw aan de Finnen verwante ras der Kareliërs. Ten tijde hunner onafhankelijkheid bewoonden dezen een uitgestrekt gebied in de nabijheid der groote meren (Ladoga- en Onegameer), dat zich Westwaarts tot aan de Finsche en Botnische golf, Oostwaarts tot aan de Witte Zee, Noordwaarts zelfs tot aan de Noordelijke IJszee uitstrekte. Op den duur echter werden zij binnen een enger gebied teruggedrongen, terwijl zij bovendien reeds vroegtijdig hun onafhankelijkheid verloren. In de Middeleeuwen betwistten Zweden en Russen elkander al de heerschappij over Karelië. Reeds in 1323 bij de conventie van Pähkinälinna (Nöteborg of Schlüsselburg) werd Karelië tusschen beide Staten verdeeld. Het Oostelijk deel kreeg Rusland, het Westelijk kwam aan Zweden.

Wat het Westelijk deel betreft, dit had een vrij dragelijk lot. Op den duur smolt dit geheel en al met Finland samen. Het Oostelijk deel, dat tot Rusland behoorde, bleef een meer op zichzelf staand geheel. Dit nu is het tegenwoordige Oost-Karelië.

Aanvankelijk was ook het lot dezer tot Rusland behoorende Kareliërs vrij dragelijk. Hun afgelegen ligging bewaarde hen voor de Russische overheersching. Teruggetrokken in hunne wouden, leefden zij vrijwel in algeheele vrijheid. Weliswaar werd ten tijde van Katharina II Karelië's grond tot kroon-

domein geproclameerd, echter bleef ook toen de toestand der Kareliërs vrij goed. Wel werden de belastingen voortdurend hooger en moesten zij de geestelijkheid onderhouden, hun afgezonderde ligging bewaarde hen echter ook toen voor het ergste. Zij konden hun eigen cultuur ontwikkelen, hun taal en nationaliteit bleven behouden. In dit verband zij er b.v. op gewezen, dat het bekende Finsche heldendicht, de Kalevala, door Finsche geleerden — in het bijzonder Elias Lönnrot — grootendeels in Oost-Karelië is teruggevonden.

Tegen het einde der vorige eeuw veranderde de toestand echter. Toen toch werden door den Russischen staat op uitgestrekte schaal bosschen in Oost-Karelië verkocht. De afzondering der Oost-Kareliërs was thans aan een einde, hun vrijheid echter eveneens. Nu de aandacht van de Russische machthebbers eenmaal op deze landstreek gevestigd was, werd de russificatie met kracht ter hand genomen. Het onderwijs werd in het Russisch gegeven. De godsdienstoefeningen mochten niet in de eigen taal gehouden worden, hoezeer de bevolking dit ook verzocht. Het land werd overstroomd met Russische ambtenaren en priesters. Ook met den economischen toestand der Oost-Kareliërs was het treurig gesteld. Van de rijkdommen van hun land kwam hun niets ten goede, Rusland exploiteerde deze uitsluitend te zijnen eigen behoeve. Toch hebben de Oost-Kareliërs zich ook in dezen moeilijken tijd weten te handhaven. Gesteund werden zij hierbij door Finland, waarmede zij voortdurend in nauw contact stonden. Eenerzijds toch bezochten tal van Finsche geleerden, verzamelaars van volksliederen, ethnologen, philologen enz. Oost-Karelië, andererzijds begaven zich vele Oost-Kareliërs naar Finland hetzij om er onderwijs te ontvangen, hetzij als kooplieden om er handel te drijven. Vele dezer Oost-Kareliërs kwamen in Finland in goeden doen. Met enkele Finnen stichtten dezen in 1906 de „Unie van Kareliërs van Viena", welke zeer veel voor Oost-Karelië's ontwikkeling gedaan heeft.

De eerste krachtige opleving van Oost-Karelië's nationaal

bewustzijn vond plaats in 1905. [1]) In dat jaar besloot een groote vergadering, welke te Uhtua, de hoofdstad van Karelië van Viena, was samengekomen, een petitie aan de Russische regeering aan te bieden, waarin op verbetering van Oost-Karelië's economischen en intellectueelen toestand werd aangedrongen. In deze petitie werd in de eerste plaats gevraagd om politieke rechten: stemrecht, recht van vereeniging enz. Verder om economische verbeteringen: bevestiging van de bezitsrechten op den grond, afscheiding van de bosschen van den Staat van die der boeren enz. Tenslotte om: onderwijs, godsdienstoefening in de eigen taal, hospitalen, apotheken enz. Deze petitie, door drieduizend personen onderteekend, werd aan de Russische Doema gezonden. Resultaat had ze echter niet, geen enkele verbetering werd aangebracht.

Een hernieuwde poging om tot verbetering van den toestand te geraken vond plaats in 1917 [2]) bij het uitbreken der Russische revolutie. Hetzelfde programma, dat tien jaar tevoren aan de Doema was voorgelegd, werd nu weer te voorschijn gehaald. De banden tusschen Karelië van Viena en Karelië van Aunus, welke door Rusland van elkaar vervreemd waren, werden wederom nauwer aangehaald. Aan een afscheiding van Rusland dacht men toen echter nog niet. De bedoeling was slechts om, binnen het kader van den Russischen staat, een zekere mate van autonomie te verwerven. Een deputatie overhandigde in 1917 aan de voorloopige Russische regeering een adres, waarin op verschillende verbeteringen werd aangedrongen. Den 13den Juli van hetzelfde jaar had een groote volksvergadering plaats te Uhtua, welke een „ontwerp inzake de inwendige bestuursinrichting van het gebied van Viena en Aunus" aannam. De autonomie van Oost-Karelië werd hier in praktische onderdeelen geregeld.

De „voorloopige regeering" van Rusland deed echter niets,

---

1) Le Droit de la Carélie; publié par le Gouvernement Central de la Carélie, 1922, p. 23.

2) Le Droit de la Carélie, p. 27 vv.

noch onder prins Lwow, noch onder Kerensky. Einde 1917 werd ze verdreven tengevolge van de bolsjewistische revolutie.

Tot de nieuwe Russische regeering wendden de Oost-Kareliërs zich niet meer. Voor de communistische leuzen toch voelden zij weinig. Integendeel hadden zij juist gehoopt eigenaars te worden van den grond, welken zij tot op dien tijd als pachters van den Staat hadden bebouwd. Bovendien kwam in dezen tijd een nieuwe opvatting naar voren. Naast degenen, welke vasthielden aan de autonomie van Oost-Karelië binnen het kader van den Russischen staat, werden er nu ook verscheidenen gevonden, welke streefden naar een totale afscheiding van Rusland.

Twee mogelijkheden waren in het laatste geval denkbaar: eenerzijds kon men Oost-Karelië in staat achten geheel en al op eigen krachten te steunen en derhalve naar algeheele onafhankelijkheid van Oost-Karelië streven, andererzijds kon men Oost-Karelië hiervoor nog niet geschikt achten en daarom aansluiting bij Finland zoeken.

De nationale beweging, welke zich inmiddels van geheel Oost-Karelië had meester gemaakt, had zich dus in drie stroomingen gesplitst: sommigen wenschten een autonoom Oost-Karelië, dat deel bleef uitmaken van den Russischen staat, anderen streefden naar algeheele onafhankelijkheid, weer anderen zochten aansluiting bij Finland. De laatste strooming kreeg op den duur de overhand. In niet geringe mate droeg hiertoe bij de loop der gebeurtenissen, welke in Rusland den bolsjewistischen chaos, in Finland de overwinning der Witten en daarmede tevens meer geordende toestanden bracht.

Gedurende den winter van 1918 werden verschillende deputaties naar Finland gezonden, ten einde daar om hulp tegen Rusland te verzoeken. Van beteekenis was ook een vergadering, den 17den Maart 1918 te Uhtua gehouden [1], waar het besluit genomen werd om Oost-Karelië geheel en al van Rus-

---

1) Le Droit de la Carélie, p. 32.
Livre vert carélien, p. 9.

land af te scheiden. Geheel Karelië van Viena, alsmede een belangrijk deel van Karelië van Aunus, sloten zich bij deze beslissing aan. In een later aan de Finsche regeering gezonden adres werd hierop voorgesteld „que la Carélie de Viena serait réunie à la Finlande dans les conditions qui seraient fixées par des représentants élus spécialement à cet effet par la Carélie orientale et la Finlande, lesquels se réuniraient en vue de traiter ces questions."

In den zomer van 1918 gaf Finland tenslotte gehoor aan de Oost-Karelische verzoeken. Een kleine troepenafdeeling werd naar Karelië van Viena gezonden om te helpen in den strijd tegen Rusland. Had dit legertje aanvankelijk succes, reeds in October 1918 moest het weer over de grenzen terugtrekken, hiertoe genoopt door de geallieerden, welke in den loop van den zomer van 1918 ter bezetting van den Moermanspoorweg troepen naar deze streken hadden gezonden en nu, op grond van de door Duitschland elders aan de Finnen verleende hulp tegen de roode garden, meenden, dat ook achter deze kleine Finsche expeditie Duitsche belangen zaten. Zij lieten toe, dat Kareliërs — in dienst van de „Russische Republiek van het Noorden" — Oost-Karelië zuiverden van Finnen en Duitschers (welke laatsten er niet eens waren).

Nagenoeg al wat door Finland gewonnen was ging nu weer verloren. Slechts Repola, een plaatsje in het Noordelijk deel van Aunus, welks vertegenwoordigers in de gemeenteraadszittingen eerst van 2 en 3 Augustus, daarna van 31 Augustus en 1 September 1918 [1]) aansluiting bij Finland gezocht hadden, bleef behouden. Voor het overige stond geheel Karelië van Viena onder invloed der de Moermanspoorlijn bezet houdende Engelschen.

Deze laatsten waren de nationale beweging der Kareliërs echter niet slecht gezind. Met hun goedvinden hielden de Kareliërs van Viena in Februari 1919 een bijeenkomst te

---

1) Le Droit de la Carélie, p. 33, 34.
Livre vert carélien, p. 10 vv.

Kemi [1]). Twaalf Karelische gemeenten waren hier vertegenwoordigd. Het was deze vergadering, welke het eerst op de gedachte kwam om de Karelische aspiraties op het zelfbeschikkingsrecht te baseeren. Verschillende beslissingen in deze richting werden genomen, terwijl bovendien besloten werd een deputatie naar de Parijsche vredesconferentie te zenden.

Was de verhouding tusschen Engelschen en Kareliërs dus vrij goed, na de erkenning van Finland door de groote mogendheden in den zomer van 1919, werden ook de betrekkingen tusschen Engeland en Finland veel beter. Dit had een toenadering ten gevolge tusschen de in Finland zich bevindende Kareliërs van Viena eener-, de onder Engelschen invloed staande Kareliërs van Viena andererzijds. Gedurende den zomer van 1919 hadden te Vuokkiniemi, een plaats in Karelië van Viena gelegen, gemeenschappelijke samenkomsten tusschen beide groepen van Kareliërs plaats. Het resultaat dezer conferenties was, dat vijf gemeenten van Karelië van Viena, welke den 21sten Juli 1919 te Uhtua bijeengekomen waren, besloten het land onafhankelijk te verklaren en een voorloopige regeering in te stellen. Deze voorloopige regeering, welke den 31sten Maart 1920 op een provinciale bijeenkomst te Uhtua den naam „Voorloopig Bewind van Karelië" kreeg, werd met de algemeene leiding van zaken belast. [2])

Aanvankelijk ging het nu zeer voorspoedig. Nadat de voorloopige regeering — na het vertrek der Engelschen uit Moerman in October 1919 — een aanval der „Russische Republiek van het Noorden" had weten af te slaan, was Karelië van Viena geruimen tijd zelfs geheel en al onafhankelijk. Besloten werd nu een nationale vergadering bijeen te roepen. Den 20sten April 1920 zou deze te Uhtua bijeenkomen.

Nog voordat deze echter gelegenheid had gehad zich te verzamelen, waren de bolsjewiki Karelië reeds binnengedrongen. Voor hun overmacht moesten de Kareliërs wijken; weldra

1) Livre vert carélien, p. 16.
Le Droit de la Carélie, p. 35—36.
2) Vgl. Le Droit de la Carélie, p. 38.

hadden de indringers geheel Karelië van Viena bezet. Weliswaar lieten de bolsjewiki toe, dat de Nationale Vergadering te Uhtua bijeenkwam, ja trokken zij zelfs een oogenblik — door de Nationale Vergadering daartoe aangespoord — uit Karelië terug, weldra kwamen ze echter in nog grooter getale weerom en bezetten Karelië van Viena opnieuw, thans voor goed. Het „Voorloopig Bewind van Karelië" week uit naar Finland.

Tegen den zomer van 1920 was geheel Karelië van Viena door de Russen bezet. Slechts Repola was nog steeds in handen van Finland.

Terzelfder tijd, dat deze gebeurtenissen zich in Karelië van Viena afspeelden, vonden ook in Karelië van Aunus bloedige botsingen tusschen Kareliërs en Russen plaats. In de jaren 1918 en 1919 woedde ook hier de strijd. Ondanks de door Finland verleende hulp konden echter ook de Kareliërs van Aunus op den duur den ongelijken strijd tegen de overmacht der bolsjewiki niet volhouden. Reeds in den zomer van 1919 waren dezen weer meester in nagenoeg geheel Karelië van Aunus. Slechts één plaats werd door Finland bezet gehouden: Porajärvi, een in Midden-Karelië, dicht bij de Finsche grens gelegen parochie, welke zich bij gemeenteraadsbesluiten van 6 Juni en 13 Juli 1919 [1]) onder Finsche bescherming had gesteld.

Op het oogenblik, dat de vredesonderhandelingen te Dorpat tusschen Rusland en Finland aanvingen (zomer 1920), was de toestand dus deze, dat geheel Oost-Karelië in handen der Russen was, uitgenomen een tweetal grensgemeenten, Repola en Porajärvi, welke door Finland werden bezet gehouden.

Het verloop dezer vredes-onderhandelingen en de moeilijkheden, welke naderhand uit de aldaar vastgestelde bepalingen zijn voortgevloeid, zijn hierboven in de Inleiding (p. 90 vv.) reeds behandeld.

---

1) Livre vert carélien, p. 22 en 26.
Le Droit de la Carélie, p. 41.

B. DE ARTIKELEN 10 EN 11 VAN HET VREDESVERDRAG VAN DORPAT EN DE RUSSISCHE DECLARATIE INZAKE OOST-KARELIE'S AUTONOMIE.

Wanneer wij thans tot eene beoordeeling van het boven uiteengezette Russisch-Finsche geschil over Oost-Karelië overgaan, moeten wij de opmerking laten voorafgaan, dat de vraag, of Rusland zijne beloften ten aanzien van het genoemde gebied heeft nagekomen, voor een goed deel van feitelijken aard is. Op deze zijde der quaestie kan hier in geen geval worden ingegaan.

Wij bepalen ons dus tot de juridische elementen van het geschil, die echter — zooals ook het Internationaal Gerechtshof heeft betoogd — zelf weder met allerlei feitelijke vragen vermengd zijn. De rechtsvragen vallen overigens weer uiteen in de prealabele vraag naar het rechtskarakter der door Rusland afgelegde beloften en de materieele rechtsvraag, of de door Rusland voor Oost-Karelië ingestelde „autonomie" overeenkomt met den inhoud dier beloften.

Het was in het bijzonder de genoemde prealabele vraag, die in het verzoek van den Conseil aan het Gerechtshof om een „avis consultatif", zooal niet uitsluitend bedoeld, dan toch sterk op den voorgrond geschoven was. Immers, de door den Conseil aan het Hof gestelde vraag luidde als volgt:

„Moeten de artikelen 10 en 11 van het den 14den October 1920 te Dorpat gesloten Finsch-Russische vredesverdrag en de op denzelfden datum door de Russische delegatie afgelegde, in het procesverbaal der conferentie opgenomen, verklaring inzake Oost-Karelië's autonomie beschouwd worden als internationale verplichtingen, tot naleving waarvan Rusland tegenover Finland verplicht is?"

Het standpunt van Finland [1]) tegenover de rechtsvragen was:

a. De artikelen 10 en 11 van het verdrag van Dorpat en de

---

1) Publications de la Cour Permanente de Justice internationale, série B, nº. 5, p. 25.

in het procesverbaal der vredesconferentie opgenomen declaratie houden internationale verplichtingen in, tot welker nakoming Rusland is gehouden.

b. Rusland heeft deze verplichtingen niet vervuld.

Het Russische standpunt daarentegen was dit:

a. De quaestie inzake Oost-Karelië's autonomie is een interne Russische aangelegenheid. Tijdens de onderhandelingen over het vredesverdrag is dit den Finschen afgevaardigden duidelijk onder het oog gebracht. De declaratie is slechts bedoeld als een eenvoudige, niet-bindende mededeeling.

b. De in de artikelen 10 en 11 van het Dorpatsche vredesverdrag en in de declaratie vermelde autonomie heeft slechts betrekking op de reeds vóór het sluiten van het verdrag, bij decreet van 7 Juni 1920, ingestelde Karelische arbeidersgemeente.

Zooals hierboven (p. 96 vv.) reeds in bijzonderheden is uiteengezet, zijn zeer vele nota's met betrekking tot deze quaestie tusschen Finland en Rusland gewisseld. Een bloemlezing hieruit vindt men in de van Finsche zijde uitgegeven Witboeken eener-, in het door de Sovjets gepubliceerde Roodboek andererzijds. Een uitvoerig overzicht der quaestie — vanuit Finsch standpunt bezien — geeft ook het door Erich voor het Internationale Gerechtshof voor Finland gehouden pleidooi. Bovendien vindt men in de door verschillende volkenrechtsgeleerden met betrekking tot de voornaamste punten van het Oost-Karelische vraagstuk uitgebrachte adviezen een duidelijke uiteenzetting van de quaestie. Op verzoek van het in ballingschap verkeerende „Voorloopig Bewind van Karelië" hadden nl. een aantal Finsche geleerden tot verschillende, op het gebied van het volkenrecht bekende, Europeesche juristen een schrijven gericht, waarin hun advies gevraagd werd met betrekking tot de voornaamste punten van het Oost-Karelische vraagstuk. Verschillende hunner hadden aan deze uitnoodiging gehoor gegeven en een antwoord ingezonden, nl. prof. de Visscher te Gent, prof. Lie te Christiania, prof. Berlin te

Kopenhagen, prof. van der Vlugt te Leiden, baron von Staël Holstein te Stockholm en Dr. Karl Strupp te Frankfort.

Al deze adviezen zijn door het „Voorloopig Bewind van Karelië" gebundeld en uitgegeven. [1])

Zonder op den inhoud dezer, uiteraard vaak samenvallende, adviezen hier in te gaan, stellen wij ons voor, de voornaamste punten van het tusschen Finland en Rusland gerezen geschil hieronder achtereenvolgens te behandelen.

Drie quaesties komen dan in het bijzonder voor behandeling in aanmerking, nl.:

1. de vraag, of Finland nakoming der artikelen 10 en 11 van het Dorpatsche vredesverdrag kan vorderen;

2. de vraag, of Finland nakoming der in de Russische declaratie inzake Oost-Karelië's autonomie toegekende rechten kan vorderen;

3. de vraag, of de vóór het vredesverdrag van Dorpat, bij decreet der Sovjets van 7 Juni 1920, ingestelde Karelische Arbeidersgemeente beantwoordt aan de door Rusland in vredesverdrag en declaratie beloofde autonomie.

1. *De aanspraak op naleving van de artikelen 10 en 11 van het vredesverdrag van Dorpat.*

In de eerste plaats zal men dus moeten nagaan, of Finland gerechtigd is van Rusland nakoming der artikelen 10 en 11 van het Dorpatsche vredesverdrag te vorderen. Betreft het hier een interne Russische aangelegenheid, waarmede Finland niets te maken heeft? — het Russische standpunt. Of mag men aannemen, dat Finland een volkenrechtelijk vorderingsrecht tegen Rusland heeft tot nakoming der in de artikelen 10 en 11 neergelegde verplichtingen? — zooals Finland beweert.

Ongetwijfeld heeft Rusland in het algemeen gelijk, wanneer

---

1) Avis des jurisconsultes étrangers sur la question de la Carélie Orientale (1922—1923). Documents publiés par la Délégation carélienne. Helsingfors 1923.

La Question Carélienne et le Droit des Gens. Avis consultatif par Karl Strupp. Documents publiés par la Délégation carélienne. Helsingfors 1924.

het erop wijst, dat een staat zich niet mag mengen in de interne aangelegenheden van een anderen staat. Dit is inderdaad een algemeen erkende regel van volkenrecht.

Eveneens is het waar, dat als regel [1]) het verleenen van autonomie aan de bevolking van een bepaalde landstreek of het toekennen van rechten aan een bepaalde categorie van burgers tot de interne aangelegenheden van een staat behooren, waarmede andere staten als zoodanig niets te maken hebben.

Niet minder waar is het echter, dat — wanneer een staat zich formeel in een internationaal tractaat tegenover een of meer andere staten verbindt om bepaalde inwendige hervormingen in te voeren of aan een bepaalde categorie zijner onderdanen zekere rechten te verleenen — eenerzijds deze staat tegenover die andere staat of staten tot nakoming dezer beloften gehouden is, andererzijds die andere staat of staten naleving dezer verplichtingen mogen vorderen.

Dat het inderdaad herhaalde malen voorkomt, dat een staat zich op deze wijze tegenover een anderen staat verbindt en dat deze laatste daarop later bepaalde aanspraken baseert, toont Knud Berlin — welke dit punt in zijn advies in het bijzonder naar voren brengt — aan de hand van tal van voorbeelden aan. [2]) Zoo wordt hier o.a. gewezen op artikel 1 van de Weenerslotacte van 9 Juni 1815 [3]), waarbij Rusland tegenover zijn Poolsche onderdanen zekere verplichtingen op zich nam. Op grond van deze bepaling zijn Engeland en Frankrijk herhaalde malen bij Rusland opgekomen ten gunste der Polen. Bij het protocol van 29 Maart 1815 (Annexe 12 van het

1) Finland zelf heeft — buiten tractaten om — ten aanzien van de bevolking der Alandseilanden in de oplegging van bepaalde eischen met betrekking tot de aan de Alanders toe te kennen rechten door den Volkenbondsraad moeten berusten. Vgl. daaromtrent de dissertatie van Mr. H. A. Colijn: La Décision de la Société des Nations concernant les Iles d'Aland. Amsterdam, 1923.

2) Avis des jurisconsultes étrangers sur la question de la Carélie Orientale (1922—1923). Helsingfors 1923, p. 39.

3) De Martens. Nouv. Rec. tome II p. 379 vv.

Weenerverdrag) [1]) deed de koning van Sardinië ten behoeve van het kanton Genève afstand van enkele landstreken, onder beding (art. 3), dat Genève aan de Katholieke bevolking dezer streken zekere rechten zou toekennen. In 1822 gaf dit den koning van Sardinië aanleiding om zich in Genève's interne aangelegenheden te mengen. Zoo moesten ook Holland in 1814 [2]), Griekenland in 1830 en 1881, Turkije en de nieuwgevormde Balkanstaten in 1856 en 1878 zich tegenover de groote mogendheden verbinden om aan al hun onderdanen — onafhankelijk van hun godsdienstige overtuiging — bescherming en gelijkheid voor de wet te waarborgen en nooit is eraan getwijfeld, of de groote mogendheden wel het recht hadden nu ook nakoming dezer verplichtingen te vorderen. In zulke gevallen kan ook onder het Volkenbondsrecht het beroep op de exceptie van onbevoegdheid, bedoeld in lid 8 van artikel 15 van het Pacte, niet erkend worden.

Zoo zal men ook met betrekking tot de Oost-Karelische quaestie moeten aannemen, dat — hoewel deze quaestie op zichzelf betrekking heeft op interne Russische aangelegenheden, waarmede Finland als zoodanig niets te maken heeft — Rusland nochtans, nu het zich formeel in het vredesverdrag van Dorpat tegenover Finland verbonden heeft, verplicht is de bepalingen van dit verdrag na te komen, terwijl men aan Finland het recht zal moeten toekennen om nakoming dezer bepalingen te vorderen.

2. *De aanspraak op naleving van de Russische declaratie, opgenomen in het proces-verbaal der vredesconferentie van Dorpat.*

Is Rusland nu tegenover Finland eveneens verplicht de tijdens de vredesonderhandelingen van Dorpat afgelegde en

---

1) De Martens. Nouv. Rec. tome II p. 177 vv.

2) Vgl. de bij art. 8 in het verdrag van 31 Mei 1815 (de Martens. Nouv. Rec. tome II p. 327 vv.) geïnsereerde „acht artikelen", op 21 Juli 1814 door baron van Nagell namens den Souvereinen Vorst onderteekend (t. a. p. p. 38 vv.).

in het procesverbaal der zittingen opgenomen declaratie inzake de autonomie van Oost-Karelië na te komen? Ook hier acht Finland zich gerechtigd nakoming te vorderen. Rusland daarentegen wijst dezen eisch af, daar het van oordeel is, dat deze declaratie als een niet-bindende mededeelng moet worden opgevat.

In het voorbijgaan zij in dit verband opgemerkt, dat het argument, hetwelk Rusland hier te zijner bevrijding aanvoert, geenszins nieuw is. Toen Rusland zich b.v. in 1886 wilde ontslaan van de in art. 59 van het Berlijnsch verdrag van 1878 neergelegde bepaling, dat Batoem tot een vrijhaven gemaakt zou worden, [1]) gebruikte het eveneens het argument, dat men hier slechts een niet-bindende, eenzijdige mededeeling, geen internationale verbintenis voor zich had.

In een tot de staten, welke het Berlijnsch verdrag onderteekend hadden, met betrekking tot deze quaestie gericht memorandum — waartegen de Britsche regeering uitdrukkelijk heeft geprotesteerd — merkte Rusland o.a. op:

„....le gouvernement impérial ne saurait perdre de vue que l'article 59 occupe dans le traité de Berlin une place à part, car il n'est pas, comme les autres, le produit d'un accord collectif, mais il se borne à enregistrer une déclaration libre et spontanée de S. M. l'empereur Alexandre II, d'impérissable mémoire...." [2]).

Hetzelfde is ook wel beweerd met betrekking tot de Alandsconventie van 1856 (vgl. hierboven p. 74, noot 1). [3]).

---

1) Artikel 59 van het Berlijnsche verdrag luidde:

„S. M. l'Empereur de Russie déclare que Son intention est d'ériger Batoum en port franc, essentiellement commercial."

(De Martens. Nouv. Rec. Gén. 2e série tome III, p. 464.)

2) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 2e série tome XIV, p. 171.

3) Merkwaardig is het in dit verband ook te wijzen op artikel 235 van de Poolsch-Danziger overeenkomst van Warschau van 24 October 1921, dat aldus luidt:

„Hat in dem Abkommen und seinen Anlagen ein Teil eine Erklärung abgegeben, dasz er etwas tun oder unterlassen wird, so wird eine solche Erklärung als eine Verpflichtung angesehen, die durch den anderen Teil

Wat zal men nu in dit geval van de Russische declaratie inzake Oost-Karelië's autonomie moeten denken?

In het algemeen kunnen de met den naam „declaratie" aangeduide documenten of uitingen een zeer verschillend karakter dragen. Ze kunnen ongetwijfeld een bewuste twee- of meerzijdige wilsovereenstemming inhouden en dus geheel en al gelijk staan met internationale verdragen. Voorbeelden hiervan vindt men in het advies van Mikaël Lie [1]), welke als zoodanig aanhaalt: de declaratie van Parijs van 1856, de declaratie van Londen van 1909, de declaraties der Haagsche vredesconferenties. Ook kan een declaratie dienen tot aanvulling of interpretatie van een verdrag. In dit geval staat zij eveneens gelijk met een internationaal verdrag; zij draagt dan nl. hetzelfde juridisch karakter als het verdrag, dat zij aanvult of interpreteert. Zoo b.v. de declaratie van 1 Februari 1889 [2]), welke is toegevoegd aan de Haagsche conventie van 6 Mei 1882 betreffende de visscherij op de Noordzee; — de declaratie van 28 September 1912 [3]) ter uitvoering van het Fransch-Duitsch verdrag van 4 November 1911 betreffende de grens tusschen Kameroen en Fransch Equatoriaal-Afrika. In deze gevallen vloeit het gqbruik van den term en den vorm „declaratie" eenvoudig voort uit zekere diplomatieke usances, waarvan overigens de onvastheid, de willekeurigheid bijna, overtuigend blijkt b.v. uit de lectuur van Satow's standaardwerk „Guide to diplomatic practice".

---

angenommen ist, mithin als ein Einvernehmen im Sinne der Konvention vom 9. November 1920."

Blijkbaar hebben Polen en Dantzig, wellicht gedachtig aan de nu en dan door bepaalde staten aangewende pogingen om zich van hunne internationale verplichtingen te bevrijden door deze eenvoudig als niet-bindende mededeelingen te beschouwen, het veiliger geacht uitdrukkelijk in de tusschen hen gesloten overeenkomst te bepalen, dat mogelijke in het verdrag voorkomende verklaringen niet als eenvoudige mededeelingen bedoeld zijn, maar wel degelijk verplichtingen in het leven roepen.

1) Avis des jurisconsultes étrangers sur la question de la Carélie Orientale (1922—1923). Helsingfors 1923, p. 21, 23.

2) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 2e série tome XV, p. 568 vv.

3) De Martens. Nouv. Rec. Gén. 3e série tome VII, p. 135 vv.

Naast deze soort declaraties, die slechts een bijzonderen vorm van internationale verdragen vertegenwoordigen, zijn er echter ook gevallen, waarin een declaratie volstrekt niet gelijk staat met een internationaal verdrag. Het kan nl. soms voorkomen, dat de declaratie als een eenvoudige mededeeling is bedoeld, welke geen obligatoir karakter draagt en welke door den staat, die ze aflegde, vrijelijk kan worden gewijzigd of ingetrokken.

Zoo worden er in den loop van diplomatieke onderhandelingen herhaaldelijk dergelijke eenzijdige verklaringen afgelegd, waarvan niemand het bindend karakter aanneemt, b.v. omdat zij voorloopige bereidverklaringen inhouden, die alleen bij bevredigende contraprestaties eenige beteekenis erlangen.

Uit het bovenstaande blijkt dus, dat een declaratie zeer verschillende beteekenissen kan hebben. Van de omstandigheden in ieder bijzonder geval hangt het af, welk juridisch karakter zij draagt.

Zoo zal men ook bij de Russische declaratie inzake Oost-Karelië's autonomie uit de omstandigheden moeten afleiden, welk karakter men aan deze declaratie moet toekennen. Men zal moeten nagaan, of zij zóó nauw samenhangt met het verdrag van Dorpat, dat men haar met dit verdrag op één lijn kan stellen, dan wel of dit verband ontbreekt en zij als een eenvoudige niet-bindende mededeeling moet worden beschouwd.

Gaat men de te Dorpat gevoerde vredesonderhandelingen na, dan blijkt al spoedig, dat er tusschen vredesverdrag en declaratie niet alleen uitwendig, maar ook innerlijk een zeer nauwe samenhang bestaat.

Reeds bij het begin der vredesconferentie ontstonden tusschen Finland en Rusland de grootste moeilijkheden met betrekking tot Oost-Karelië. De Finsche regeering — welke van de zijde der Oost-Kareliërs het speciale verzoek ontvangen had om hun zaak ter vredesconferentie te bepleiten, daar zij zelf daartoe niet in de gelegenheid waren — had aan hare ter vredesconferentie gezonden delegatie met nadruk de be-

hartiging der Oost-Karelische belangen opgedragen. Zoo eenigszins mogelijk, moesten zij voor Oost-Karelië het zelfbeschikkingsrecht erkend trachten te krijgen; niet dan in het uiterste geval mochten zij op dit punt eenige concessie doen. De Finsche afgezanten, dienovereenkomstig handelende, geraakten echter weldra in ernstig conflict met de Russische delegatie, welke van de Finsche voorstellen inzake Oost-Karelië niets weten wilde. Finland bemoeide zich hier — aldus merkten de Russische gedelegeerden op — met interne Russische aangelegenheden: de Russen verzochten Finland niet, of het den tot Finland behoorenden West-Kareliërs het zelfbeschikkingsrecht wilde toekennen; evenmin had Finland zich te bemoeien met het lot der onder Russisch gezag staande Oost-Kareliërs. Trouwens de door Finland verbreide geruchten, als zouden de Oost-Kareliërs in minder gunstige condities verkeeren, waren geheel en al ongegrond. Integendeel, zij verkeerden in zeer gunstige omstandigheden: bij decreet der Sovjetregeering van 7 Juni 1920 was de „Karelische Arbeidersgemeente" reeds als een zelfstandig onderdeel van den Russischen staat erkend.

Reeds tijdens de derde zitting der vredesconferentie, welke den 15den Juni 1920 gehouden werd, liepen de opvattingen van Finland en Rusland met betrekking tot Oost-Karelië zóó ver uiteen, dat de Finsche afgevaardigde Paasikivi opmerkte [1]):

„Il ressort des considérations que la délégation russe vient d'exposer à ce propos, que l'écart entre notre point de vue et le sien est si considérable, qu' il n'y a guère d'espoir que nos pourparlers puissent aboutir à un résultat heureux."

De Russische afgevaardigde Behrsin stelde hierop voor, de zaak naar de „territoriale commissie" te verwijzen en aan deze op te dragen om tusschen het Finsche en het Russische standpunt een compromis te zoeken.

Nadat de Finnen met dit voorstel waren medegegaan, werd

---

1) Livre blanc finlandais III, p. 16.

de quaestie ter verdere behandeling naar de territoriale commissie verwezen. Na langdurige discussies kwam men hier tenslotte tot overeenstemming. Eenerzijds zag Finland af van zijn eisch, dat aan Oost-Karelië het zelfbeschikkingsrecht moest worden toegekend, terwijl het bovendien de Oost-Karelische gemeenten Repola en Porajärvi, welke het nog steeds bezet hield, weder aan Rusland teruggaf. Andererzijds bewilligde Rusland in de autonomie van Oost-Karelië. Overeengekomen werd n.l., dat Repola en Porajärvi deel zouden uitmaken van het autonome Oost-Karelië. Bovendien werden den inwoners van Repola en Porajärvi door Rusland allerlei rechten toegekend. Al deze bepalingen moesten — aldus was het voorstel der territoriale commissie — in de artikelen 9 en 10 [1]) van het vredesverdrag worden vastgelegd. Daarnaast zou de Russische delegatie dan nog een declaratie moeten afleggen, houdende een nadere uitwerking van Oost-Karelië's autonomie.

In de, op 4 October 1920 gehouden, gemeenschappelijke zitting van de territoriale, economische en juridische commissies werden nu de voorstellen der territoriale commissie besproken.

Gaat men deze bespreking na, dan blijkt duidelijk, dat er tusschen de ontworpen artikelen 9 en 10 van het vredesverdrag en de Russische declaratie inzake Oost-Karelië's autonomie het nauwste verband bestaat.

Toen na voorlezing van genoemde artikelen gevraagd werd, of een der aanwezigen nog eenige aanmerking had te maken, merkte de Finsche afgevaardigde Paasikivi op [2]): „Je n'ai pas de remarques à faire sur ces articles, mais je voudrais encore une fois rappeler que l'on doit, à propos des garanties à accorder aux habitants de Repola et Porajärvi, insérer dans le procès-verbal une déclaration de la délégation russe, dont la teneur n'a pas encore été discutée avec exactitude. Cette question reste donc ouverte."

1) In het vredesverdrag werden dit de artikelen 10 en 11.

2) Livre blanc finlandais III, p. 29.

Het antwoord van den Russischen afgevaardigde Kersjentjev hierop luidde [1]): „J'ai déjà affirmé au cours des pourparlers, que nous ferions une déclaration à ce sujet. Mais je ne peux rien dire encore au sujet de sa rédaction."

Zeer duidelijk blijkt hier dus, dat niet alleen Finland, maar ook Rusland het nauwste verband aannam tusschen vredesverdrag en declaratie.

Nog duidelijker blijkt dit, wanneer men let op de elfde voltallige zitting der vredesconferentie, den 5den October 1920 te Dorpat gehouden. [2])

Naar aanleiding van het, hier eveneens voorgelezen, ontworpen artikel 9 van het vredesverdrag zeide de Finsche afgevaardigde Paasikivi:

„Cet article est lié à la déclaration, dont on a parlé avec la délégation russe et son Président pendant la séance de la Commission territoriale; nous pouvons renvoyer cette déclaration à la séance prochaine."

Behrsin, de Russische gedelegeerde, antwoordde hierop:

„Nous allons faire maintenant la déclaration dont il s'agit. A mon avis, l'article lui-même mentionne des garanties, qui devraient être de nature à satisfaire la délégation finlandaise et la population des communes précitées, surtout si l'on tient compte des garanties spéciales, qui seront accordées à la population de la Carélie orientale toute entière. Mais puisque la délégation finlandaise l'exige, nous nous efforcerons d'arriver à une décision conforme aux opinions émises sur la rédaction de cette déclaration."

Zoowel de Russische als de Finsche gedelegeerde beschouwen hier de declaratie inzake Oost-Karelië's autonomie als een nadere uitwerking der reeds in beginsel in het vredesverdrag zelf neergelegde autonomie van Oost-Karelië.

Kan men dus in de eerste plaats langs den weg der historische interpretatie uit de te Dorpat gevoerde vredesonder-

---

1) Livre blanc finlandais III, p. 29.

2) T. a p., p. 30.

handelingen afleiden, dat er tusschen declaratie en vredesverdrag het nauwste verband bestaat, dit verband blijkt in de tweede plaats zeer duidelijk, wanneer men den tekst der artikelen 10 en 11 van het vredesverdrag en van de declaratie nauwkeurig beziet en den logischen samenhang der Russische beloften opspoort. Dan toch blijkt eveneens — op dit punt wordt door de Visscher in zijn advies [1]) zeer sterk de nadruk gelegd — dat de declaratie slechts te beschouwen is als een uitwerking der in beginsel in het vredesverdrag zelf reeds neergelegde autonomie van Oost-Karelië.

De in het vredesverdrag aan de Oost-Karelische gemeenten Repola en Porajärvi toegekende rechten zijn n.l. slechts te verwezenlijken binnen het kader eener aan Oost-Karelië in zijn geheel toegekende autonomie. Immers artikel 10 van het vredesverdrag bepaalt o.m.:

„....ces communes (Repola et Porajärvi) seront réincorporées dans l'Etat russe et *attachées au Territoire autonome de la Carélie de l'Est* [2]) qui comprendra la population carélienne...."

Trouwens ook de Russische declaratie met betrekking tot de gemeenten Repola en Porajärvi gaat uit van dit nauwe verband tusschen vredesverdrag en declaratie. Zij toch vangt aldus aan [3]):

„La Délégation russe estime que les habitants des communes de Repola et de Porajärvi sont entièrement sauvegardés par les clauses insérées au Traité de Paix *ainsi que par les droits d'autonomie dont jouira toute la région autonome de la Carélie de l'Est.*"

Waar dus zoowel bij een nadere beschouwing der Dorpatsche vredesonderhandelingen, alsook bij een nauwkeuriger onderzoek van den tekst van het vredesverdrag blijkt, dat er tusschen vredesverdrag en declaratie een zeer nauw ver-

---

1) Avis des jurisconsultes étrangers sur la question de la Carélie Orientale (1922—1923), p. 14 vv.

2) Deze en volgende cursiveeringen zijn van de schrijfster.

3) Livre blanc finlandais (février 1922), p. 7.

band bestaat, zal men moeten aannemen, dat de declaratie hetzelfde karakter als het vredesverdrag draagt. Aan Finland zal men derhalve het recht moeten toekennen om ook nakoming der in de declaratie neergelegde verplichtingen te vorderen.

Nam men dit niet aan en kende men overwegende beteekenis toe aan den veelal min of meer toevalligen vorm, waarin tijdens onderhandelingen bepaalde wederzijdsche concessies op moeilijke punten gekleed worden, dan zou in de internationale betrekkingen een element van onoprechtheid worden ingevoerd, dat met een op goede trouw gebaseerde rechtsorde onvereenigbaar is.

3. *De Karelische Arbeidersgemeente.*

Tenslotte nog het laatste punt, waarop Rusland en Finland ten aanzien dezer quaestie van meening verschillen: de vraag of de vóór het verdrag van Dorpat, bij decreet van het Panrussisch Centraal Uitvoerend Comité van 7 Juni 1920 [1]), ingestelde „Karelische Arbeidersgemeente" beantwoordt aan de door Rusland in vredesverdrag en declaratie beloofde autonomie. Rusland meent van wel, Finland acht dit niet alzoo.

Ook ten aanzien van dit punt zal men Finland's standpunt moeten deelen. Al kent men de toestanden in Oost-Karelië slechts uit de partijdige mededeelingen dienaangaande hetzij

---

1) De tekst van dit decreet luidt in Fransche vertaling als volgt:

„Dans le but d'intensifier la lutte pour l'affranchissement social des travailleurs de Carélie, le Comité Central Exécutif Panrusse décide de:

1. Constituer avec les localités des Gouvernements d'Olonetz et d'Arkhangel peuplées de Caréliens, l'unité régionale de la Commune Ouvrière de Carélie, conformément à l'article II de la Constitution.

2. Charger le Comité carélien, composé des camarades Edouard Gulling, Jakob Miakki et Basile Koudjiev, de commencer immédiatement les préparatifs pour la convocation du Congrès des Soviets de la Commune Ouvrière de Carélie, lequel déterminera l'organisation des institutions du pouvoir dans ladite Commune."

(Livre Rouge, p. 63; Livre vert carélien, p. 135).

van Russische, hetzij van Finsche zijde gedaan, en al zal men dus geen zuivere vergelijking kunnen maken tusschen den toestand, waarin Oost-Karelië feitelijk verkeert en den toestand, zooals die volgens de in vredesverdrag en declaratie gedane beloften behoorde te zijn, toch zal men in elk geval de juistheid van het Russische standpunt moeten loochenen: dat door het enkele bestaan van de reeds vóór het vredesverdrag van Dorpat ingestelde „Karelische Arbeidersgemeente" aan de in vredesverdrag en declaratie vervatte autonomie-belofte zou zijn voldaan.

Immers, was dit het geval, dan zou de Russische declaratie inzake Oost-Karelië's autonomie geen internationale verplichtingen in het leven geroepen hebben — gelijk Finland aanneemt —, maar had zij — gelijk Rusland's opvatting is — slechts een eenvoudige mededeeling behelsd met betrekking tot een reeds lang in Oost-Karelië bestaanden toestand. Zij had dan slechts de beteekenis gehad eener „informatie", wat, gezien het nauwe verband, waarin zij, gelijk in het voorafgaande is aangetoond, tot het vredesverdrag staat en gezien het karakter van een compromis, dat de regeling van Dorpat vertoont, niet aannemelijk is.

Tenzij men zou aannemen, dat ook het vredesverdrag zelf met betrekking tot de Oost-Karelische quaestie geen verplichtingen in het leven riep, doch slechts mededeelingen bevatte. Een opvatting, welke echter alle waarschijnlijkheid mist, aangezien het Dorpatsche vredesverdrag juist een aaneenschakeling is van wederzijdsche rechten en verplichtingen.

Het zou intusschen wellicht nog denkbaar zijn, dat de in het procesverbaal opgenomen declaratie door Rusland zelf als méér dan een bloote inlichting over een sedert eenigen tijd bestaanden toestand, en wel inderdaad als een belofte, opgevat is en dat zij toch op de „Karelische arbeidersgemeente" betrekking heeft. Men zou haar nl. zóó kunnen interpreteeren, dat zij de (eenzijdige) belofte inhield, dat deze eenmaal ingestelde „autonome" gemeenschap ook in de toekomst gehandhaafd zou blijven. Maar ook die inter-

pretatie is niet te aanvaarden, omdat zij alleen aannemelijk is in de veronderstelling, dat deze „Arbeidersgemeenschap" een verwezenlijking inhield van de gedachte van zelfbeschikking voor het Karelische volk. Nu is het volkomen waar, dat, zooals ook uit de considerans van het Sovjetdecreet van 7 Juni 1920 (vgl. boven p. 123 noot 1) blijkt, de officieele leer der Sovjets onder het zelfbeschikkingsrecht der „volkeren" het zelfbeschikkingsrecht van de arbeiders- en boerenklasse der volkeren [1]) verstaat, doch een zóózeer tegen de normale opvattingen indruischende opvatting kan bij een interpretatiegeschil met staten, die de normale opvatting van dit beginsel aanhangen, nimmer den doorslag geven.

Tenslotte gaat in dit verband ook het beroep, door Rusland op den tekst van het vredesverdrag gedaan, allerminst op. In een den 17den October 1922 tot de Finsche Regeering gerichte nota [2]) heeft Rusland nl. opgemerkt, dat de Fransche tekst van het vredesverdrag op verschillende plaatsen afweek van de Finsche, Russische en Zweedsche teksten. Ook bij artikel 10 was dit het geval. Stond hier in den Franschen tekst, dat de gemeenten Repola en Porajärvi gevoegd zouden worden bij het autonome territoir van Oost-Karelië „qui *comprendra* la population carélienne des gouvernements d'Arkhangel et d'Olonetz et *jouira* du droit des nations de disposer d'elles-mêmes", in de Finsche, Russische en Zweedsche teksten was hier geen toekomende, maar een tegenwoordige tijd gebruikt.

Finland kon dus niet — dit was tenslotte Rusland's conclusie — uit het feit, dat in den Franschen tekst een futurum gebezigd was, afleiden, dat in het vredesverdrag van Dorpat

---

1) Vgl. ook de talrijke, door Dennis, The foreign policies of Soviet Russia, p. 179 en 180, 247 enz., aangehaalde uitingen in dien geest in de bolsjewistische officieele pers en litteratuur, o.a. in de Izvestia van 8 December 1917 (met betrekking tot de Oekraine) en van 26 Februari 1918 (met betrekking tot Toerkestan): „We mean by self-determination of peoples the self-determination of the laboring classes."

2) Livre blanc finlandais II, p. 8 vv.

met het autonome Oost-Karelië een in de toekomst te vormen, geheel nieuwe organisatie bedoeld was. Uit de Finsche, Russische en Zweedsche teksten, waar geen futurum maar een praesens gebezigd was, bleek veeleer het tegendeel.

Deze opvatting van Rusland is echter niet juist.

In de eerste plaats bepaalt artikel 38 van het Dorpatsche vredesverdrag uitdrukkelijk, dat de Fransche tekst volkomen gelijk staat met de andere teksten. Immers artikel 38 luidt in den Franschen tekst aldus:

„Le présent traité est fait en finnois, en suédois et en russe, et tous les textes feront foi. Lors de l'échange des documents de ratification, les Puissances contractantes signeront le texte français du présent traité, qui fera également foi."

Uit het feit, dat drie teksten een tegenwoordigen, één tekst slechts een toekomenden tijd bezigt, mag men nu niet afleiden, dat de in de drie teksten voorkomende term de juiste is. Dit ware in strijd met de in het vredesverdrag erkende gelijkwaardigheid der verschillende teksten en met de blijkbare bedoeling om in den Franschen tekst een gemeenschappelijken, voor allen begrijpelijken tekst te maken.

In de tweede plaats dient opgemerkt te worden, dat de Zweedsche, Finsche en Russische taal dikwijls een tegenwoordigen tijd gebruiken ter aanduiding van een nabijzijnde toekomst. In een den 19den Juni 1923 aan Rusland gezonden nota [1]) geeft Finland hiervan meerdere voorbeelden. Zoo worden hier o.a. aangehaald de artikelen 1, 4, 5, 14, 19, 20 en 29 van het Dorpatsche vredesverdrag en verschillende bepalingen uit oudere Russische tractaten, welke eveneens een tegenwoordigen tijd bezigen ter aanduiding van een toekomstige gebeurtenis.

Inderdaad bestaat er dus geen verschil tusschen den Franschen tekst eenerzijds, de drie andere teksten aan den anderen kant.

Ook dit argument van Rusland gaat dus niet op.

---

1) Livre blanc finlandais II, p. 64 vv.

Samenvatting.

De Oost-Karelische quaestie tenslotte nog eens in haar geheel samenvattende, komt men dus tot deze conclusies:

Finland heeft het recht van Rusland nakoming te vorderen der artikelen 10 en 11 van het Dorpatsche vredesverdrag.

Finland heeft eveneens het recht nakoming der in de Russische declaratie inzake Oost-Karelië's autonomie neergelegde verplichtingen te vorderen.

De reeds vóór het verdrag van Dorpat in Oost-Karelië ingestelde „Karelische Arbeidersgemeente" beantwoordt niet aan de door Rusland in vredesverdrag en declaratie beloofde autonomie.

C. DE UITSPRAAK VAN HET PERMANENTE HOF VAN INTERNATIONALE JUSTITIE.

Zooals in de Inleiding tot dit hoofdstuk reeds uiteengezet is (p. 90 vv.), heeft het Permanente Hof van Internationale Justitie tenslotte gemeend de hem op 27 April 1923 door den Conseil voorgelegde vraag, luidende:

„Les articles 10 et 11 du Traité de Paix entre la Finlande et la Russie, signé à Dorpat le 14 octobre 1920, ainsi que la Déclaration y annexée de la Délégation russe concernant l'autonomie de la Carélie orientale, constituent-ils des engagements d'ordre international obligeant la Russie vis-à-vis de la Finlande à l'exécution des dispositions y contenues?" niet te kunnen beantwoorden.

In zijn uitspraak van 23 Juli 1923, waarin dit gevoelen tot uitdrukking kwam, voerde het Hof drie argumenten ter motiveering daarvan aan.

1. In de eerste plaats wees het Hof erop, dat Rusland geen toestemming gegeven had om de Oost-Karelische quaestie aan het Hof voor te leggen. Het Hof achtte het nu met Rusland's onafhankelijkheid in strijd, indien het desondanks een „avis consultatif" in deze quaestie uitbracht.

„Il résulte de ce qui précède que l'avis demandé à la Cour

porte sur un différend actuellement né entre la Finlande et la Russie. *La Russie n'étant pas Membre de la Société des Nations, il s'agit d'un cas prévu à l'article 17 du Pacte.* [1]) D'après cet article, en cas de différend entre deux Etats, dont un seulement est Membre de la Société, l'Etat étranger à la Société est invité à se soumettre aux obligations qui s'imposent aux Membres aux fins de règlement du différend; si cette invitation est acceptée, les dispositions des articles 12 à 16 s'appliquent sous réserve des modifications jugées nécessaires par le Conseil. *Cette règle ne fait du reste que reconnaître et appliquer un principe qui est à la base même du droit international: le principe de l'indépendance des Etats.* Il est bien établi en droit international qu'aucun Etat ne saurait être obligé de soumettre ses différends avec les autres Etats soit à la médiation, soit à l'arbitrage, soit enfin à n'importe quel procédé de solution pacifique, sans son consentement. Ce consentement peut être donné une fois pour toutes sous la forme d'une obligation librement acceptée; il peut, par contre, être donné dans un cas déterminé, en dehors de toute obligation préexistante. La première hypothèse se vérifie pour les Membres de la Société des Nations: ayant accepté le Pacte, ils se trouvent sous l'obligation qui résulte des dispositions du Pacte concernant le règlement pacifique des différends internationaux. *Il en est autrement pour les Etats non-Membres: ils ne sont pas liés par le Pacte. La soumission d'un différend, qu'ils auraient avec un Etat Membre de la Société des Nations, aux méthodes de règlement prévues par le Pacte, ne saurait résulter que de leur consentement. Or, le consentement de la Russie n'a jamais été donné;* par contre, elle a nettement et à maintes reprises déclaré qu'elle n'accepte aucune intervention de la Société des Nations dans son différend avec la Finlande. Les refus que la Russie avait déjà opposés aux démarches suggérées par le Conseil ont été renouvelés lorsque la requête d'avis lui a été notifié. Par consé-

---

1) Deze en de volgende cursiveeringen zijn van de schrijfster.

quent, la Cour se voit dans l'impossibilité d'exprimer un avis sur un différend de cet ordre." 1)

2. In de tweede plaats merkte het Hof op, dat de Oost-Karelische quaestie in hoofdzaak een feitelijke vraag betrof, welke moeilijk zonder medewerking van beide partijen kon worden opgelost:

„La Cour estime qu'il y a encore d'autres raisons péremptoires pour lesquelles tout effort de la Cour de traiter la question actuelle serait inopportun. Le point de savoir si la Finlande et la Russie ont passé un contrat, d'après les termes de la Déclaration concernant l'autonomie de la Carélie orientale, est en réalité un point de fait. Y répondre impliquerait le devoir de rechercher quelles preuves seraient de nature à éclairer la Cour sur la force relative des thèses avancées à ce propos par la Finlande et la Russie, et de faire comparaître tel témoin que nécessaire. La Russie refusant de prendre part à une enquête de ce genre, la Cour serait très embarrassée pour la mener à bien. Il paraît, en effet, douteux que la Cour puisse obtenir les renseignements matériels nécessaires pour lui permettre de porter un jugement sur la question de fait qui est celle de savoir quel fut l'objet de l'accord des parties. La Cour ne saurait aller jusqu'à dire qu'en règle générale une requête pour avis consultatif ne puisse impliquer une vérification de faits; mais, dans des circonstances ordinaires, il serait certainement utile que les faits sur lesquels l'avis de la Cour est demandé fussent constants: le soin de les déterminer ne devrait pas être laissé à la Cour elle-même." 2)

3. In de derde plaats voerde het Hof aan, dat het voor de door het Hof gebezigde argumenten geen overwegend verschil maakte, dat het hier geen geschil had op te lossen, doch slechts een advies had te geven:

„La Cour se rend compte qu'elle n'est pas invitée à trancher un différend, mais à donner un avis consultatif. Cependant,

---

1) Publications de la Cour Permanente de Justice Internationale. Série B, nº. 5, p. 27, 28.

2) T. a. p., p. 28.

cette circonstance ne modifie pas essentiellement les considérations ci-dessus. La question posée à la Cour n'est pas de droit abstrait, mais concerne directement le point essentiel du conflit entre la Finlande et la Russie, et il ne peut y être répondu qu'à la suite d'une enquête sur les faits qui sont à la base de l'affaire. *Répondre à la question equivaudrait en substance à trancher un différend entre les parties. La Cour, étant une Cour de Justice, ne peut pas se départir des règles essentielles qui dirigent son activité de tribunal, même lorsqu'elle donne des avis consultatifs.*" 1)

Over deze uitspraak van het Hof is zeer verschillend geoordeeld. Eenerzijds is ze hoogelijk geprezen, andererzijds ten scherpste afgekeurd. Trouwens ook het Hof zelf was met betrekking tot deze beslissing ten zeerste verdeeld. Van de elf rechters konden vier zich met de opvatting der meerderheid niet vereenigen. De vice-president Weiss, benevens de rechters Nyholm, de Bustamante en Altamira deden aan het slot van het advies de verklaring opnemen, dat zij zich met de opvatting der meerderheid, als zou het Hof hier geen advies kunnen geven, niet konden vereenigen.

Tenslotte over deze uitspraak van het Hof nog enkele opmerkingen.

Al dadelijk kan men erop wijzen, dat het Hof zijn onafhankelijkheid als internationaal gerechtshof — ook tegenover den Volkenbond — sterk gevoeld heeft. Immers het heeft zich op het standpunt gesteld, dat het niet steeds verplicht is een advies te geven, wanneer Conseil of Assemblée erom vragen. Een standpunt, dat geenszins algemeen aanvaard wordt. Integendeel, verschillende auteurs nemen aan, dat het Hof steeds verplicht is een advies te geven, wanneer Conseil of Assemblée dit advies slechts in den vereischten vorm hebben verzocht. Zoo zegt b.v. Magyari: 2)

„Der Gerichtshof ist verpflichtet, über die Aufforderung des

1) T. a. p., p. 28 en 29.

2) Magyari. Die internationale Schiedsgerichtsbarkeit im Völkerbunde. Berlin 1922, p. 146.

Rates oder der Bundesversammlung Gutachten abzugeben. Unzuständig darf er sich niemals erklären, denn seine Begutachtungspflicht ist eine ganz unbeschränkte."

En Strupp merkt te dezen aanzien op: 1)

„La Cour, en refusant de donner l'avis demandé, a méconnu sa position comme organe de la Société des Nations. Cette qualité ne comporte pas, il est presque superflu de le dire, une dépendance de la Cour vis-à-vis de celle-là, influant son indépendance juridique. Cela ressort clairement de l'article 2 du Statut de la Cour: „La Cour . . . est un corps de magistrats indépendants." Mais vis-à-vis des deux organes de la Société, l'Assemblée et le Conseil, la qualité d'organe se montre, en tant que cette position intéresse ici, par le devoir indéniable de donner sur demande des avis consultatifs."

Zelfs beroept Strupp zich hierbij op het Pacte, n.l. op artikel 14. Inderdaad luidt de Fransche tekst van artikel 14 zeer imperatief:

„. . . Cette Cour connaîtra de tous différends d'un caractère international que les Parties lui soumettront. Elle donnera aussi des avis consultatifs sur tout différend ou tout point, dont la saisira la Cour ou l'Assemblée". De Engelsche tekst van artikel 14 is echter anders geredigeerd:

„. . . The Court shall be competent to hear and determine any dispute of an international character which the parties thereto submit to it. The Court may also give an advisory opinion upon any dispute or question referred to it by the Council or by the Assembly."

Waar dus de redactie van den Engelschen tekst zoo aanmerkelijk verschilt van die van den Franschen tekst, zal men moeilijk kunnen aannemen, dat men in den Franschen tekst artikel 14 opzettelijk zoo imperatief heeft gesteld om daarmede aan te duiden, dat het Hof steeds verplicht zou zijn, wanneer Conseil of Assemblée dit vragen, een advies te geven. Dit te minder, daar een dergelijke opvatting nood-

1) La Question Carélienne et le Droit des Gens. Avis consultatif par Karl Strupp. 1924, p. 32.

wendig de onafhankelijkheid van het Hof en tegelijk daarmede het vertrouwen der staten in 's Hofs beslissingen zou verzwakken.

Heeft het Hof zijn eigen onafhankelijkheid dus zeer sterk gevoeld, ook de onafhankelijkheid der staten is met kracht door het Hof verdedigd.

Immers het eerste argument, dat het Hof tot motiveering zijner beslissing aanvoert, is dit: Rusland heeft geen toestemming gegeven om de Oost-Karelische quaestie aan het Internationale Hof voor te leggen. Het Hof zou nu in conflict komen met Rusland's onafhankelijkheid als souvereine staat, indien het desondanks een „avis consultatif" in deze zaak uitbracht. Trouwens het Hof zou, zoo het dit deed, ook in strijd met artikel 17 van het Pacte — welk artikel hier van toepassing is — handelen. Ook artikel 17 van het Pacte is nl. gebaseerd op het beginsel van de onafhankelijkheid der staten. Gaf het Hof nu, zonder Rusland's toestemming hiertoe ontvangen te hebben, een advies, dan zou het ook met artikel 17 van het Pacte in conflict komen.

Hoewel men het ongetwijfeld zal moeten toejuichen, dat het Hof de onafhankelijkheid der staten met zooveel kracht heeft verdedigd, doet de door het Hof gebezigde argumentatie toch enkele vragen rijzen en wel vooral:

1. Heeft het Hof wel een juiste interpretatie gegeven van artikel 17 van het Pacte?
2. Zou het inderdaad met Rusland's onafhankelijkheid in strijd zijn geweest, indien het Hof hier, hoewel Rusland geen toestemming gegeven had om de zaak door het Hof te laten behandelen, toch een advies had gegeven?

De eerste vraag wordt ontkennend beantwoord in een artikel van Salvioli, onlangs in de „Rivista di diritto internazionale" verschenen en getiteld: „La Corte permanente di giustizia internazionale". [1]

---

1) Rivista di diritto internazionale 1924, speciaal p. 308 vv.

Handelend over de consultatieve werkzaamheid van het Hof, beziet Salvioli hier onder meer de quaestie, of het Hof bij een geschil tusschen een Bondslid en een niet-Bondslid, ondanks de weigering van het niet-Bondslid om de zaak in eenigerlei vorm voor het Hof te brengen, toch op verzoek van Raad of Bondsvergadering een „avis consultatif" kan geven.

Artikel 17 van het Pacte wordt in dit verband wat nader bezien.

Het eerste lid bepaalt, dat in geval zich een geschil voordoet tusschen twee staten, waarvan slechts één of waarvan geen van beiden lid is van den Volkenbond, die staat of staten, welke geen lid zijn van den Bond, uitgenoodigd worden zich, op door den Conseil nader te bepalen voorwaarden, aan de voor Bondsleden bij regeling hunner geschillen geldende voorschriften te onderwerpen. Wordt deze uitnoodiging aangenomen [1], dan worden de artikelen 12 tot 16 van het Pacte — met de noodige wijzigingen — toegepast.

In het tweede lid van artikel 17 wordt voorgeschreven, dat de Conseil na het zenden dezer uitnoodiging een enquête moet openen betreffende de omstandigheden van het geschil en de maatregelen moet voorstellen, die hem in het gegeven geval het best en het meest doeltreffend voorkomen.

Salvioli is nu van oordeel, dat deze in het tweede lid genoemde enquête niet wordt afgebroken, in geval de staat, niet-Volkenbondslid een afwijzende houding aanneemt met betrekking tot de in het eerste lid genoemde uitnoodiging. Ook in dat geval moet, volgens hem, de Conseil maatregelen tot oplossing van de quaestie voorstellen. Immers, elke rechstorde voorziet ook in de bescherming harer leden tegen schendingen door buitenstaanders. Zoo ook de door den Volkenbond in het leven geroepen rechtsorde. Ware bij een geschil tusschen een Bondslid en een niet-Bondslid de weigering van den

---

1) De variant, dat de uitnoodiging niet wordt aangenomen, wordt in het derde lid uitdrukkelijk besproken, doch alleen voor het geval, dat de afwijzing gevolgd wordt door oorlogsdaden, wat zich hier niet heeft voorgedaan.

buitenstaander voldoende om den Bond te laten terugtreden, dan zou dus het in het geschil gewikkelde Bondslid door den Bond onbeschermd gelaten worden, wat niet aannemelijk is. Trouwens, ook de in artikel 17 gebruikte woorden „inviter" en „invitation" mogen hier niet op een dwaalspoor leiden. Het Pacte verbergt op verschillende plaatsen achter zachte woorden harde realiteiten. De situatie is deze, dat de Conseil den buitenstaander uitnoodigt een keus te doen tusschen arbitrage (artikel 13 Pacte) of onderzoek voor den Raad (artikel 15) en inmiddels een voorloopige enquête opent. Weigert de buitenstaander beide, dan behoeft, op dien grond alleen, de enquête nog niet gestaakt te worden. Zij toch dient niet alleen tot voorbereiding van de oplossing van het geschil, in geval de in het eerste lid van artikel 17 genoemde invitatie wordt aangenomen, maar tevens tot voorlichting van den Conseil, ingeval deze zich genoopt ziet, overeenkomstig het tweede lid van artikel 17, zekere maatregelen voor te stellen. Ook in geval het niet-Bondslid de in artikel 17 lid 1 genoemde invitatie van de hand wijst, kan de Conseil dus een enquête openen of een eenmaal geopende enquête voortzetten. Bij deze enquête zal de Conseil nu ook aan het Hof een „avis consultatif" kunnen vragen. En het Hof zal verplicht zijn dit te geven, daar het advies hier niet gevraagd wordt in de procedure van artikel 15 (waarin beide partijen in geschil toestemmen moeten), maar als vóór-instantie om tot het in artikel 17 lid 2 genoemde voorstel te komen (dat geen toestemming van beide partijen eischt).

Aldus de opvatting van Salvioli, welke ongetwijfeld als interpretatie van artikel 17 van het Pacte zeer aannemelijk is. Daarbij doet zich dan echter één moeilijke en principieele vraag voor, nl. deze: Is artikel 17 — aldus opgevat — wel in overeenstemming met de algemeene normen van volkenrecht? Wanneer de staat, niet-Volkenbondslid de uitnoodiging, in het eerste lid van artikel 17 bedoeld, heeft afgewezen, waarop steunt dan de werkzaamheid van den Bond? Hoe is artikel 17, naar Salvioli's interpretatie, te verzoenen met het beginsel van

de onafhankelijkheid der staten, welke vreemd zijn aan het Pacte en deszelfs verplichtingen niet hebben aanvaard?

Ziedaar, op verschillende wijzen geformuleerd, de vraag, welke bij deze interpretatie van artikel 17 zich voordoet.

Op deze vraag zal geen ander antwoord mogelijk zijn dan dit: dat het Pacte in artikel 17 op ongeoorloofde wijze zijn gezag over de niet-Volkenbondsleden tracht uit te breiden.

Ook Schücking en Wehberg komen in hun commentaar op het Pacte tot deze conclusie. [1]) „Der Völkerbund sucht, um seine Zwecke zu erreichen, für gewisse Fälle seine Herrschaft auch auf die nicht-Mitglieder auszudehnen", aldus merken zij op bij de behandeling van artikel 1 van het Pacte. Terwijl verschillende bepalingen van het Pacte (artt. 9, 20, 23, 24 en 25) zich in beginsel slechts tot de Bondsleden uitstrekken, „wird, wo es sich um Aufrechterhaltung des Weltfriedens handelt, der Versuch gemacht, eine Art passiver Mitgliedschaft der Auszenseiter in dem Sinne zu schaffen, dasz der Völkerbund sich ihnen gegenüber Rechte, ihnen selbst aber Pflichten zuweist."

In dit verband worden, behalve de artikelen 3 lid 3 en 4 lid 4, in het bijzonder ook de artikelen 11 en 17 genoemd, waarin — naar het oordeel der commentatoren — „der Völkerbund sich einfach das Recht der *Intervention* vindiziert."

„Darüber dasz dieses Recht tatsächlich beansprucht wird, kann kein Zweifel mehr herrschen, wenn man den Art. 17 betrachtet.... Daraus spricht die rechtliche Anschauung, als ob auch für ein Nichtmitglied des Völkerbundes die rechtliche Verpflichtung bestünde, seine Konflikte in den vom Völkerbunde vorgesehenen Formen zum Austrag zu bringen, und indirekt wird eine solche Verpflichtung ausgesprochen. Praktisch läuft das hinaus auf eine wesentliche Einschränkung des ius belli ac pacis für alle Nichtmitgliederstaaten...." Ook wanneer beide staten in geschil buiten den Bond staan, geldt dit en „nimmt das Statut des Völkerbundes augenscheinlich

1) Die Satzung des Völkerbundes, kommentiert von Walther Schücking und Hans Wehberg. Berlin 1924 (2e druk), p. 168 vv.

eine bewaffnete Intervention in Aussicht. Wir haben hier also, wie gesagt, den Versuch auf der einen Seite, die Nichtmitglieder in ihrem jus belli ac pacis zu beschränken, und auf der anderen Seite, damit korrespondierend, für den Völkerbund ein Recht der Intervention in Streitigkeiten von Nichtmitgliedern untereinander oder mit Bundesmitgliedern zu schaffen. Auch das letzere wäre eine Abänderung des geltenden Völkerrechts...."

Schücking en Wehberg — welke, evenals Salvioli, aannemen, dat de Conseil de in het tweede lid van artikel 17 genoemde enquête kan instellen of voortzetten, ook al heeft de staat, niet-Volkenbondslid de in het eerste lid genoemde invitatie van de hand gewezen — achten dus ook artikel 17 in strijd met de algemeene regels van volkenrecht.

Interpreteert men artikel 17 echter, zooals het Hof dat gedaan heeft, dan vervalt, althans ten deele, het conflict tusschen artikel 17 eenerzijds, de algemeene volkenrechtsnormen andererzijds. Immers, volgens de opvatting van het Hof is artikel 17 juist gebaseerd op het beginsel van de onafhankelijkheid der staten. Het Hof heeft zoodoende de algemeene volkenrechtsnormen gevolgd. Het heeft deze echter niet tegenover artikel 17 geplaatst, maar artikel 17 aldus geïnterpreteerd, dat het met deze normen in overeenstemming is. Door aldus te handelen, heeft het Hof zich een zeer moeilijke positie bespaard. Immers had het artikel 17 opgevat in den geest van Salvioli en Schücking, dan was het voor deze buitengewoon netelige quaestie komen te staan: moet het Hof het Pacte altijd toepassen, ook dan, wanneer het in strijd is met de algemeene normen van volkenrecht? Een vraag, welker oplossing voor het Hof niet gemakkelijk zou zijn geweest. Eenerzijds toch zou het Hof, als Internationaal Gerechtshof, de algemeene volkenrechtsnormen niet ter zijde hebben kunnen schuiven. Andererzijds zou het als orgaan van den Volkenbond, moeilijk zekere bepalingen van het Pacte als volkenrechtelijk nietig of als strijdig met het volkenrecht buiten toepassing hebben kunnen laten.

Door artikel 17 zóó te interpreteeren, dat het met de algemeene volkenrechtsnormen overeenstemt, heeft het Hof zich deze moeilijkheid echter bespaard.

Naast de vraag of het Hof een juiste interpretatie van artikel 17 gegeven heeft, stelden wij boven in de tweede plaats de vraag, of het wel in strijd met het beginsel van de onafhankelijkheid der staten gehandeld zou hebben, zoo het in dit geval — ook al had Rusland geen toestemming gegeven tot een behandeling der zaak door den Volkenbond — toch een „avis consultatif" gegeven had. Immers het Hof had hier geen „arrêt" uit te spreken, doch slechts een „avis" te geven.

Tusschen beide bestaat inderdaad groot verschil. Draagt het arrest een obligatoir karakter, door het advies wordt niemand gebonden, zelfs niet de Conseil of de Assemblée, welke om het advies gevraagd hebben. Zoo merkt Strupp b.v. te dezen aanzien op 1):

„Il n'y a pas de différence entre un avis de la Cour et un avis demandé à une personne privée, un jurisconsulte par exemple, abstraction faite de ce que celui-ci peut refuser, tandis que la Cour de Justice internationale ne le peut pas, et de ce qu'un avis d'elle, vu sa position comme Tribunal mondial, est doté d'une autorité unique. Mais dans l'un des deux cas comme dans l'autre, nous nous trouvons en présence de la formule bien connue: „res inter alios acta alii nec nocet nec prodest." Et un avis demandé à la Cour par la Société est juridiquement toujours, pour les Etats intéressés, une res inter alios."

Ook al zal men het niet in allen deele eens kunnen zijn met deze uitspraak van Strupp, dit zal men ongetwijfeld toch moeten toegeven, dat er tusschen een arrest en een advies, in het bijzonder wat de rechtsgevolgen betreft, een belangrijk verschil bestaat. Voor de arresten geldt de bepaling van artikel 13 lid 4 van het Pacte:

---

1) La Question Carélienne et le Droit des Gens. Avis consultatif par Karl Strupp. 1924, p. 33.

„Les Membres de la Société s'engagent à exécuter de bonne foi les sentences rendues et à ne pas recourir à la guerre contre tout Membre de la Société qui s'y conformera. Faute d'exécution de la sentence, le Conseil propose les mesures qui doivent en assurer l'effet."

Voor de adviezen zoekt men tevergeefs naar een dergelijke bepaling.

Bestaat er dus eenerzijds groot verschil tusschen „arrêts" en „avis", dit neemt niet weg, dat er andererzijds ook groote overeenkomst tusschen beide bestaat. De procedure is n.l. in beide gevallen dezelfde. Statuut en Reglement zwijgen hierover. De door het Hof gevolgde praktijk is echter deze, dat het, ingeval een „avis" moet worden gegeven, dezelfde procedure volgt en dat voor de betrokken partijen dezelfde waarborgen van gelijkheid van behandeling gegeven zijn, als bij het beslechten van een geschil.

Vooral wanneer het advies geen abstracte rechtsvraag, maar een actueel geschil betreft, zal de consultatieve procedure de gewone procedure zeer dicht naderen. [1])

Overweegt men dit alles, dan laat het zich wel begrijpen, dat het Hof — al heeft het zich er rekenschap van gegeven, zooals uit het „avis" blijkt, dat het hier geen geschil had te beslechten, doch slechts een advies had te geven — nochtans in dit geval, waar het een actueel geschil tusschen Rusland en Finland betrof, met het oog op Rusland's onafhankelijkheid als souvereine staat, geen advies heeft willen uitbrengen, nu

---

1) Met het oog op deze waarheid had de Juristencommissie in haar voorontwerp-Statuut een artikel (36) opgenomen, waarin onderscheiden werd tusschen adviezen over „un point d'ordre international indépendant de tout différend actuellement né" en over „une question qui fait l'objet d'un différend actuellement né", en waarin voor het laatste geval uitdrukkelijk bepaald werd, dat het Hof „statue dans les mêmes conditions que s'il s'agissait d'un litige porté devant elle." Deze bepaling is echter in de sub-commissie der derde commissie van de eerste Assemblée geschrapt. Vgl. Documents de l'Assemblée 1920, nº. 44, p. 50—52; nº. 199, p. 8.

Rusland geen toestemming wilde geven de Oost-Karelische quaestie door het Hof te laten behandelen. Temeer, daar het Hof toch ook van oordeel was, dat deze quaestie goeddeels een feitelijke quaestie was, welke moeilijk zonder medewerking van beide partijen tot een oplossing kon worden gebracht.

Alles samenvattende zal men tenslotte tot de conclusie komen, dat het Hof met betrekking tot de Oost-Karelische quaestie een vrij gelukkige uitspraak heeft gedaan. Ook al zal men de door het Hof gebezigde argumenten niet in allen deele juist kunnen achten, toch staat dit in ieder geval vast, dat het Hof twee belangrijke beginselen verdedigd heeft: zijn eigen onafhankelijkheid en de onafhankelijkheid der staten, en dat het bovendien, door in het eerste voorkomende geval onmiddellijk op enkele principieele vragen betreffende de verhouding tusschen Volkenbondsrecht en algemeen volkenrecht de aandacht te vestigen, een probleem aan de orde heeft gesteld, dat van fundamenteel theoretisch en praktisch belang is.

Ongetwijfeld is het jammer, dat het Hof de Oost-Karelische quaestie niet mede tot een oplossing heeft kunnen brengen. Beter is het echter, dat het Hof zich hier van een uitspraak onthouden heeft, dan dat het een beslissing gegeven had, welke het vertrouwen der staten — in het bijzonder van buiten den Bond staande staten als Rusland en de Vereenigde Staten van Amerika — in de onpartijdigheid zijner rechtspraak zou hebben geschokt. Immers dit vertrouwen, dat het Hof in volstrekte onpartijdigheid rechtspreekt en zich zelfs tegenover den Volkenbond en het Volkenbondsverdrag enkel en alleen op de basis van het internationale recht stelt, is voor het Hof onmisbaar en kan door zijne uitspraak inzake de Oost-Karelische quaestie slechts versterkt zijn.

Convention relative à la Non-Fortification et à la Neutralisation des Iles d'Aland.

(Signée à Genève, le 20 octobre 1921.)

Le Président de l'Allemagne, Sa Majesté le Roi de Danemark et d'Islande, le Chef d'Etat de la République d'Esthonie, le Président de la République de Finlande, le Président de la République française, Sa Majesté le Roi du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande et des territoires britanniques au delà des mers, Empereur des Indes, Sa Majesté le Roi d'Italie, le Chef d'État de la République de Lettonie, le Chef de l'État polonais et Sa Majesté le Roi de Suède, étant tombés d'accord pour réaliser le vœu émis par le Conseil de la Société des Nations dans sa résolution du 24 juin 1921, visant la conclusion d'une Convention entre les Puissances intéressées, en vue de la non-fortification et de la neutralisation des îles d'Aland, afin de garantir que ces îles ne deviendront jamais une cause de danger au point de vue militaire:

Ont résolu à cette fin de compléter, sans y porter atteinte, l'effet de l'engagement pris par la Russie dans la Convention du 30 mars 1856, relative aux îles d'Aland, annexée au Traité de Paris du même jour;

Et ont désigné comme leurs Plénipotentiaires, etc.;

Lesquels, après avoir déposé leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des stipulations suivantes:

Article 1er.

La Finlande, confirmant en tant que de besoin, en ce qui la concerne, la déclaration faite par la Russie dans la Convention

du 30 mars 1856, relative aux îles d'Aland, annexée au Traité de Paris du même jour, s'engage à ne pas fortifier la partie de l'archipel finlandais dite „les îles d'Aland."

Article 2.

I. Par la dénomination „les îles d'Aland" la présente Convention entend l'ensemble des îles, îlots et récifs, situés dans l'étendue de mer délimitée par les lignes suivantes:

(*a.*) Au nord, par le parallèle de latitude 60° 41′ N.

(*b.*) A l'est, par les lignes droites reliant successivement les points géographiques suivants etc. . . .

II. Les eaux territoriales des îles d'Aland sont considérées comme s'étendant à une distance de trois milles marins de la laisse de basse mer des îles, îlots et récifs non constamment submergés, délimités ci-dessus; toutefois, sur aucun point ces eaux ne s'étendent au delà des lignes fixées dans le paragraphe I du présent article.

III. L'ensemble des îles, îlots et récifs délimités par le paragraphe I, et des eaux territoriales définies par le paragraphe II, constituent la „zone" à laquelle s'appliquent les articles suivants.

Article 3.

Aucun établissement ou base d'opérations militaires ou navales, aucun établissement ou base d'opérations d'aéronautique militaire, ni aucune autre installation utilisée à des fins de guerre ne pourra être maintenue ou créée dans la zone décrite à l'article 2.

Article 4.

Sous réserve des dispositions de l'article 7, aucune force militaire, navale ou aérienne d'aucune Puissance ne pourra pénétrer ni séjourner dans la zone décrite à l'article 2; la fabri-

cation, l'importation, le transit et la réexportation des armes et du matériel de guerre y sont formellement interdits.

Les dispositions suivantes seront toutefois appliquées en temps de paix:

(*a.*) En dehors du personnel de police régulière nécessaire pour le maintien de l'ordre et de la sécurité publique dans la zone, conformément aux dispositions générales en vigueur dans la République finlandaise, la Finlande pourra, si des circonstances exceptionelles l'exigent, y introduire et y entretenir temporairement telles autres forces armées qui seront strictement nécessaires au maintien de l'ordre.

(*b.*) La Finlande se réserve également le droit de faire visiter les îles, de temps à autre, par un ou deux de ses navires de guerre légers de surface, qui pourront, dans ce cas, mouiller temporairement dans leurs eaux. En dehors de ces navires, la Finlande pourra, si des circonstances particulières importantes l'exigent, introduire dans les eaux de la zone et y entretenir temporairement d'autres navires de surface ne devant en aucun cas dépasser le déplacement total de 6,000 tonnes.

La faculté d'entrer dans l'archipel et d'y mouiller temporairement ne pourra être accordé par le Gouvernement finlandais qu'à un seul navire de guerre de toute autre Puissance.

(*c.*) La Finlande pourra fairre survoler la zone par ses aéronefs militaires ou navals, mais leur atterrissage y est interdit hors le cas de force majeure.

Article 5.

L'interdiction de faire entrer et stationner des navires de guerre dans la zone décrite à l'article 2 ne porte pas atteinte à la liberté du passage inoffensif à travers les eaux territoriales, passage qui reste soumis aux règles et usages internationaux en vigueur.

Article 6.

En temps de guerre, la zone décrite à l'article 2 sera considérée comme zone neutre et ne sera, directement ni indirec-

tement, l'objet d'une utilisation quelconque ayant trait à des opérations militaires.

Néanmoins, au cas où une guerre intéresserait la mer Baltique, il sera loisible à la Finlande, en vue d'assurer le respect de la neutralité de la zone, de poser des mines à titre temporaire dans ses eaux et de prendre à cet effet les dispositions d'ordre maritime strictement nécessaires.

La Finlande en référera immédiatement au Conseil de la Société des Nations.

Article 7.

I. En vue de donner efficacité à la garantie prévue dans le préambule de la présente Convention, les Hautes Parties Contractantes s'adresseront, soit individuellement, soit conjointement, au Conseil de la Société des Nations, afin qu'il décide des mesures à prendre soit pour assurer le maintien des dispositions de cette Convention, soit pour en réprimer la violation.

Les Hautes Parties Contractantes s'engagent à contribuer aux mesures que le Conseil de la Société des Nations décidera à cet effet.

Lorsque, aux fins de cet engagement, le Conseil aura à statuer dans les conditions indiquées ci-dessus, il appellera à siéger les Puissances qui sont parties à la présente Convention, qu'elles soient ou non Membres de la Société. Le vote du représentant de la Puissance accusée d'avoir violé les dispositions de cette Convention ne comptera pas dans le calcul de l'unanimité requise pour la décision du Conseil.

Si l'unanimité ne peut pas se former, chacune des Hautes Parties Contractantes sera autorisée à prendre les mesures que le Conseil aurait recommandées à la majorité des deux tiers; le vote du représentant de la Puissance accusée d'avoir violé les dispositions de cette Convention ne comptant pas dans le calcul.

II. Dans les cas où la neutralité de la zone serait mise en péril par un coup de main dirigé soudainement, soit contre

les îles d'Aland, soit à travers celles-ci contre le territoire continental finlandais, la Finlande prendra les mesures nécessaires dans la zone pour contenir et repousser l'agresseur jusqu'au moment où les Hautes Parties Contractantes, conformément aux dispositions de la présente Convention, seront en état d'intervenir pour faire respecter la neutralité.

La Finlande devra en référer immédiatement au Conseil.

Article 8.

Les dispositions de la présente Convention demeureront en vigueur quelles que soient les modifications qui pourraient être apportées au *statu quo* actuel dans la mer Baltique.

Article 9.

Le Conseil de la Société des Nations est prié de vouloir bien porter la présente Convention à la connaissance des Membres de la Société afin que le régime juridique des îles d'Aland, partie intégrante de la République de Finlande, tel qu'il ressort des dispositions de cette Convention, soit respecté par tous dans l'intérêt de la paix générale comme faisant partie des règles de conduite effectives des Gouvernements.

La présente Convention pourra, du consentement unanime des Hautes Parties Contractantes, être présentée à toute Puissance non signataire dont l'accession paraîtrait ultérieurement souhaitable en vue de son adhésion formelle.

Article 10.

La présente Convention sera ratifiée. Le procès-verbal du premier dépôt de ratification sera dressé aussitôt que la majorité des Puissances signataires, y compris la Finlande et la Suède, seront en mesure d'y procéder.

La Convention entrera en vigueur pour chaque Puissance signataire ou adhérente dès le dépôt de sa ratification ou de son acte d'adhésion.

Le dépôt des ratifications se fera à Genève, auprès du Secrétariat permanent de la Société des Nations, et les actes d'adhésion éventuels y seront également déposés.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires ont signé la présente Convention et y ont apposé leur sceau.

Fait à Genève, le vingt octobre mil neuf cent vingt et un, en un seul exemplaire qui restera déposé dans les archives du Secrétariat permanent de la Société des Nations et dont une copie certifiée conforme sera transmise par les soins du Secrétariat à chacune des Puissances signataires.

INHOUDSOPGAVE.

Bldz.

INLEIDING 1

HOOFDSTUK I. **De demilitarisatie der Alandgroep.**

Inleiding 9

A. **Historisch overzicht** 16

1809, Vrede van Frederikshamn 16

1853 en vlg., Krimoorlog 18

1905 en vlg., Baltische declaratie 23

1914 en vlg., Wereldoorlog 28

B. **De invloed van den wereldoorlog en zijne gevolgen op het voortbestaan van het fortificatieverbod** 31

1. *De wereldoorlog* 32

Algemeene opmerkingen 32

a) Rechtscheppende overeenkomst, bron van objectieve rechtsnormen 35

b) Politiek verdrag 36

c) Verdrag speciaal voor oorlogstijd 41

d) Internationaal servituutsverdrag 42

Samenvatting 44

2. *De onafhankelijkverklaring van Finland* 44

Algemeene opmerkingen 44

a) Successiebeginsel 49

b) Internationaal servituut 49

c) Verdrag „mit territorialer Beziehung" 56

d) Nietigheid van overdracht zonder mede-overdracht van den last 59

e) Objectieve Europeesche volkenrechtsnorm 61

Samenvatting 63

3. *De houding der geallieerden* 64

4. *Enkele conclusies ten aanzien van den rechtstoestand in 1920* . 66

C. **De nieuwe conventie** 77

HOOFDSTUK II. **De autonomie van Oost-Karelië.**

Inleiding 90

A. **Historisch overzicht** 103

B. **De artikelen 10 en 11 van het vredesverdrag van Dorpat en de Russische declaratie inzake Oost-Karelië's autonomie** . . 111

1. De aanspraak op naleving van de artikelen 10 en 11 van het vredesverdrag van Dorpat 113

Bldz.

2. De aanspraak op naleving van de Russische declaratie, opgenomen in het proces-verbaal der vredesconferentie van Dorpat 115
3. De Karelische Arbeidersgemeente 123
Samenvatting 127
C. **De uitspraak van het Permanente Hof van Internationale Justitie** 127

BIJLAGE. *Convention relative à la Non-Fortification et à la Neutralisation des Iles d'Aland* 140

STELLINGEN.

I.

De door Engeland en Turkije ingeroepen uitspraak van den Volkenbondsraad inzake Mosoel is een arbitrale beslissing, geen rapport volgens artikel 15 van het Bondsverdrag.

II.

Artikel 179 van het aanhangig ontwerp tot wijziging der Pensioenwet 1922 (Staatsblad no. 240) is in strijd met artikel 144 lid 1 van de Grondwet.

III.

De gemeenteraad is niet bevoegd om bij zijn reglement van orde te bepalen, dat een wegens ordeverstoring uit de raadsvergadering verwijderd lid gedurende drie maanden van de bijwoning der raadszittingen is uitgesloten.

IV.

De in artikel 256 Wetboek van Strafrecht omschreven handeling is eerst strafbaar, wanneer door haar het kind aan zijn lot wordt overgelaten en daarmede aan gevaar wordt blootgesteld.

V.

Electrische energie is een voor wegneming vatbaar goed in den zin van artikel 310 Wetboek van Strafrecht.

VI.

Een wegens zwakheid van vermogens onder curateele gesteld persoon mist de bevoegdheid om een testament te maken.

Rijksasiel „Veldzicht"
te Avereest.